

**VIŠI PRIVREDNI SUD
BANJA LUKA**

**INFORMATOR
SUDSKE PRAKSE**

Sudska praksa

oktobar 2017 - septembar 2018. godine

Banja Luka, oktobar 2018. godine

S A D R Ź A J

Parnični postupak

1. Nadležnost okružnog privrednog suda	1
2. Stvarna nadležnost okružnog privrednog suda	2
3. Stvarna nadležnost okružnog privrednog suda	2
4. Odnos parničnog i izvršnog postupka, u vezi sa rješenjima donesenim u upravnom postupku	3
5. Nadležnost okružnog privrednog suda	4
6. Opšta mjesna nadležnost	5
7. Prenos nadležnosti	6
8. Tužba za utvrđivanje činjenica	7
9. Dvostruka litispendencija	7
10. Prethodno ispitivanje tužbe	8
11. Povlačenje tužbe	9
12. Dokazna snaga javne isprave	10
13. Presuda na osnovu priznanja	11
14. Presuda zbog propuštanja	12
15. Odluka o potraživanju istaknutom radi prebijanja	13
16. Ispravljanje presude	13
17. Ponavljanje postupka	14
18. Sadržaj prijedloga za ponavljanje postupka	14
19. Stranka u postupku	15
20. Povraćaj u predašnje stanje	16
21. Troškovi postupka kod smanjenja tužbenog zahtjeva	17
22. Troškovi postupka nakon priznanja tužbenog zahtjeva	17
23. Putni troškovi punomoćnika stranke	18
24. Troškovi kod povlačenja tužbe	19
25. Interlokalni sukob zakona	20

Izvršni postupak

26. Radnje nenadležnog suda	20
27. Nadležnost u izvršnom postupku na osnovu potvrde Registra zaloga	21
28. Troškovi izvršnog postupka	22
29. Troškovi izvršnog postupka	23
30. Nadležnost za odlučivanje o prijedlogu za izvršenje na osnovu sporazuma o medijaciji	24
31. Izvršenje na prijedlog i u korist lica koje u izvršnoj ispravi nije označeno kao tražilac izvršenja	25
32. Privremeni zastupnik u izvršnom postupku	26
33. Utvrđivanje dužnikove imovine	27
34. Protest mjenice u slučaju stečaja ili likvidacije dužnika	28
35. Prigovor izvršenika	29
36. Postupak povodom prigovora protiv rješenja o izvršenju na osnovu vjerodostojne isprave	29
37. Ustupanje potraživanja i založno pravo	30
38. Namirenje založnih povjerilaca koji nisu predložili izvršenje	31
39. Obavještenje tražioca izvršenja o popisu pokretnih stvari	32
40. Predmet zapljene pokretnih stvari	33

41. Sticanje založnog prava na pokretnim stvarima izvršenika	34
42. Zabilješka umjesto popisa zapljene	35
43. Izvršenje na osnivačkom ili drugom udjelu u pravnom licu	36
44. Mjениčna tužba-odnos mjениčne i redovne tužbe	36

Obligacioni odnosi

45. Aneks ugovora	37
46. Naknada štete korisnicima puteva zbog neodržavanja puta	38
47. Posljedice raskida ugovora	39
48. Sticanja bez osnova zbog smanjenja Libor	41
49. Dejstvo odluke Ustavnog suda	42
50. Zakonska zatezna kamata na novčanu naknadu po osnovu refundacije bolovanja	43
51. Zakonska zatezna kamata kod prebijanja potraživanja	45
52. Kamata kao glavno potraživanje	45
53. Kamata na kamatu	46
54. Zabrana obračunskog plaćanja u slučaju blokade računa poslovnog subjekta	47
55. Prekid zastarjevanja kamate i interlokalni sukob zakona o visini zakonske zatezne kamate	48
56. Zastarjevanje potraživanja po osnovu ugovora o kreditu	49
57. Zastara međusobnih potraživanja iz ugovora o prometu robe i usluga	51
58. Prekid zastarjevanja	51
59. Prekid zastarjevanja i red uračunavanja	52
60. Prekid zastarjevanja pokretanjem postupka medijacije i isticanjem imovinsko-pravnog zahtjeva u krivičnom postupku	53
61. Prava kupca na ispunjenje, sniženje cijena, raskid ugovora i naknada štete	55
62. Ugovor o građenju sa posebnom odredbom – ključ u ruke	55
63. Prelaz osiguranikovih prava prema odgovornom licu na osiguravača (subrogacija)	56

Stečajni postupak

64. Saglasnost odbora povjerilaca za pokretanje parničnog postupka	57
65. Izlučni povjerioci	58
66. Pobje radnje u stečajnom postupku	59
67. Prekid parničnog postupka zbog otvaranja stečajnog postupka	61
68. Dejstvo priznatog potraživanja u stečajnom postupku	62
69. Djelimična dioba u stečajnom postupku	62

Privredna društva

70. Konzorcijum	64
-----------------	----

Postupak registracije poslovnih subjekata

71. Donošenje drugačijeg rješenja od strane registarskog suda povodom žalbe	65
72. Likvidacija po službenoj dužnosti	66

PARNIČNI POSTUPAK

Nadležnost okružnog privrednog suda (član 17. ZPP i član 29. Zakona o sudovima)

Osnivanje odnosno ukidanje sudova i određivanje njihove stvarne nadležnosti moguće je jedino materijalnim propisom (zakonom), a ne i procesnim zakonom, pa novoformirani sud postaje mjesno nadležan za postupanje na teritoriji koju pokriva taj sud, a prestaje mjesna nadležnost suda koji je do osnivanja novog suda bio mjesno nadležan.

Iz obrazloženja

Dopisom od 05.01.2018. godine broj 67 0 Ip 000300 17 Ip Okružni privredni sud u Prijedoru dostavio je Višem privrednom sudu prijedlog za rješavanje sukoba nadležnosti sa Okružnim privrednim sudom u Banjaluci, smatrajući da je za postupanje u ovoj izvršnoj stvari mjesno nadležan Okružni privredni sud Banjaluka.

Drugostepeni sud, imajući u vidu stanje spisa izvršnog predmeta u ovoj pravnoj stvari, stoji na stanovištu da razlozi zbog kojih Okružni privredni sud u Prijedoru ne prihvata svoju mjesnu nadležnost, nisu osnovani. Odredbom člana 100a. tačka 2. Zakona o sudovima Republike Srpske („Službeni glasnik RS“, broj 37/12 i 44/15) propisano je da početkom rada Okružnog privrednog suda u Prijedoru, Okružni privredni sud u Banjaluci prestaje biti nadležan za područje Osnovnog suda u Prijedoru i Novom Gradu. Iz navedene odredbe proizilazi da je mjesna nadležnost riješena materijalnim propisom tj. Zakonom o sudovima Republike Srpske kojim je osnovan Okružni privredni sud u Prijedoru (pored postojećih privrednih sudova). Stoga nema mjesta primjeni člana 15. stav 3. i člana 19. ZPP na čiju primjenu upućuje odredba ZIP, a na koje se poziva Okružni privredni sud u Prijedoru. Osnivanjem Okružnog privrednog suda u Prijedoru i ispunjavanjem uslova za početak rada tog suda, Okružni privredni sud u Banjaluci shodno odredbi člana 100a. tačka 2. Zakona o sudovima Republike Srpske, prestaje biti mjesno nadležan za područje Osnovnog suda u Prijedoru i Novom Gradu.

Odlukom Vlade Republike Srpske broj 04/1-012-2-2075/16 („Službeni glasnik RS, broj 86/16), koja je stupila na snagu 11. oktobra 2016. godine, utvrđeno je da su ispunjeni uslovi za rad Okružnog privrednog suda u Prijedoru, te se ima smatrati da su na taj dan ispunjeni uslovi za prestanak nadležnosti Okružnog privrednog suda u Banjaluci, shodno odredbi člana 28. tačka đ) Zakona o sudovima i prelazak nadležnosti na Okružni privredni sud u Prijedoru.

Osnivanje odnosno ukidanje sudova i određivanje njihove stvarne nadležnosti moguće je jedino materijalnim propisom (zakonom), a ne i procesnim zakonom, te je stoga i zakonom određeno da novoformirani sud, postaje mjesno nadležan za postupanje na teritoriji koju pokriva taj sud, a prestaje mjesna nadležnost suda koji je do osnivanja novog suda, bio mjesno nadležan.

(Iz rješenja Višeg privrednog suda u Banjoj Luci broj 67 0 Ip 000300 18 Pž od 25.01.2018. godine).

**Stvarna nadležnost okružnog privrednog suda
(član 17. ZPP i član 33. Zakona o sudovima)**

Da li je stranka fizičko lice kao preduzetnik ili je stranka fizičko lice, ne samo da je od značaja za odluku o stvarnoj nadležnosti suda, već je od značaja i za donošenje odluke o prigovoru zastare. Dakle, u zavisnosti od svojstva stranke u postupku, zavisi i primjena materijalnog prava.

Iz obrazloženja

Predmet spora u ovom parničnom postupku je zahtjev tužioca kojim traži da se tuženom nametne obaveza plaćanja komunalnih usluga koje se odnose na odvoz smeća za period od 01.01.2011. godine do 30.11.2012. godine u ukupnom iznosu od 1.153,78 KM.

Članom 209. stav 2. tačka 3. ZPP propisano je da je povreda odredba parničnog postupka uvijek od uticaja za donošenje zakonite i pravilne presude, u slučaju ako je sud odlučio o tužbenom zahtjevu za koji je stvarno nadležan viši sud iste vrste ili redovni sud druge vrste.

Da li je stranka fizičko lice kao preduzetnik, sa svim pravima i obavezama kao pravno lice, ili je stranka fizičko lice, ne samo da je od značaja za odluku o stvarnoj nadležnosti suda, već je od značaja i za donošenje odluke o prigovoru zastare. Dakle, u zavisnosti od svojstva stranke u postupku, zavisi i primjena materijalnog prava.

Pristup sudu ne podrazumijeva formalno omogućavanje stranici da dođe pred sudom već podrazumijeva suštinsko ostvarivanje svih prava zagarantovanih zakonom i ustavom.

Sud ima obavezu da po službenoj dužnosti pazi na svoju stvarnu nadležnost. Kod činjenice da u spisu egzistira dostavnica, kao dokaz da je roštiljnica zatvorena (na adresi je nepoznata) i da je ugovore o reprogramu zaključivalo fizičko lice bez identifikacije prilikom potpisivanja da li je preduzetnik ili ne, te kod činjenice da je na pripremnom ročištu tuženi istakao da od 2010. godine ne obavlja registrovanu djelatnost, obaveza suda je bila da po službenoj dužnosti utvrdi da li tuženi ima svojstvo preduzetnika ili ne i da slijedom toga odluči o stvarnoj nadležnosti, jer se potraživanje odnosi na period od 01.01.2011. do 27.01.2014. godine, kako to proizilazi iz ugovora o reprogramu od 29.01.2014. godine.

(Iz rješenja Višeg privrednog suda u Banjoj Luci broj 57 0 Mals 119192 18 Pž od 14.09.2018. godine).

**Stvarna nadležnost okružnog privrednog suda
(član 17. ZPP i član 33. Zakona o sudovima)**

Okružni privredni sudovi u prvom stepenu, pored ostalog, odlučuju u parničnim i vanparničnim sporovima koji se odnose na prava i obaveze po osnovu pravnog prometa robe, usluga, vrijednosnih papira, vlasničkih i drugih stvarnih prava na nekretninama, kao i na prava i obaveze proistekle iz vrijednosnih papira, u kojima su obje stranke u postupku pravno ili fizičko lice, koje u svojstvu samostalnog preduzetnika i u drugom svojstvu obavlja privrednu ili drugu registrovanu djelatnost u vidu osnovnog ili dopunskog zanimanja.

Iz obrazloženja

Prvostepenim rješenjem Okružni privredni sud u Prijedoru oglasio se stvarno nenadležnim za rješavanje u ovoj pravnoj stvari.

Podnesenom tužbom, tužilac zahtijeva da mu tuženi na ime naknade materijalne štete, isplati iznos od 8.035,18 KM i to po osnovu naknade materijalne štete na predmetnom vozilu iznos od 6.535,18 KM, sa zakonskom zateznom kamatom od 06.01.2017. godine i na ime izgubljene zarade za period od 05.01.2017. godine, do 05.02.2017. godine, iznos od 1.500,00 KM, sa zakonskom zateznom kamatom počev od 06.02.2017. godine.

S obzirom da su parnične stranke pravna lica, te cijeneći postavljeni tužbeni zahtjev, ovaj sud utvrđuje da su ispunjeni uslovi iz člana 33. stav 1. tačka a) Zakona o sudovima Republike Srpske za nadležnost okružnih privrednih sudova i u konkretnom slučaju nadležan je Okružni privredni sud u Prijedoru.

Pogrešno je obrazloženje prvostepenog suda da potraživanje tužioca proističe iz deliktne odgovornosti trećeg lica, da osnov odgovornosti i obaveza naknade tuženog nije rezultat postupanja tuženog kao privrednog subjekta, te pozivanje na odredbe člana 32. Zakona o parničnom postupku, jer tužilac traži naknadu materijalne štete od tuženog kao osiguravajućeg društva, kod kojeg je bilo osigurano vozilo koje je pričinilo štetu tužiocu, kao i izgubljenu dobit i za ovako postavljen tužbeni zahtjev, stvarno nadležan je Okružni privredni sud u Prijedoru.

(Iz rješenja Višeg privrednog suda u Banjoj Luci broj 67 0 Ps 000063 17 Pž od 13.12.2017. godine).

**Odnos parničnog i izvršnog postupka, u vezi sa rješenjima donesenim u
upravnom postupku
(član 23. stav 1. tačka 2. Zakona o izvršnom postupku)**

Sud u parničnom postupku je vezan sadržajem konačnih i pravosnažnih rješenja o odobravanju sredstva podsticaja, kao upravnih akata, i nije ovlašten preispitivati njihovu zakonitost i pravilnost. Ako ta rješenja predstavljaju isprave koje su podobne za izvršenje, shodno člana 23. stav 1. tačka 2. Zakona o izvršnom postupku, onda se ne može voditi parnični postupak radi utvrđivanja potraživanja, nego jedino izvršni postupak.

Iz obrazloženja

Prvostepenom presudom obavezana je tužena Republika Srpska Ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva da tužiocu „P.- A.“ d.o.o. izvrši isplatu po rješenjima kojima su tužiocu odobreni podsticaji.

Tužilac svoje potraživanje u ovoj pravnoj stvari zasniva na rješenjima tuženog kojima je odobrena isplata podsticajnih sredstava, tvrdeći da tuženi nije izmirio svoje obaveze koje su utvrđene pobrojanim rješenjima rješenjima Ministarstva poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva Republike Srpske iz 2006, 2007. i 2008. godine.

Navedenim rješenjima na kojima se zasniva tužbeni zahtjev u ovoj pravnoj stvari je određeno da se tužiocu odobravaju novčana sredstva u tačno određenom iznosu na ime podsticajnih sredstava. Ta rješenja donijeta su u skladu sa odredbama Pravilnika o uslovima i načinu ostvarivanja novčanih podsticaja za razvoj poljoprivrede i sela („Službeni glasnik RS“, broj 20/08, 56/08, 71/08, 97/08 i 106/08) od strane nadležnog ministarstva u upravnom

postupku u kojima je određen iznos odobrenih sredstava na ime podsticaja i način isplate tih sredstava. Ova rješenja imaju svojstvo upravnog akta donijetog od strane nadležnog ministarstva protiv kojih je tužilac mogao voditi upravni spor pred nadležnim okružnim sudom.

Rješenja o odobravanju sredstva podsticaja kao upravni akti na kojima se zasniva potraživanje tužioca u ovoj pravnoj stvari su konačna i pravosnažna, te je sud u parničnom postupku odnosno u ovom sporu vezan njihovim sadržajem, i nije ovlašten preispitivati njihovu zakonitost i pravilnost.

Imajući u vidu da su navedena rješenja pravosnažna, i da sud u parničnom postupku ne može ponovo donositi odluku o isplati utvrđenih novčanih sredstava tužiocu obzirom da je sud vezan za njihovu sadržinu, drugostepeni sud stoji na stanovištu da je tužbeni zahtjev tužioca u ovoj pravnoj stvari neosnovan. Na koji način i kako će se izvršiti isplata odobrenih podsticajnih sredstava rješava se u upravnom postupku od strane nadležnog Ministarstva.

Prvostepeni sud nije mogao u postupku utvrđivati da li tužilac ima pravo da ponovo utvrđuje obavezu tuženog na isplatu sredstava podsticaja, s obzirom da je tužilac u upravnom sporu mogao osporavati pravilnost i zakonitost rješenja tuženog o načinu na koji će se odobrena sredstva isplaćivati. Stoga drugostepeni sud ne može prihvatiti konstataciju prvostepenog suda da je među strankama sporno kome treba da budu uplaćena odobrena novčana sredstva i da to sporno pitanje treba da rješava nadležni redovni sud. Ovo iz razloga jer je navedenim rješenjima već utvrđeno na koji način i kome se ima izvršiti isplata odobrenih novčanih sredstava.

Kako je to utvrđeno pravosnažnim upravnim aktom, sud u parničnom postupku nema mogućnost da preispituje zakonitost navedenih rješenja i ponovo donosi odluku o isplati novčanih sredstava tužiocu na ime podsticaja, pa je prvostepena presuda preinačena i tužbeni zahtjev odbijen.

Pravilno se u žalbi ističe da je prvostepeni sud imao mogućnost da utvrdi da li navedena rješenja predstavljaju izvršne isprave kojima je utvrđeno potraživanje koje tužilac u ovom parničnom postupku potražuje. Ako navedena rješenja predstavljaju isprave koje su podobne za izvršenje, shodno odredbi člana 23. stav 1. tačka 2. Zakona o izvršnom postupku („Službeni glasnik RS“ broj 59/03, 85/03, 64/05, 118/07, 29/10, 57/12, 67/13, 98/14) koja propisuje da izvršna odluka donesena u upravnom postupku i poravnanju u upravnom postupku je izvršna isprava ako glasi na ispunjenje novčane obaveze, ukoliko zakonom nije drugačije određeno, onda se ne može voditi parnični postupak radi utvrđivanja potraživanja nego jedino izvršni postupak.

(Iz presude Višeg privrednog suda u Banjoj Luci broj 57 0 Ps 114864 18 Pž od 25.05.2018. godine).

**Nadležnost okružnog privrednog suda
(član 27. ZPP i član 33. Zakona o sudovima)**

Za postupanja po tužbi preduzetnika, koji je umro u toku postupka, nadležan je okružni privredni sud.

Iz obrazloženja

Iz stanja u spisu proizlazi: da je tužilac K.Č. iz Prijedora, podnio tužbu protiv tužene Republika Srpska - Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, radi isplate duga u iznosu od 28.555,00 KM; da je tužena dostavila odgovor na tužbu; da je rješenjem od 07.03.2014. godine tužiocu vraćena tužba radi ispravke odnosno dopune, na način da se izjasni

da li je samostalni preduzetnik ili je tužbu podnio kao fizičko lice; da je sud donio rješenje dana 31.03.2014. godine, kojim se oglašava stvarno nenadležnim za postupanje u predmetnoj pravnoj stvari i da će po pravosnažnosti rješenja predmet biti ustupljen Osnovnom sudu u Banjaluci, kao stvarno i mjesno nadležnom sudu; da je Osnovni sud u Banjaluci izazvao sukob nadležnosti; da je Vrhovni sud Republike Srpske rješenjem broj: 71 0 P 201797 17 R od 23.02.2017. godine, odlučio da je za odlučivanje u ovoj pravnoj stvari nadležan Okružni privredni sud u Banjaluci; da je rješenjem prvostepenog suda od 08.02.2018. godine, postupak prekinut zbog smrti tužioca; da je podneskom od 12.02.2018. godine, brat tužioca K.R. predložio nastavak postupka, te je dostavio pravosnažno rješenje o nasljeđivanju, kojim je K.R. proglašen za zakonskog nasljednika drugog nasljednog reda. Sud je dana 26.04.2018. godine, donio rješenje kojim se oglašava stvarno nenadležnim za postupanje u predmetnoj pravnoj stvari i po pravosnažnosti rješenja predmet će se ustupiti Osnovnom sudu u Banjaluci, kao stvarno i mjesno nadležnom sudu.

S obzirom na predmet spora, odnosno materijalno - pravni odnos, te činjenicu da je K.R. proglašen za nasljednika iza pokojnog K.Č., kao i stav Vrhovnog suda Republike Srpske u rješenju od 23.02.2017. godine, da je u ovoj pravnoj stvari nadležan Okružni privredni sud u Banjaluci, osnovani su žalbeni navodi, pa je pobijano rješenje ukinuto i predmet je vraćen prvostepenom sudu na nastavak postupka.

(Iz rješenja Višeg privrednog suda u Banjoj Luci broj 57 0 Ps 103547 18 Pž od 14.08.2018. godine)

Opšta mjesna nadležnost (Član 28. Zakona o parničnom postupku)

Ako zakonom nije određena isključiva mjesna nadležnost nekog drugog suda, za suđenje je nadležan sud koji je opšte mjesno nadležan za tuženog.

U slučajevima predviđenim u ZPP za suđenje je pored suda opšte mjesne nadležnosti nadležan i drugi određeni sud.

Iz obrazloženja

Prvostepenim rješenjem Okružni privredni sud u Banjaluci oglasio se mjesno nenadležnim, te je odlučio da će se po pravosnažnosti rješenja spis dostaviti kao stvarno i mjesno nadležnom Općinskom sudu u Konjicu.

U žalbi tužilac navodi da je sud prilikom odlučivanja propustio da cijeni odredbu člana 47. ZPP (nadležnost za lica za koja ne postoji opšta mjesna nadležnost u Republici Srpskoj), s obzirom da je obavezu trebalo ispuniti u Banjoj Luci.

Predmet ovog spora je zahtjev tužioca kojim zahtijeva da mu tuženi plati izvršene usluge servisiranja i dostavljanja potrošnog materijala.

U konkretnom slučaju nema isključive nadležnosti prvostepenog suda, te se mjesna nadležnost u konkretnom slučaju određuje primjenom odredbe člana 28. stav 1. ZPP, odnosno nadležan je opšte mjesno nadležan sud za tuženog.

Nema mjesta primjeni odredbe člana 47. ZPP-a, kako to pogrešno tužilac u žalbi navodi. Za tuženog prema navedenoj zakonskoj odredbi ne postoji opšta mjesna nadležnost u Republici Srpskoj, ali tužilac nije pružio dokaz da tuženi posjeduje imovinu u Republici Srpskoj, da je

obaveza nastala u vrijeme boravka tuženog u Republici Srpskoj i da obavezu treba izvršiti u Republici Srpskoj.

Nadležnost Općinskog suda u Konjicu, kako to pravilno obrazlaže prvostepeni sud, proizilazi iz samog poslovnog odnosa parničnih stranaka u kome se radi o ugovoru o djelu, kako je to navedeno u narativnom dijelu tužbe i o ugovoru o prodaji. Kada se radi o prodaji, kako proizilazi iz člana 468. ZOO, obaveza se izvršava predajom stvari kupcu, a kako navodi sam tužilac, predaja je izvršena tuženom u mjestu njegovog prebivališta, uz potpisivanje otpremnice, a kod ugovora o djelu rad se smatra izvršenim kada ga naručilac primi, kako proizilazi iz člana 622. ZOO, a i u ovom dijelu u tužbi tužilac navodi da je rad predavao tuženom u mjestu njegovog prebivališta. Obaveza plaćanja nastaje tada za tuženog koji se nalazi u Jablanici i tu nastaje obaveza njegovog plaćanja, koja se smatra izvršenom davanjem naloga banci za plaćanje.

Slijedom toga, navodi žalbe da se obaveza imala izvršiti u Banjaluci, protivni su sadržaju predmeta i odredbama materijalnih propisa, iz kog razloga žalba nema osnova, te je kao takva odbijena i prvostepeno rješenje je potvrđeno na osnovu člana 235. stav 1. tačka 2. ZPP.

(Iz rješenja Višeg privrednog suda u Banjaluci broj 57 0 Mals 116582 18 Pž od 18.04.2018. godine).

Prenos nadležnosti (član 50. Zakona o parničnom postupku)

Nemogućnost suda da izvršava svoju funkciju zbog nedovoljnog broja sudija ne može se isključivo rješavati prema članu 50. stav 1. ZPP (svrsishodna delegacija suda), nego imenovanjem potrebnog broja sudija.

Iz obrazloženja

Predlagač je dana 15.12.2015. godine podnio prijedlog za pokretanje likvidacionog postupka. U podnesku od 19.03.2018. godine predlagač navodi da Okružni privredni sud u ... ne može uzeti taj prijedlog u rad zbog nedostatka sudija, te da mu nepostupanje po tom likvidacionom predmetu prouzrokuje visoke troškove, zbog čega predlaže da se odredi prenos nadležnosti na drugi okružni privredni sud, koji ima kapacitete za rad i postupanje.

U smislu člana 50. stav 1. ZPP, drugostepeni sud može na prijedlog stranke ili nadležnog prvostepenog suda odrediti da u pojedinom predmetu postupa drugi stvarno nadležan prvostepeni sud sa njegovog područja, ako je očigledno da će se tako lakše sprovesti postupak ili ako za to postoje drugi opravdani razlozi.

Tom zakonskom odredbom uređena je svrsishodna delegacija suda, koja se zasniva na razlozima procesne ekonomije, lakšeg provođenja postupka ili zbog toga što za to postoje drugi opravdani razlozi, nastojanjem da se izbjegne moguća kolizija interesa, te postigne što veći nivo objektivnosti suda.

Razlozi za delegiranje drugog drugostepenog suda moraju biti od izuzetnog značaja, jer samo takvi opravdavaju odstupanje kod Ustavom RS i zakonom razgraničene teritorijalne nadležnosti sudova u RS.

Pri tome, nemogućnost suda da izvršava svoju funkciju zbog nedovoljnog broja sudija ne može se isključivo rješavati prema članu 50. stav 1. ZPP, nego imenovanjem potrebnog broja sudija, a takvi postupci su u toku.

(Iz rješenja Višeg privrednog suda u Banjoj Luci broj 59 0 L 032378 18 Pž od 24.04.2018. godine).

Tužba za utvrđivanje činjenica (član 54. Zakona o parničnom postupku)

Tužba za utvrđivanje može se podnijeti radi utvrđivanja postojanja, odnosno nepostojanja činjenice, ako je to predviđeno posebnim zakonom ili drugim propisom.

Iz obrazloženja

Predmet spora u ovom postupku je zahtjev tužioca kojim traži da se utvrdi da nema dug prema tuženom po osnovu utroška električne energije u iznosu od 10.443,75 KM, te zahtjev tuženog iz protivtužbe kojim traži da se tužilac obaveže platiti navedeni iznos zbog nezakonitog utroška električne energije.

Kako je utvrdio da je zahtjev iz protivtužbe osnovan, prvostepeni sud je na osnovu člana 54. ZPP utvrdio da tužilac ima pravni interes da se utvrdi da li postoji dug tužioca prema tuženom, ali s obzirom da je utvrđeno da je zahtjev iz protivtužbe osnovan, utvrđuje da ovakav zahtjev tužioca nema osnova, pa je odbijen je kao neosnovan zahtjev tužioca – protivtuženog.

Član 54. ZPP u stavu 3. propisuje da se tužba za utvrđenje može podnijeti radi utvrđenja postojanja odnosno nepostojanja činjenice, ako je to predviđeno posebnim zakonom ili drugim propisom.

Zahtjev kojim se traži utvrđenje nepostojanja duga, nije zahtjev iz odredbe člana 54. stav 3. ZPP, kako to pogrešno utvrđuje prvostepeni sud, te smatra da tužilac ima pravni interes za podnošenje ove tužbe. U ovom dijelu je tužbu trebalo odbaciti, s obzirom da se ne radi o zahtjevu za utvrđenje činjenice. Međutim, kako je prvostepeni sud zahtjev odbio, identične su pravne posljedice za tužioca, zbog čega u ovom dijelu žalba tužioca nije osnovana.

(Iz rješenja Višeg privrednog suda u Banjoj Luci broj 57 0 Ps 102080 18 Pž od 14.09.2018. godine).

Dvostruka litispendencija (član 60. Zakon o parničnom postupku)

Sud u toku cijelog postupka po službenoj dužnosti pazi na postojanje druge parnice o istom zahtjevu među istim strankama pred sudom u BiH.

Iz obrazloženja

Tuženi je kao stečajni povjerilac, na osnovu pravosnažne presude, prijavio svoje novčano potraživanje u stečajnom postupku nad tužiocem, a stečajni upravnik je na ročištu za ispitivanje prijavljenih potraživanja priznao jedan dio potraživanja tuženog i drugi dio potraživanja osporio, te je priznato potraživanje razvrstao u opšti ispladni red i povjerioce čija potraživanja su osporena uputio na pokretanje parnice radi utvrđenja osporenog potraživanja.

Tuženi je (pod drugim brojem) protiv tužioca podnio tužbu radi utvrđivanja osnovanosti njegovog potraživanja i postupak se nalazi u fazi glavne rasprave, a tužilac kao stečajni dužnik, iako nije upućen na parnicu, podnio je predmetnu tužbu radi utvrđivanja osnovanosti osporavanja prijavljenog potraživanja.

Prvostepeni sud stoji na stanovištu da se spor u obe parnice vodi između istih parničnih stranaka (u obrnutoj ulozi) i iz istog činjeničnog osnova, te da postoji objektivni identitet (identitet tužbenih zahtjeva), te da se, kod činjenice da je stečajni povjerilac upućen na parnicu, navedeni parnični postupci ne mogu istovremeno voditi. Isto tako, prvostepeni sud stoji na stanovištu da parnica po tužbi stečajnog povjerioca nije prethodno pitanje u odnosu na predmetnu parnicu po tužbi stečajnog dužnika, a odsustvo dvostruke litispendencije je jedna od procesnih pretpostavki koje se tiču predmeta spora.

Za ovu vrstu tužbe, po ocjeni prvostepenog suda, procesna pretpostavka je upućivanje na parnicu od strane stečajnog suda, a stečajni dužnik (tužilac) nije upućen na parnicu, te je stoga potrebno postupiti po tužbi stečajnog povjerioca koji je upućen na parnicu koja se vodi pod drugim brojem. Prvostepeni sud smatra da se ne može izvršiti spajanje predmetnih parnica, jer se tužbeni zahtjevi međusobno isključuju, niti se može odrediti prekid postupka do okončanja parnice po tužbi stečajnog povjerioca, slijedom čega je, na osnovu člana 67. stav 1. tačka 3. ZPP, po prethodnom ispitivanju odbacio predmetnu tužbu stečajnog dužnika zbog dvostruke litispendencije, odnosno neispunjavanja procesnih pretpostavki.

Nije prihvatljiv stav da postoji litispendencija iz razloga što je rješenjem stečajnog sudije na pokretanje parnice upućen stečajni povjerilac, te je potrebno utvrditi u kojem je od navedena dva predmeta parnica počela ranije teći. U situaciji kad je tuženi prijavio potraživanje zasnovano na izvršnoj ispravi, na pokretanje parnice ne može biti upućen stečajni povjerilac, već samo stečajni dužnik koji osporava to potraživanje.

Imajući u vidu da se po službenoj dužnosti treba paziti na postojanje ranije parnice (član 60. stav 5. ZPP) i da se tužba u povodu parnice koja je kasnije počela teći treba odbaciti (član 60. stav 3. ZPP), te da prvostepeni sud nije potpuno utvrdio odlučne činjenice na osnovu kojih bi se moglo utvrditi koja je parnica počela ranije da teče u navedenim predmetima, drugostepeni sud je ukinuo prvostepeno rješenje i predmet vratio prvostepenom sudu na ponovni postupak.

(Iz rješenja Višeg privrednog suda u Banjoj Luci broj 59 0 Ps 026494 18 Pž 2 od 27.06.2018. godine)

Prethodno ispitivanje tužbe (član 66. Zakona o parničnom postupku)

Prvostepeni sud nije mogao dostaviti tužbu na odgovor, niti zakazati pripremno ročište, prije nego što je u prethodnom ispitivanju tužbe razjasnio ko je tuženi u postupku i na kome leži obaveza iz materijalno pravnog odnosa povodom koga je nastao spor, te da li je ta obaveza na fizičkom licu kao preduzetniku ili na pravnom licu, odnosno privrednom društvu.

Iz obrazloženja

Ovaj postupak iniciran je tužbom u kojoj je kao tuženi označen „Gramat K. D¹. s.p.“ d.o.o. Banjaluka. U toku postupka tužilac nije u pogledu oznake tuženog mijenjao tužbu, niti identifikovao da li se radi o privrednom društvu ili o fizičkom licu kao stranci u postupku na

¹ Inicijali (navode se zbog anonimizacije stranaka) se odnose na fizičko lice

strani tuženog. U svim podnescima koje stranke u ovom postupku dostavljaju sudu, pa i troškovniku, tuženi je označen kao društvo sa ograničenom odgovornošću.

U uvodnom dijelu prvostepene presude kao stranka označen je „Gramat“ s.p. K. Dijamel. Ovakva oznaka tuženog u izreci prvostepene presude, kao i u uvodnom dijelu prvostepene presude nije u skladu sa tužbom kojom je ovaj postupak iniciran, te cijeneći i sadržaj prvostepene presude, ostalo je nerazjašnjeno ko je stranka – tuženi u ovom postupku, odnosno na kome je obaveza plaćanja iznosa koji je predmet ovoga spora, te da li tu obavezu ima fizičko lice ili društvo.

Članom 53. Zakona o parničnom postupku („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 58/03, 85/03, 74/05, 63/07, 49/09 i 61/13 u daljem tekstu ZPP), propisano je šta tužba kao podnesak kojom se pokreće sudski postupak mora da sadrži. Nakon što tužilac podnese tužbu, aktivira se uloga suda, kako je to propisano odredbom članova 62. - 69. ZPP-a, te sud u postupku pripremanja glavne rasprave ima obavezu da ispita da li je tužba uredna i da li sadrži sve elemente da bi se po istoj moglo postupati. Da bi počeo da teče sudski postupak moraju da budu ispunjene procesne pretpostavke, na strani suda, stranaka i tužbe. Dakle, sud je dužan da utvrdi da stranke imaju stranačku i parničnu sposobnost i da je tužba uredna (da ima sve elemente), na način kako je to zakonom propisano.

Cijeneći sadržaj prvostepenog predmeta ne može se utvrditi da li je tuženi u ovom postupku samostalni preduzetnik K. D. ili je tuženi privredno društvo „Gramat K. D. s.p.“ d.o.o. Banjaluka.

Po ocjeni ovoga suda prvostepeni sud nije mogao dostaviti tužbu na odgovor, niti zakazati pripremno ročište, prije nego što je u prethodnom ispitivanju tužbe razjasnio ko je tuženi u ovom postupku i na kome leži obaveza iz materijalno pravnog odnosa povodom koga je nastao spor, te da li je ta obaveza na fizičkom licu kao preduzetniku ili na pravnom licu, privrednom društvu.

(Iz rješenja Višeg privrednog suda u Banjoj Luci broj 57 0 Mals 115260 18 Pž od 14.09.2018. godine).

Povlačnje tužbe (član 97. stav 3. Zakona o parničnom postupku)

Koji su razlozi tužioca za nedolazak na ročište za glavnu raspravu, da li su opravdavajući ili ne, to je tužilac mogao da dokazuje u postupku po prijedlogu za povrat u pređašnje stanje.

Iz obrazloženja

Prvostepenim rješenjem je utvrđeno da se tužba smatra povučenom, saglasno odredbi člana 97. Zakona o parničnom postupku („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 58/03, 85/03, 74/05, 63/07, 49/09 i 61/13 - u daljem tekstu ZPP), iz razloga jer tužilac koji je uredno pozvan nije pristupio na zakazano ročište za glavnu raspravu niti je svoj izostanak opravdao, te je tužilac obavezan da tuženim naknadi troškove postupka i to prvotuženom 6.654,37 KM, drugotuženom 8.555,62 KM i trećetuženom 5.882,50 KM.

Navedenom zakonskom odredbom je propisano da će se smatrati da je tužba povučena pod uslovom da je tužilac uredno obaviješten, da bez opravdanog razloga nije pristupio na ročište i da je tuženi odbio da se upusti u raspravljanje na tom ročištu. Dakle, moraju da budu ispunjena ova tri kumulativna uslova da bi nastupila presumpcija povlačenja tužbe.

Svi su uslovi ispunjeni, jer na dan održavanja ročišta za glavnu raspravu iz stanja prvostepenog predmeta proizlazi da je tužilac uredno primio poziv, u spisu nije bilo zahtjeva tužioca za odgodu ročišta ili podneska kojim se opravdava izostanak i navode razlozi izostanka, a tuženi nisu željeli da se upuste u raspravljanje.

U skladu sa navedenim prvostepeni sud je morao da postupi u skladu sa navedenom imperativnom normom i da donese rješenje o povlačenju tužbe.

Navodi žalbe, da tužilac nije primio poziv u suprotnosti su sa sadržajem dostavnice iz koje proizilazi da je poziv uručen tužiocu u skladu sa pravilima o dostavljanju, iz kog razloga je i u ovom dijelu žalba odbijena kao neosnovana.

Koji su razlozi tužioca za nedolazak na ročište za glavnu raspravu, da li su opravdavajući ili ne, to je tužilac mogao da dokazuje u postupku po prijedlogu za povrat u predašnje stanje. Kako u tom postupku tužilac nije dokazao opravdanost razloga, prvostepeno rješenje kojim je utvrđeno povlačenje tužbe doneseno je u skladu sa zakonom, zbog čega je žalba odbijena kao neosnovana i prvostepeno rješenje potvrđeno, na osnovu člana 235. stav 1. tačka 2. Zakona o parničnom postupku.

(Iz rješenja Višeg privrednog suda u Banjoj Luci broj 59 0 Ps 012870 18 Pž od 18.04.2018. godine).

Dokazna snaga javne isprave (član 132. i 133. Zakona o parničnom postupku)

Ako međunarodnim ugovorom nije što drugo određeno, inostrane javne isprave koje su propisno ovjerene imaju, pod uslovom uzajamnosti, istu dokaznu snagu kao i domaće javne isprave.

Iz obrazloženja

Ni jednom odredbom Konvencije o socijalnom osiguranju između Bosne i Hercegovine i Švajcarske, nije ugovorena mogućnost da države članice vrše provjeru odluka ljekara druge države članice, pri činjenici da se iz medicinske dokumentacije koja je kao dokaz tužioca čitana na glavnoj raspravi zaključuje, da su o tom već odlučivali ljekari države u kojoj je osiguranik tužioca liječen.

Po samom zakonu u Švajcarskoj je ustanovljen jedinstven tip osiguranja „za slučaj nezgode i profesionalnog oboljenja“, odvojeno od „osiguranja za slučaj bolesti“ i prvostepeni sud je pogrešnom ocjenom dokaza odbio tužbeni zahtjev tužioca, kod nesporne činjenice da je izvještaj i rješenje tužioca od 02.06.2004. godine, upućen zastupniku oštećene - advokatu, u kome su naznačena plaćanja (po osnovu i visini) izvršena u vezi liječenja povreda, koje je oštećena pretrpjela u štetnom događaju.

Navedeni dokaz koji je proveden od strane tužioca (izvještaj i rješenje od 02.06.2004. godine), predstavlja javnu ispravu, koja potvrđuje osnovanost tužbenog zahtjeva i tužilac nije imao potrebe da izvodi dokaz medicinskim vještačenjem, kako bi dokazao da je izvršeno plaćanje u uzročno - posljedičnoj vezi sa liječenjem povreda oštećene pretrpljenih u štetnom događaju, kada i ostali provedeni dokazi potvrđuju visinu potraživanja i da je liječenje oštećene u Švajcarskoj započeto nakon saobraćajne nezgode.

(Iz rješenja Višeg privrednog suda u Banjoj Luci broj 57 0 Ps 090558 17 Pž 5 od 14.06.2018. godine).

**Presuda na osnovu priznanja
(član 180. Zakona o parničnom postupku)**

Priznanje nečega drugog od onog što je tužilac tužbenim zahtjevom tražio, ne može rezultirati donošenjem presude na osnovu priznanja, jer parnične stranke u suštini i nisu saglasne oko priznanja određenog potraživanja odnosno dugovanja. Da bi izjava o priznanju tužbenog zahtjeva bila podobna za donošenje presude u smislu člana 180. ZPP, ona mora biti jasna i određeno izražena u odnosu na tužbeni zahtjev koji je predmet spora.

Iz obrazloženja

Iz osporene presude na osnovu priznanja proizilazi da je tužilac dana 25.04.2016. godine podnio tužbu protiv tužene, radi duga u iznosu od 2.819,66 KM, sa zakonskom zateznom kamatom i troškovima parničnog postupka, da je podneskom od 29.11.2017. godine i podneskom od 11.12.2017. godine tužena u cjelosti, izričito i jasno, priznala tužbeni zahtjev i predložila da sud donese presudu na osnovu priznanja.

Kod donošenja presude na osnovu priznanja, nije moguće donijeti djelimičnu presudu na osnovu priznanja u pogledu jednog zahtjeva, a u pogledu drugog zahtjeva (sporednog kao što je kamata) sasvim drugačiju presudu; različitu od onoga što je tužilac tražio i tuženi priznao.

Da bi izjava o priznanju tužbenog zahtjeva bila podobna za donošenje presude u smislu člana 180. ZPP, ona mora biti jasna i određeno izražena u odnosu na tužbeni zahtjev koji je predmet spora.

Tužbeni zahtjev tužioca je određeno i jasno postavljen kako u pogledu glavnog potraživanja tako i zakonskih zateznih kamata počev od 05.06.2015. godine. Međutim tužena je priznala tužbeni zahtjev tužioca, ali je zakonske zatezne kamate priznala od donošenja prvostepene presude. Dakle, nije se saglasila sa tužiocem da zakonska zatezna kamata teče od datuma kojeg je tužilac naznačio u tužbi, odnosno od. 05.06.2015. godine.

Donoseći osporenu presudu prvostepeni sud je, mimo priznanja tužene, zakonsku zateznu kamatu dosudio od 05.06.2015. godine, iako tužena nije priznala ovo sporedno potraživanja na način kako je to tužilac tražio u tužbenom zahtjevu. Stoga je osporena presuda u pogledu dosuđene zakonske zatezne kamate u suprotnosti sa priznanjem tužene. U osnovi presude donijete po članu 180. ZPP je dispozicija tužene, odnosno izjava jasne i određene volje da se prizna onakav tužbeni zahtjev tužioca kakav je postavljen u tužbi i to bez ikakvog uslovljavanja ili drugačije sadržine. Priznanje nečega drugog od onog što je tužilac tužbenim zahtjevom tražio, ne može rezultirati donošenjem presude na osnovu priznanja, jer parnične stranke u suštini i nisu saglasne oko priznanja određenog potraživanja odnosno dugovanja.

Kako u našem parničnom procesnom zakonodavstvu više ne postoji međupresuda, niti mogućnost donošenja djelimične presude (u konkretnom slučaju donošenje presude na osnovu priznanja glavnog potraživanja, a meritorne presude u pogledu zakonske zatezne kamate, jer stranke nisu saglasne oko datuma početka roka kamate), drugostepeni sud nije mogao povodom žalbe odlučivati na način da određuje da zakonska zatezna kamata teče od dana navedenog u tužbi, što tužena nije priznala, niti od dana donošenja presude, što je tužena predlagala, sa čime se tužilac nije saglasio. Kako ne postoji jasno i određeno priznanje tužbenog zahtjeva u pogledu toka zakonske zatezne kamate, prvostepeni sud nije mogao osporenim presudom zakonske

zatezne kamate dosuditi na način kako je to tužilac tražio, jer se tužena s tim nije saglasila niti je priznala kamate od datuma navedenog u tužbi.

Iz navedenih razloga drugostepeni sud je uvažio žalbu i ukinuo presudu na osnovu priznanja, shodno odredbi člana 227. stav 1. tačka 1. ZPP i predmet vratio na ponovni postupak.

Ukoliko parnične stranke ne postignu sporazum o zakonskoj zateznoj kamati (obzirom da glavno potraživanje nije sporno) onda će se utvrditi dospelost potraživanja tužioca i docnja tužene, te zakonska zatezna kamata odrediti shodno članu 277. stav 1, u vezi sa članom 324. Zakona o obligacionim odnosima („Službeni list SFRJ“, broj 29/78, 39/85, 45/89, 57/89, te „Službeni glasnik RS“, broj 17/93 do 74/04).

(Iz rješenja Višeg privrednog suda u Banjoj Luci broj 57 0 Mals 118571 18 Pž od 12.04.2018. godine).

Presuda zbog propuštanja (član 182. Zakona o parničnom postupku)

Neprihvatljivi su žalbeni navodi privrednog društva o postojanju pravne zablude koja se sastoji u nepoznavanju pravnih propisa, konkretno odredaba Zakona o parničnom postupku koje regulišu dostavljanje odgovora na tužbu.

Iz obrazloženja

U žalbi protiv osporene presude zbog propuštanja tuženi ne spori činjenicu da je njegov radnik primio tužbu tužioca, koja mu je dostavljena od strane prvostepenog suda 27.08.2015. godine i da nije dostavio pismeni odgovor. U žalbi ističe postojanje pravne zablude koja se sastoji u nepoznavanju pravnih propisa, konkretno odredaba Zakona o parničnom postupku koji regulišu davanje odgovora na tužbu.

Žalbeni navodi tuženog o navodnoj pravnoj zabludi, mogli bi biti relevantni samo da je u pitanju fizičko lice, a ne privredno društvo kao što je tuženi.

Obzirom da tuženi kao privredno društvo učestvuje u pravnom prometu obavljajući svoju privrednu djelatnost što je uslov njegovog opstanka i poslovanja, onda se pretpostavlja da to privredno društvo mora poznavati ne samo svoju osnovnu djelatnost (prodaja ili proizvodnja, odnosno vršenje usluga), nego mora poznavati pravne propise koji se tiču zasnivanja obaveza i izmirenja obaveza, te zastupanje svojih interesa u slučaju sudskog postupka. Stoga privredno društvo se ne može pozivati da mu nije bilo poznato da li je došlo do izmjene zakona ili na nepoznavanje zakona.

Osim navedenog, postojala je mogućnost da tuženi angažuje punomoćnika iz reda advokata za zastupanje u ovoj parnici, ukoliko nema kvalifikovanog zastupnika iz reda svojih zaposlenih radnika.

Imajući u vidu žalbene navode, drugostepeni sud nalazi da je prvostepena presuda donijeta u skladu sa odredbama Zakona o parničnom postupku, te je žalbu odbio i potvrdio prvostepenu presudu.

(Iz presude Višeg privrednog suda u Banjoj Luci broj 57 0 Mals 115049 16 Pž od 11.05.2016. godine).

**Odluka o potraživanju istaknutom radi prebijanja
(član 191. Zakona o parničnom postupku)**

Odluka o postojanju ili nepostojanju potraživanja istaknutog radi prebijanja mora biti sadržana u izreci prvostepene presude.

Iz obrazloženja

U prvostepenom postupku tuženi je istakao kompenzacioni prigovor. Odlučujući o postavljenom zahtjevu sud je zaključio da je prigovor kompenzacije neosnovan, te je usvojio tužbeni zahtjev, ali je u izreci prvostepene presude izostala odluka o prigovoru kompenzacije.

Članom 191. stav 3. Zakona o parničnom postupku („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 58/03, 85/03, 74/05, 63/07, 49/09 i 61/13), propisano je da izreka presude sadrži odluku suda o usvajanju ili odbijanju pojedinih zahtjeva koji se tiču glavne stvari i sporednih traženja i odluku o postojanju ili nepostojanju potraživanja istaknutog radi prebijanja.

Kako je prvostepeni sud propustio da odluči o ovom prigovoru, o kome je dao obrazloženje, potrebno je da se ovaj nedostatak prvostepene presude otkloni, u skladu sa članom 192. ZPP, odnosno da sud donese dopunsku presudu, nakon čega će se spis dostaviti drugostepenom sudu na postupanje po žalbi.

(Iz rješenja Višeg privrednog suda u Banjoj Luci broj 57 0 Mals 115582 18 Pž od 14.09.2018. godine).

**Ispravljanje presude
(član 195. Zakona o parničnom postupku)**

Ispravkom presude na osnovu člana 195. ZPP ne može se mijenjati suština, odnosno vršiti preinačenje izreke prvostepene presude, a pogotovo ne dodavanjem novog stava kojim se meritorno odlučuje. Ispravkom presude ne može se otklanjati pogrešna odluka o zahtjevima stranaka.

Iz obrazloženja

Prvostepeni sud je rješenjem o ispravci pobijane presude izvršio ispravku presude tako da je umjesto iznosa od 1.069,00 KM označio da treba da stoji iznos od 400,00 KM, a da se u stavu 2. izreke prvostepene presude dodaju riječi da se iza riječi iznosa, dodaju riječi „tužbeni zahtjev tužioca se odbija kao neosnovan“. Sljedećim stavom rješenja o ispravci presude prvostepeni sud je naveo da izreka prvostepene presude sada glasi: „Obavezuje se tuženi ... da tužiocu ... isplati iznos od 400,00 KM, sa zakonskom zateznom kamatom od 22.11.2013. godine do isplate, uz naknadu troškova postupka u iznosu od 420,00 KM. Preko dosuđenog iznosa tužbeni zahtjev tužioca i zahtjev tužioca za naknadu troškova postupka se odbija kao neosnovan“.

Presuda se može ispraviti samo ako postoji pogreška u imenima i brojevima ili neke druge očigledne pogreške u pisanju i računanju, zatim ako postoje nedostaci u obliku i nesaglasnosti prepisa presude sa izvornikom.

U konkretnom slučaju ne radi se o ispravljanju presude, kako to ima u vidu odredba člana 195. ZPP, već se radi o donošenju sasvim druge odluke odnosno presude u odnosu na prvobitnu presudu. Ispravkom presude na osnovu člana 195. ZPP ne može se mijenjati suština izreke prvostepene presude, odnosno ne može se vršiti preinačenje prvostepene presude, pogotovo dodavanjem novog stava kojim se meritorno odlučuje.

Ispravkom presude ne može se otklanjati pogrešna odluka o zahtjevima stranaka.

U konkretnom slučaju ne radi se o greškama u imenima i brojevima, odnosno ne radi se o greškama u pisanju i računanju, već o izmjeni izreke prvostepene presude kojom se smanjuje dosuđeni iznos iz prvostepene presude i dosuđuje niži iznos tužiocu, a u preostalom dijelu se navodi da se tužbeni zahtjev tužioca odbija kao neosnovan. Ne radi se ni o nedostacima u obliku i nesaglasnosti prepisa presude sa izvornikom, već o suštinskom mijenjanju izreke prvostepene presude. Ovakav način izmjene prvostepene presude kroz ispravku rješenjem kojeg je donio prvostepeni sud, nije moguće, niti je u skladu sa odredbama Zakona o parničnom postupku.

(Iz rješenja Višeg privrednog suda u Banjoj Luci broj 57 0 Mals 113541 18 Pž od 18.09.2018. godine).

Ponavljanje postupka (član 255. Zakona o parničnom postupku)

Neprotivljenje protivnika predlagača nije dovoljan razloga za usvajanje prijedloga za ponavljanje postupka.

Iz obrazloženja

Iako se tužilac u odgovoru na prijedlog ne protivi ponavljanju postupka, kod činjenice da nisu ispunjeni zakonom propisani uslovi za ponavljanje postupka, to nije dovoljno za usvajanje prijedloga, s obzirom da je ponavljanje postupka regulisano imperativnim zakonskim odredbama, pa je neprihvatljivo eventualno raspolaganje stranaka suprotno tim odredbama.

(Iz rješenja Višeg privrednog suda u Banjoj Luci broj 59 0 Mals 031572 17 Pvl od 29.03.2018. godine).

Sadržaj prijedloga za ponavljanje postupka (član 259. stav 2. ZPP)

Podnesak ne identifikuje njegov naziv već sadržaj. Ako je jasno naveden osnov za njegovo podnošenje, iako nije citirana zakonska odredbu koja propisuje taj osnov, podnesak nije neuredan.

Iz obrazloženja

Nakon pravosnažnog okončanja postupka, u kojem postupku se tužba smatra povučenom (rješenje od 27.07.2011. godine), iz razloga jer tužilac nije u ostavljenom roku vratio tužbu uređenu sa tačno naznačenom adresom tužene, te nakon što je prijedlog za povrat u pređašnje stanje pravosnažno odbačen, tužilac je dana 22.02.2016. godine uložio podnesak nazvan Prijedlog za dopunu presude, u kojem navodi da ni prvostepeni ni drugostepeni sud nisu vršili dostavljanja na adresu tužene, koju je tužilac dostavio sudu dana 02.07.2010. godine. Po pozivu suda da ovaj podnesak uredi u skladu sa ZPP kao prijedlog za ponavljanje pravosnažno

okončanog postupka, a ovo sve u skladu sa odredbom člana 255. ZPP, tužilac je dostavio podnesak dana 25.09.2017. godine, koji sud smatra neurednim, iz kojih razloga je isti odbačen.

Odredbom člana 259. stav 2. ZPP, kad govori o vanrednom pravnom lijeku, prijedlogu za ponavljanje postupka, zakonodavac propisuje da mora da bude naveden zakonski osnov po kome se traži ponavljanje, okolnosti iz kojih proizilazi da je prijedlog podnijet u zakonskom roku i dokazi kojima se potkrepljuju navodi predlagača, te učiniti vjerovatnim da bi u ponovljenom postupku mogla za predlagača biti donijeta povoljnija odluka.

Navedena zakonska odredba jasno definiše šta prijedlog za ponavljanje postupka mora da sadrži, te po ocjeni ovoga suda podnesak tužioca od 25.09.2017. godine, uz koji je dostavljen i dokaz, jasno ukazuje na to da tužilac smatra da sud nije u skladu sa zakonom dostavljao tužbu na odgovor tuženom na adresu koju je tužilac naveo u podnesku iz 2010. godine, a koji podnesak u prilogu ovog podneska dostavlja. Iz sadržaja navedenog podneska, jasno slijedi da tužilac smatra da je nezakonitim postupanjem suda istom onemogućeno da raspravlja pred sudom.

Podnesak ne identifikuje njegov naziv već sadržaj. U podnesku je jasno naveden osnov podnošenja istog, a činjenica da tužilac nije citirao zakonsku odredbu koja propisuje ovaj osnov, ne ukazuje na njegovu neurednost, kako to smatra prvostepeni sud.

Po ocjeni ovoga suda navedeni podnesak, sadrži osnov, uz podnesak je dostavljen dokaz, te nije bilo mjesta donošenju rješenja o odbacivanju istog, kako je to učinio prvostepeni sud.

Iz navedenog razloga rješenje je ukinuto na osnovu člana 235. stav 1. tačka 3. ZPP, te će sud u daljem postupku, provesti postupak po prijedlogu za ponavljanje postupka,

(Iz rješenja Višeg privrednog suda u Banjoj Luci broj 57 0 Mals 013901 18 Pž 3 od 18.04.2018. godine).

Stranka u postupku (član 291. Zakona o parničnom postupku)

Ako je tužilac u toku postupka ispravio tužbu u pogledu naziva tužene, neosnovani su navodi žalioaca o nedostatku pasivne legitimacije.

Iz obrazloženja

U konkretnom slučaju, među strankama je bilo nesporno da je D. N vlasnica Veterinarske ambulante „Anima Med“ s.p. i da je tužilac u toku postupka ispravio tužbu u pogledu naziva tužene, pa su neosnovani navodi žalioaca o nedostatku pasivne legitimacije, jer je prvostepeni sud i u uvodu presude i u izreci, pravilno označio tuženu, kao pasivno legitimisanu stranku.

Nisu osnovani ni navodi žalioaca da je tako označenoj tuženoj, onemogućeno pravo na raspravljanje. Ovo zbog toga što iz spisa proizilazi da je upravo ovako označena tužena, ovlastila punomoćnika za zastupanje u ovom sporu, da je ovlašteni punomoćnik u njeno ime (a ne u ime Veterinarske ambulante), podnio odgovor na tužbu, čak je i bilo prijedloga za mirno rješenje spora, da legitimacija tužene nije ni bila osporena, niti je bilo prigovora tužene kada je tužilac na glavnoj raspravi kao tuženu stranu pravilno označio D. N., vlasnicu Veterinarske ambulante „Anima-Med“, što znači da nije bilo sumnje da se radi o istom subjektu (i da je samo

otklonjena prvobitna greška u označavaju tužene) i da je upravo tužena, kako je označena u pobijanoj presudi bila subjekat materijalno-pravnog odnosa povodom kojeg je došlo do parnice, da je upravo tako kako je označena, učestvovala u postupku putem procesnih radnji koje je u njeno ime preduzimao ovlašteni punomoćnik.

Iz navedenih razloga nisu se mogli prihvatiti osnovanim navodi žalioaca, a sudske odluke na koje se poziva u žalbi, ne tretiraju identičan slučaj (u jednoj odluci je kao tužena strana bila označena Veterinarska ambulanta "Anima-med" iz B., dok je u drugoj odluci na strani tužene bilo fizičko lice, a bez označenog svojstva vlasnika diskoteke) pa se ne radi o nejednakom postupanju sudova u odnosu na ovo pravno pitanje.

(Iz Presude Višeg privrednog suda u Banjoj Luci broj 57 0 Mals 112172 18 Pž od 17.05.2018. godine).

Povraćaj u pređašnje stanje (član 332. Zakona o parničnom postupku)

Odredba člana 332. Zakona o parničnom postupku ukazuje na obavezu suda da nakon prijema prijedloga za povraćaj u pređašnje stanje, zakaže ročište za raspravljanje o prijedlogu, nakon što utvrdi da je prijedlog blagovremen i dozvoljen.

Iz obrazloženja

Prvostepenim rješenjem odbijen je prijedlog tužioca za povraćaj u pređašnje stanje.

Odredbom člana 332. stav 2. ZPP propisano je da će po prijedlogu za povraćaj u pređašnje stanje sud zakazati ročište, osim ako su činjenice na kojima se prijedlog zasniva opštepoznate.

Navedena zakonska odredba ukazuje na obavezu suda da nakon prijema prijedloga za povraćaj u pređašnje stanje, zakaže ročište za raspravljanje o prijedlogu, nakon što utvrdi da je prijedlog blagovremen i dozvoljen.

Osnovano se u žalbi ukazuje da prijedlog za povraćaj u pređašnje stanje ne može biti niti odbijen niti usvojen, ako sud prethodno nije održao ročište za raspravljanje po prijedlogu.

U konkretnom slučaju prvostepeni sud je propustio da prijedlog za povrat u pređašnje stanje dostavi tuženim na odgovor, a propustio je da zakaže ročište za raspravljanje po prijedlogu čime je povrijedio odredbu člana 332. stav 2. ZPP, što je imalo uticaja na donošenje nezakonitog rješenja.

Sud može meritorno odlučiti o prijedlogu za povraćaj u pređašnje stanje bez zakazivanja ročišta samo ako su činjenice na kojima se prijedlog zasniva opštepoznate, ali i u tom slučaju se odlučuje ako opštepoznate činjenice govore u prilog dopuštanja prijedloga za povraćaj u pređašnje stanje, o čemu je zauzela stanovište sudska praksa.

Dakle, prvostepeni sud je odlučio o prijedlogu za povraćaj u pređašnje stanje bez zakazivanja ročišta, i na taj način nije dao mogućnost tužiocu da predloži i provede dokaze za utvrđenje osnovanosti podnesenog prijedloga, što se u žalbi osnovano ukazuje.

(Iz rješenja Višeg privrednog suda u Banjoj Luci broj 57 0 Ps 113528 17 Pž od 26.01.2018. godine).

Troškovi postupka kod smanjenja tužbenog zahtjeva (član 386. Zakona o parničnom postupku)

Stranka koja u cjelini izgubi parnicu dužna je da protivnoj stranci naknadi troškove. Ako stranka djelimično uspije u parnici, sud može s obzirom na postignuti uspjeh, odrediti da svaka stranka podmiruje svoje troškove ili da jedna stranka naknadi drugoj srazmjern dio troškova.

Iz obrazloženja

Troškovi parničnog postupka i obaveza njihove naknade je jedna od posljedica odnosa stranaka u parnici i u strukturu tih troškova ulaze svi troškovi koji su bili nužni za vođenje parnice, a isti su u konkretnom slučaju navedeni u obrazloženju pobijanog dijela presude, kako po strukturi, tako i po visini, te se osnov za utvrđivanje obveznika naknade zasniva na primjeni načela odgovornosti za uspjeh (načelo causae), a samo izuzetno na načelu odgovornosti zbog krivnje ili slučaja (načelo culpae).

Nije sporno da je tužilac u toku postupka, smanjio tužbeni zahtjev, ali se ne može zanemariti činjenica da je tuženi dao povoda za tužbu (jer na zahtjev za likvidaciju štete mimo suda nije odgovorio), da je tužitelj u tužbi tražio ukupno 3.736,00 KM i da je tek nakon prijema tužbe, tuženi jedan dio tužbenog zahtjeva priznao (1.776,62 KM) a nakon toga i isplatio dana 03.09.2015. godine, te da je u daljem toku postupka, a nakon izvršenog vještačenja, smanjio tužbeni zahtjev, usklađujući ga sa nalazom vještaka, tako da je tražena samo razlika između utvrđenog iznosa i iznosa koji je plaćen u toku postupka i da je takav zahtjev usvojen u cjelini, odnosno odbijen je za neznatni dio (za 10,00 KM), te da se tuženi protivio i ovako smanjenom tužbenom zahtjevu.

Nesporno je i to da označena vrijednost spora, kako je navedena u tužbi, ostaje neizmijenjena i u slučaju da se tokom postupka tužbeni zahtjev izmijeni, bilo preinačenjem tužbe u smislu povećanja tužbenog zahtjeva ili njegovog smanjenja, što može imati uticaja na visinu troškova postupka, jer se oni određuju prema vrijednosti predmeta spora koja egzistira u vrijeme preduzimanja svake procesne radnje pred sudom za koju stranka traži naknadu.

U konkretnom slučaju, troškovi nastali u vezi sa ovom parnicom su isti i u odnosu na prvobitno označenu vrijednost spora (3.736,00 KM) i vrijednost predmeta spora koja je označena u smanjenom tužbenom zahtjevu (802,00 KM), kako to proizilazi iz Tarife o nagradama i naknadama troškova za rad advokata, što znači da je prvostepeni sud pravilno primijenio odredbu člana 386. u vezi sa članom 387. ZPP i tužiocu dosudio sve troškove postupka, s obzirom na postignuti uspjeh, pa su suprotni navodi žalioca neosnovani.

(Iz rješenja Višeg privrednog suda u Banjoj Luci broj 57 0 Mals 114943 18 Pž od 17.05.2018. godine).

Troškovi postupka nakon priznanja tužbenog zahtjeva (član 387. Zakona o parničnom postupku)

Ako je tužena u odgovoru na tužbu priznala tužbeni zahtjev i sve činjenice navedene u tužbi, sve radnje nakon priznanja tužbenog zahtjeva, koje su preduzete od strane tužioca, nisu prouzrokovane od strane tužene, pa tužena nema ni obavezu da ove troškove nadoknadi suprotnoj strani

Iz obrazloženja

Prvostepenom presudom tužena je obavezana da tužiocu isplati iznos od 1.199,32 KM sa zakonskom zateznom kamatom od 21.08.2009. godine i troškove postupka u iznosu od 977,50 KM.

Odlučujući o troškovima postupka sud je utvrdio da je zahtjev tužioca u skladu sa odredbom člana 386. i 387. ZPP za naknadu troškova postupka osnovan, te je tužiocu dosudio trošak takse na tužbu i presudu, trošak sastava tužbe i zastupanja na dva ročišta, a o visini je odlučio primjenom Tarife o naknadama i nagradi troškova za rad advokata („Službeni glasnik RS“, broj 68/05).

Pravilno se žalbom tužene ukazuje na povrede postupka prilikom donošenja odluke o troškovima postupka.

Iz sadržaja odgovora na tužbu proizlazi da je tužena učinila nespornim sve činjenične navode iz tužbe, što znači da nije bilo potrebno provođenje dokaza i na taj način utvrđenja činjeničnog stanja, kako je to pogrešno učinio prvostepeni sud. Pored toga što je tužena u cijelosti priznala činjenice iznesene u tužbi, tužena je u potpunosti priznala i tužbeni zahtjev.

Kod ovakvog odgovora na tužbu, obaveza je bila prvostepenog suda da u skladu sa odredbom člana 180. ZPP-a donese presudu na osnovu priznanja, s obzirom da nije bilo razloga da se ispituje da li se radi o zahtjevu sa kojim stranka može raspolagati niti je bilo okolnosti o kojima je trebalo pribavljati određena obavještenja.

Dostavljanjem odgovora na tužbu, tužena je priznala tužbeni zahtjev i pored toga sve činjenice navedene u tužbi, što znači da sve radnje nakon priznanja tužbenog zahtjeva, koje su preduzete od strane tužioca, nisu prouzrokovane od strane tužene, pa tužena nema ni obavezu da ove troškove suprotnoj strani nadoknadi, kako se to osnovano u žalbi iznosi.

Tužena je zbog svog ponašanja prouzrokovala troškove postupka tužiocu koji se odnose na trošak sastava tužbe i takse na tužbu i presudu što ukupno iznosi 334,00 KM.

O troškovima postupka sud odlučuje na određeni zahtjev stranke bez raspravljanja (član 396. stav 1. ZPP). Iz zakonske odredbe slijedi da nema ni izjašnjenja suprotne strane na postavljeni zahtjev za troškove, te je ovaj žalbeni navod bez osnova.

(Iz presude Višeg privrednog suda u Banjoj Luci broj 57 0 Mals 106374 17 Pž od 16.01.2018. godine).

**Putni troškovi punomoćnika stranke
(član 387. Zakona o parničnom postupku)**

Putni troškovi punomoćnika stranke-advokata do sjedišta suda imali bi opravdanje samo u situaciji da u sjedištu suda nema kvalifikovanog punomoćnika-advokata za konkretan spor odnosno parnični postupak.

Iz obrazloženja

Iz obrazloženja prvostepene presude u pogledu odluke o parničnim troškovima jasno proizilazi za koje radnje punomoćnika tužioca su dosuđeni troškovi parničnog postupka a sve u skladu sa Tarifom o nagradi i naknadi troškova za rad advokata („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 68/05).

U pogledu žalbenih navoda kojima se osporava odluka prvostepenog suda kojom je odbijen zahtjev tužioca za naknadu troškova prevoza punomoćnika-advokata za korištenje ličnog vozila na relaciji Ljubuški-Banja Luka-Ljubuški, drugostepeni sud stoji na stanovištu da isti nisu osnovani, jer troškovi za pristup punomoćnika-advokata koji se odnose na troškove prevoza radi prisustva raspravi nisu neophodni troškovi, kako to ima u vidu odredba člana 387. stav 1. Zakona o parničnom postupku. Navedenom odredbom je propisano da će se pri odlučivanju koji će se troškovi nadoknaditi stranci, uzeti u obzir samo oni troškovi koji su bili potrebni radi vođenja parnice.

Putni troškovi punomoćnika stranke-advokata do sjedišta suda imali bi opravdanje samo u situaciji da u sjedištu suda nema kvalifikovanog punomoćnika-advokata za konkretan spor odnosno parnični postupak. Međutim, ukoliko u sjedištu suda postoji (kao u konkretnom slučaju) znatan broj stručnih punomoćnika-advokata za ovu vrstu spora, onda se postavlja pitanje da li se mogu priznavati troškovi prevoza za punomoćnika-advokata ,ako stranka ima mogućnost izbora advokata u sjedištu suda.

Parnični postupak se treba provesti sa što manje troškova. U konkretnom slučaju radi se o sporu koji nije činjenično i pravno složen. Tačno je da je zagantovano stranci pravo na izbor advokata koji će ga zastupati u parničnom postupku. Odnos punomoćnika-advokata i stranke uređuje se ugovorom. Koga će parnična stranka ovlastiti da je zastupa u sporu to je njezin lični izbor. Međutim, to još uvijek ne znači da suprotna strana mora i treba da plati sve troškove zastupanoj stranci koja je uspjela u sporu. Ukoliko bi se prihvatilo stanovište da punomoćnik-advokat ima u svakom slučaju pravo na troškove prevoza, to bi bio pretjeran teret za suprotnu stranu.

(Iz rješenja Višeg privrednog suda u Banjoj Luci broj 57 0 Mals 119572 18 Pž od 18.09.2018. godine).

Troškovi kod povlačenja tužbe (član 390. Zakona o parničnom postupku)

Tužilac koji povuče tužbu dužan je da protivnoj stranci naknadi parnične troškove, osim ako je povlačenje tužbe uslijedilo poslije ispunjenja zahtjeva od strane tuženog.

Iz obrazloženja

Iz stanja u spisu proizlazi da je tužilac podnio tužbu protiv tužene, radi utvrđenja prava vlasništva na nekretninama, da je vrijednost spora 80.000,00 KM, da na nastavak glavne rasprave zakazane za dan 16.04.2018. godine nije pristupio uredno obaviješteni tužilac, dok je pristupio punomoćnik tužene, te je sud donio rješenje od 25.04.2018. godine kojim se tužba smatra povučenom i tužilac obavezuje da tuženoj nadoknadi troškove parničnog postupka u iznosu od 2.800,00 KM.

Tužena u žalbi navodi da je sud pogrešno utvrdio činjenično stanje, kada je u izreci rješenja dosudio troškove postupka tuženoj, umjesto njenom zastupniku, s obzirom da je Pravobranilaštvo Republike Srpske zastupalo tuženu tokom cijelog postupka, te su troškovi zastupanja troškovi Pravobranilaštva Republike Srpske, a ne troškovi tužene.

Neosnovani su žalbeni navodi da se troškovi parničnog postupka trebaju dosuditi Pravobranilaštvu Republike Srpske, a ne tuženoj, s obzirom da je tužena uspjela u sporu i njoj pripadaju troškovi, a ne zastupniku tužene.

(Iz rješenja Višeg privrednog suda u Banjoj Luci broj 61 0 Ps 010503 18 Pž od 14.08.2018. godine).

Interlokalni sukob zakona

O pravu koje se crpi iz korištenja nepokretnosti koja se nalazi na području drugog entiteta, treba primijeniti propis entiteta na kome se ta nepokretnost nalazi.

Iz obrazloženja

U konkretnom slučaju se radi o zahtjevu za plaćanje naknade za korištenje zemljišta u svrhu obavljanja djelatnosti. Zemljište koje se koristi za obavljanje djelatnosti tužene, nalazi se na području Federacije BiH, a tužena na kojoj je obaveza plaćanja naknade nalazi se na području Republike Srpske.

U razrješenju ovog spora prvo treba riješiti pitanje koji propis je mjerodavan za razrješenje ovog spora, jer se pojavljuje pitanje interlokalnog sukoba zakona.

Po ocjeni ovog suda, prvostepeni sud je pravilno utvrdio da se u razrješenju spora treba primijeniti Zakon Federacije BiH. Kako se radi o pravu koje se crpi iz korištenja nepokretnosti koja se nalazi na području drugog entiteta, ovaj sud je stava da se treba primijeniti pravo entiteta na kome se nepokretnost iz koje se crpi korist nalazi.

Na teritoriji Bosne i Hercegovine postoji različita zakonska regulativa u Republici Srpskoj, Federaciji BiH i Brčko distriktu. Kako nije riješeno pitanje primjene prava u slučaju interlokalnog sukoba zakona, po ocjeni ovoga suda treba primijeniti pravo entiteta – distrikta u zavisnosti od vrste spora, analognom primjenom Zakona o sukobu zakona sa propisima drugih zemalja, koji je preuzela i BiH. Kako se radi o koristi od korištenja nepokretnosti koja pripada Opštini Jajce, to primjenom člana 18. stav 1. u vezi sa odredbom člana 21. tog zakona, proizilazi da se u razrješenju spora imaju primijeniti propisi Entiteta na kome se nalazi nepokretnost.

I Zakon Federacije BiH i Zakon RS koji regulišu pitanja o izdvajanju i usmjeravanju dijela prihoda, u članu 1. kažu da se tim zakonom utvrđuje visina i način izdvajanja i usmjeravanja dijela prihoda preduzeća ostvarenog korištenjem hidroakumulacionih objekata izgrađenih na potopljenom području u svrhu proizvodnje električne energije, te oba zakona identično propisuju da ukoliko se potopljena površina nalazi na području više opština, svakoj od opština se plaća naknada u procentu od zauzete površine koja pripada toj opštini. Takođe oba zakona propisuju da se naknada obračunava prema proizvedenom kilovat satu električne energije, i to u iznosu od 0,005 KM po proizvedenom KW, s tim što je u Federaciji BiH 2009. godine promijenjena visina naknade pa je umjesto 0,005 visina 0,01 KM.

(Iz presude Višeg privrednog suda Banjaluka broj 57 0 Ps 090378 17 Pž 2 od 27.10.2017. godine).

IZVRŠNI POSTUPAK

**Radnje nenadležnog suda
(član 4. ZIP i član 20. ZPP)**

Parnične radnje nenadležnog suda, kao što su uvidaj, vještačenje, saslušavanje svjedoka i drugo, nisu bez važnosti zato što ih je preduzeo nenadležan sud.

Iz obrazloženja

Početak rada Okružnog privrednog suda u Prijedoru, Okružni privredni sud u Banjaluci prestaje biti mjesno nadležan (član 9. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o sudovima Republike Srpske i član 100a. istog zakona) i sve predmete koji su do dana početka rada Okružnog privrednog suda u Prijedoru vođeni kod Okružnog privrednog suda u Banjaluci trebalo je dostaviti novoformiranom Okružnom privrednom sudu u Prijedoru, kao stvarno i mjesno nadležnom sudu.

Međutim, radnje koje su preduzimate u ovim predmetima, koji su trebali biti proslijeđeni novoformiranom sudu (kao što su određene procesne radnje na raspravama - saslušanje svjedoka, vještaka, čitanje isprava) ukoliko su zakonito sprovedene, nisu ništave, odnosno nisu bez važnosti, samo iz razloga što su preduzete u periodu kada Okružni privredni sud u Banjaluci nije više bio mjesno nadležan. U tom smislu je odredba člana 20. stav 3. ZPP, koja propisuje da parnične radnje nenadležnog suda kao što su uviđaji, vještačenje, saslušanje svjedoka i dr. nisu bez važnosti zato što ih je poduzeo nenadležan sud.

Izvršenje na nepokretnostima provodi se poduzimanjem određenih izvršnih radnji i to: zabilježba izvršenja u zemljišnoj knjizi, utvrđivanje vrijednosti nepokretnosti, prodaja nepokretnosti i namirenje tražioca izvršenja iz iznosa dobijenog prodajom (čl. 68. ZIP). Sve ove izvršne radnje su međusobno povezane. Tek na rješenje o dosudi moguće je izjaviti žalbu, te na rješenje o namirenju. Stoga je prvostepeni sud pravilno odlučio kada je odbio zahtjev izvršenika na drugom ročištu da se odloži javna prodaja zbog promjene mjesne nadležnosti, te da se nakon donošenja rješenja o dosudi može izjaviti žalba.

(Iz rješenja Višeg privrednog suda u Banjoj Luci broj 57 0 Ip 113837 18 Pž od 27.04.2018. godine).

**Nadležnost u izvršnom postupku na osnovu potvrde Registra zaloga
(član 4. ZIP, član 33. tačka ž). i z). Zakona o sudovima i član 26. Okvirnog zakona o zalozima)**

Okružni privredni sudovi nisu nadležni da odlučuju o sprovođenju izvršnog postupka na osnovu potvrde Registra zaloga.

Iz obrazloženja

Prvostepenim rješenjem sud se oglašava nenadležnim za rješavanje ove stvari, pa su sprovedene radnje u postupku ukinute i prijedlog za izvršenje odbačen.

Odredbom člana 33. stav 1. tačka ž). i z). Zakona o sudovima Republike Srpske („Službeni glasnik RS“, broj 37/12, 44/15), propisano je da okružni privredni sudovi u prvom stepenu odlučuju: o sprovođenju izvršnog postupka po pravosnažnim i izvršnim sudskim odlukama privrednih sudova i o sprovođenju izvršnog postupka po vjerodostojnim ispravama u kojima su obje stranke u postupku pravna lica ili fizička lica koja u svojstvu samostalnog preduzetnika ili u drugom svojstvu obavljaju privrednu ili drugu registrovanu djelatnost u vidu osnovnog ili dopunskog zanimanja i po izvršnim notarskim ispravama u kojima su obje stranke u postupku pravna lica.

Zakon o zalozima („Službeni glasnik BiH“, broj 28/04 i 54/04) u članu 26. propisuje da se postupak izvršenja pokreće na zahtjev založnog povjerioca nakon što založni dužnik povrijedi obaveze iz ugovora o zalogu. Izvršenje u skladu sa odredbama ovog poglavlja moguće je samo ukoliko založni povjerilac dostavi izvršnom sudu ugovor o zalogu i Potvrdu o

registraciji. Navedena potvrda o registraciji je izvršni naslov. Prema članu 38. istog zakona, u slučaju da je taj zakon u suprotnosti s drugim zakonima u BiH, primjenjivaće se ovaj zakon.

Iz navedenih zakonskih odredbi proizilazi da Zakon o sudovima RS taksativno nabraja slučajeve u kojima okružni privredni sudovi odlučuju o sprovođenju izvršnog postupka i to: na osnovu sudskih odluka (član 33. tačka ž.), te na osnovu vjerdostojnih isprava i izvršnih notarskih isprava (član 33. tačka z.), pa odlučivanje o sprovođenju izvršnog postupka na osnovu potvrde o registraciji zaloga nije u nadležnosti okružnih privrednih sudova.

Kod činjenice da je sjedište izvršenika u Bijeljini, gdje se nalaze pokretne stvari koje su predmet izvršenja, za postupanje po predmetnom prijedlogu za izvršenje nadležan je Osnovni sud u Bijeljini.

Slijedom navedenog žalba tražioca izvršenja se djelimično uvažava, preinačava se prvostepeno rješenje u dijelu gdje se prijedlog za izvršenje odbacuje, tako što se predmet ustupa stvarno i mjesno nadležnom Osnovnom sudu u Bijeljini, a u ostalom dijelu koji se odnosi na oglašavanje Okružnog privrednog suda u Bijeljini nenadležnim za rješavanje ove stvari i gdje se ukidaju sprovedene radnje, žalba tražioca izvršenja se odbija i u tom dijelu prvostepeno rješenje potvrđuje.

(Iz rješenja Višeg privrednog suda u Banjoj Luci broj 59 0 Ip 026628 18 Pž od 15.06.2018. godine).

Troškovi izvršnog postupka (član 16. Zakona o izvršnom postupku)

Naknadno dostavljen dokaz (uplatnica) o uplati troškova predujma za rad sudskog izvršioca može se smatrati kao novi dokaz koji se mogao i morao prezentovati prije donošenja pobijanog rješenja, a sve zbog načela ekonomičnosti i hitnog postupanja suda u izvršnom postupku.

Iz obrazloženja

Iz stanja predmetnog spisa se utvrđuje: da je tražilac izvršenja 20.06.2014. podnio prijedlog za izvršenje na osnovu mjenica broj RS 420915441 i RS 420915439 i to zapljenom, procjenom i prodajom pokretnih stvari izvršenika, te namirenjem tražioca izvršenja iz tako dobijenog novčanog iznosa; da je rješenjem od 07.07.2014. godine prvostepeni sud dozvolio predmetno izvršenje; da je tražilac izvršenja pozvan zaključkom od 07.11.2017. godine da u roku od 8 dana uplati predujam troškova za izlazak sudskog izvršioca radi popisa, zapljene i procjene pokretnih stvari izvršenika, te upozorava tražioca izvršenja da će se postupak obustaviti ukoliko ne postupi po zaključku; da je tražilac izvršenja ovaj zaključak primio 10.11.2017. godine i da do dana donošenja prvostepenog rješenja nije postupio u skladu sa navedenim zaključkom.

U žalbi tražilac izvršenja navodi da je postupio u skladu sa zaključkom suda od 07.11.2017. godine, da je u predviđenom roku izvršio uplatu za troškove izlaska sudskog izvršitelja u iznosu od 30,00 KM i to sedam dana prije donošenja pobijanog rješenja, a kao potvrdu je dostavio fotokopije uplatnica od 20.11.2017. godine.

Odredbom člana 16. Zakona o izvršnom postupku („Službeni glasnik RS“ broj 59/03, 85/03, 64/05, 118/07, 29/10, 57/12, 67/13, 98/14 - dalje: ZIP) je propisano da troškove postupka u vezi sa određivanjem i provođenjem izvršenja prethodno snosi tražilac izvršenja. Tražilac izvršenja dužan je troškove postupka iz stava 1. ovog člana predujmiti u roku koji sud odredi.

Sud će obustaviti izvršenje ako troškovi ne budu predumljeni u tom roku, a bez toga se izvršenje ne može provesti. Ako u roku ne budu predumljeni troškovi o kojima zavisi preduzimanje samo neke radnje, ta se radnja neće provesti.

Izvršni sud bez pruženog dokaza o uplaćenom predumu, nema saznanja da li su troškovi izvršenja predumljeni. Tražilac izvršenja je zaključkom prvostepenog suda od 07.11.2017. godine upozoren na posledice nedostavljanja dokaza o uplati troškova za postupanje sudskog izvršitelja. U vrijeme kada je prvostepeni sud donio osporeno rješenje u spisu predmeta nije bilo dokaza o izvršenoj uplati preduma troškova, niti je tražilac izvršenja dostavio o tome dokaz (uplatnicu). Stoga je prvostepeni sud imajući u vidu da nije bilo dokaza o uplati troškova za rad sudskog izvršioca, pravilno donio osporeno rješenje obzirom da se odluka o troškovima postupka (kao i bilo koja odluka suda) zasniva na činjenicama koje postoje u trenutku donošenja odluke. Naknadno dostavljeni dokazi (uplatnica) o uplati troškova preduma za rad sudskog izvršioca, se može smatrati kao novi dokaz koji se mogao i morao prezentovati prije donošenja pobijanog rješenja, a sve zbog načela ekonomičnosti i hitnog postupanja suda u izvršnom postupku.

(Iz rješenja Višeg privrednog suda u Banjoj Luci broj 57 0 Ip 109525 17 Pž od 25.01.2018. godine).

Troškovi izvršnog postupka (član 16. Zakona o izvršnom postupku)

Troškove postupka u vezi sa određivanjem i sprovođenjem izvršenja prethodno snosi tražilac izvršenja, koji je dužan da troškove postupka predumi u roku koji sud odredi. Sud će obustaviti izvršenje ako troškovi ne budu predumljeni u tom roku, a bez toga se izvršenje ne može sprovesti. Ako u roku ne budu predumljeni troškovi o kojima zavisi preduzimanje samo neke radnje, ta se radnja neće sprovesti.

Iz obrazloženja

Prvostepenim rješenje Okružnog privrednog suda u Banjaluci broj 57 0 Mals 097573 16 Ip od 23.01.2018. godine izvršni postupak se obustavlja i ukidaju sve provedene radnje.

Iz prvostepenog spisa proizilazi da je po prijedlogu tražioca izvršenja dana 07.09.2016. godine doneseno rješenje o izvršenju na osnovu izvršne isprave, a na pokretnim stvarima izvršenika; da je tražilac izvršenja zaključkom suda od 27.12.2017. godine pozvan da u roku od 8 dana uplati troškove potrebne za preduzimanje izvršnih radnji u iznosu od 30,00 KM, uz upozorenje na posljedice propuštanja izvršenja ove obaveze; da je tražilac izvršenja ovaj zaključak uredno primio dana 05.01.2018. godine, pa kako do dana donošenja rješenja nije predumio troškove, izvršni postupak je obustavljen i ukinute sve sprovedene radnje, primjenom odredbe iz člana 16. stav 2. Zakona o izvršnom postupku („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 59/03, 85/03, 64/05, 118/07, 29/10, 57/12, 67/13, 98/14 i 5/17 - dalje: ZIP).

Nije sporno da odredba člana 16. ZIP-a propisuje obavezu tražitelja izvršenja da prethodno snosi troškove postupka koji su u vezi sa izvršenjem i da su istom odredbom propisane posljedice propuštanja roka za uplatu traženih troškova bez kojih se izvršenje ne može sprovesti.

Rok koji sud određuje prema navedenoj zakonskoj odredbi za uplatu troškova je sudski rok (član 323. ZPP, u vezi sa članom 21. ZIP-a) i može se izuzetno produžiti na prijedlog zainteresovanog lica.

Imajući u vidu da je prvostepeni sud u obrazloženju pobijanog rješenja naveo da troškovi nisu uplaćeni ni do dana donošenja ovog rješenja (23.01.2018. godine), a što nije tačno, jer je u spisu u to vrijeme postojao podnesak tražitelja izvršenja sa dokazom o uplati koja je izvršena dana 10.01.2018. godine, proizilazilo bi da je rok za dostavljanje dokaza o izvršenoj uplati, faktički, produžen do dana donošenja rješenja (23.01.2018. godine), pa kako je tražitelj izvršenja dopis sa dokazom o izvršenoj obavezi, dostavio sudu putem preporučene pošiljke, dana 16.01.2018. godine, a primljen u sud dana 17.01.2018. godine, nije bilo osnova da se dana 23.01.2018. godine donese rješenje o obustavi postupka, u kome je neistinito navedeno da u to vrijeme nije bilo dokaza o izvršenoj uplati.

Iz navedenih razloga, žalba tražioca izvršenja je usvojena, pobijano rješenje ukinuto i ostaje bez pravnog dejstva, što obavezuje prvostepeni sud da nastavi sa daljim izvršnim radnjama koje vode okončanju izvršenja.

(Iz rješenja Višeg privrednog suda u Banjoj Luci broj 57 0 Mals 097573 18 Pžip 2 od 11.04.2018. godine).

Nadležnost za odlučivanje o prijedlogu za izvršenje na osnovu sporazuma o medijaciji (član 23. tačka 4. Zakona o izvršnom postupku i član 33. tačka ž) Zakona o sudovima)

Sporazum o medijaciji predstavlja izvršnu ispravu, ali nije obuhvaćen vrstama odluka čije izvršenje je u nadležnosti privrednih sudova, pa se prvostepeni sud pravilno oglasio stvarno nenadležnim i odlučio da predmet po pravosnažnosti rješenja bude dostavljan redovnom sudu koji je stvarno i mjesno nadležan za postupanje po podnesenom prijedlogu za izvršenje.

Obrazloženje

Iz prvostepenog spisa proizilazi da je dana 15.04.2015. godine tražitelj izvršenja podnio prijedlog za izvršenje protiv izvršenika, a na osnovu Sporazuma o medijaciji koji je između parničnikih stranaka zaključen 21.05.2014. godine, nakon čega je doneseno rješenje kojim se sud oglašava stvarno nenadležnim, a u stavu 2. je navedeno da će spis po pravosnažnosti rješenja biti dostavljen Osnovnom sudu Gradiška kao stvarno nadležnom sudu.

Kao obrazloženje za ovakvu odluku prvostepeni sud je naveo odredbe Zakona o sudovima Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 111/04, 109/05, 37/06, 119/08, 58/09 i 37/12), smatrajući da prema članu 33. tačka ž) okružni privredni sudovi nisu nadležni da sprovode izvršenja donesena od strane organa uprave i da su iz navedenog razloga bili ispunjeni uslovi da se sud oglasi stvarno nenadležnim po članu 67. stav 2. tačka 2. ZPP, u vezi sa članom 21. stav 1. Zakona o izvršnom postupku („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 59/03, 85/03, 64/05, 118/07, 29/10, 57/12, 67/13, 98/14 i 5/17 - dalje: ZIP).

Odluka prvostepenog suda je pravilna i svi razlozi navedeni u obrazloženju rješenja koji se tiču stvarne nadležnosti prvostepenog suda, prihvaćeni su i od strane ovog suda, jer imaju potvrdu u pravilnoj primjeni odredbe navedenog Zakona o sudovima Republike Srpske kojom se reguliše nadležnost privrednih sudova (član 33. navedenog zakona).

Prema tome, iako je tačno da odluka donesena u postupku medijacije, predstavlja izvršnu ispravu kako to propisuje odredba člana 25. Zakona o postupku medijacije („Službeni glasnik BiH“ broj 37/04), a što je u vezi sa članom 23. tačka 4) ZIP, i da prema odredbi člana 22. istog zakona, sud određuje izvršenje na osnovu izvršne ili vjerodostojne isprave, ako ovim zakonom nije drugačije određeno, za određivanje stvarne nadležnosti suda koji će sprovoditi

izvršenje na osnovu te izvršne isprave, relevantna je odredba člana 33. tačka ž) Zakona o sudovima Republike Srpske, na koju se pravilno pozvao prvostepeni sud.

Kako se u konkretnom slučaju radi o prijedlogu za izvršenje na osnovu sporazuma o medijaciji, koji predstavlja izvršnu ispravu, ali koji nije obuhvaćen vrstama odluka čije izvršenje je u nadležnosti privrednih sudova, prvostepeni sud je donio zakonito rješenje, oglasio se stvarno nenadležnim i odlučio da predmet, po pravosnažnosti rješenja bude dostavljan redovnom sudu - Osnovnom sudu u Gradišci, koji je stvarno i mjesno nadležan za postupanje po podnesenom prijedlogu za izvršenje.

(Iz rješenja Višeg privrednog suda u Banjoj Luci broj 57 0 Ip 113604 18 Pž od 11.04.2018. godine).

**Izvršenje na prijedlog i u korist lica koje u izvršnoj ispravi nije označeno kao
tražilac izvršenja
(član 30. Zakona o izvršnom postupku)**

Izvršenje se određuje i na prijedlog i u korist lica koje u izvršnoj ispravi nije označeno kao tražilac izvršenja ako ono javnom ili ovjerenom privatnom ispravom dokaže da je potraživanje na njega preneseno ili da je na njega na drugi način prešlo. Ako se prenos ne može dokazati na taj način, stranke svoja prava vezana za prenos potraživanja mogu dokazivati samo u parničnom postupku.

Iz obrazloženja

Predmet ovog postupka je prinudno izvršenje novčanog potraživanja na temelju izvršne isprave, pravosnažne presude Okružnog privrednog suda Banjaluka.

Prijedlogom za izvršenje tražilac izvršenja traži da se navedena novčana sredstva, uz troškove izvršnog postupka prinudno naplate na način da se blokira račun izvršenika i da se na račun tražioca izvršenja prebace sredstva u iznosu od 20.816,41 KM, a na račun M.D. punomoćnika tražioca izvršenja iznos od 5.776,60 KM i iznos od 1.377,50 KM. Ovaj prijedlog za izvršenje je prvostepeni sud u cijelosti usvojio i donio rješenje o izvršenju dana 22.02.2016. godine.

Kod činjenice da je na dan donošenja rješenja o dozvoli izvršenja tražilac izvršenja svoje potraživanje iz izvršne isprave prenio na M.J. i na M.D. ugovorom o cesiji, prvostepeni sud utvrđuje da se prigovorom osnovano ukazuje na nedostatke u pogledu nesaglasnosti između izvršne isprave i rješenja o dozvoli izvršenja. Međutim, kod činjenice da su nakon donošenja rješenja o dozvoli izvršenja M.D. i M.J. ustupljena potraživanja ponovo prenijeli na tražioca izvršenja, prvostepeni sud utvrđuje da je došlo do promjene aktivne legitimacije, te je pobijanim rješenjem usvojen prigovor izvršenika ... tako što se određuje izvršenje na račun tražioca izvršenja, dok u preostalom dijelu rješenje o dozvoli izvršenja ostaje neizmijenjeno.

Pravilno se žalbom ukazuje na pitanje aktivne legitimacije. Prijedlog za dozvolu izvršenja podnio je „M. trade“ d.o.o. B.L., zastupan po punomoćniku M.D., a u prijedlogu traži da se njegovo potraživanje iz izvršne isprave uplati na račun njegovog punomoćnika M.D. i to potraživanje koje se odnosi na troškove parničnog i izvršnog postupka, te na M.J. i to potraživanje u iznosu od 20.816,41 KM. Uz ovaj prijedlog za dozvolu izvršenja tražilac izvršenja je dostavio ugovore o cesiji koje je zaključio sa M.J. dana 19.12.2014. godine i koji je ovjeren kod Odjeljenja za opštu upravu Grada Banjaluka dana 22.12.2015. godine, te ugovor o cesiji zaključen dana 22.12.2014. godine sa M.D.

Prvostepeni sud je propustio iz vida činjenicu da je tražilac izvršenja svoje potraživanje u skladu sa odredbom člana 436. i 437. Zakona o obligacionim odnosima („Službeni list SFRJ“ broj 29/78, 39/85 i 57/89 te „Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 17/93, 3/96, 39/03 i 74/05, dalje ZOO), prenio na treća lica. O ovom prigovoru izvršenika, a na što se osnovano ukazuje u žalbi, prvostepeni sud nije dao obrazloženje, te je izostalo utvrđenje prvostepenog suda o tome ko je na dan pokretanja postupka izvršenja bio nosilac prava iz izvršne isprave, dakle ko je bio legitimisan za pokretanje postupka prinudnog izvršenja pred sudom, te ukoliko je bilo nedostataka u pogledu legitimacije, da li se taj nedostatak može prigovorom otkloniti. O ovome prvostepeni sud nije dao obrazloženje, iz kog razloga se prvostepeno rješenje ne može ispitati, te je isto ukinuto.

(Iz rješenja Višeg privrednog suda u Banjoj Luci broj 57 0 Ps 074889 18 Pžip od 14.09.2018. godine).

Privremeni zastupnik u izvršnom postupku (član 34. Zakona o izvršnom postupku)

U slučaju smrti izvršenika koji nema punomoćnika ili zakonskog zastupnika sud će nasljednicima, ako to predloži tražilac izvršenja, u roku od 15 dana od dana kada je primio obavijest suda o smrti izvršenika, postaviti privremenog zastupnika, na trošak tražioca izvršenja, u pravilu iz reda lica koja su u posjedu imovine koja je predmet izvršenja i nastaviti postupak.

Iz obrazloženja

Iz spisa predmeta prvostepenog suda proizilazi da je prvostepeni sud svojim rješenjem od 28.03.2017. godine nasljednicima umrlog izvršenika K.Č i to supruzi K.I. i kćerima K.A. i T.A., koje žive u SR Njemačkoj, postavio privremenog zastupnika advokata Č.J. iz T., a shodno odredbi čl. 34. tačka 4. Zakona o izvršnom postupku.

Prvostepeni sud je postupajući po rješenju Višeg privrednog suda u Banjaluci 62 0 Ps 008045 17 Pžip 3 od 14.03.2017. godine u svemu postupio prema odredbi člana 34. Zakona o izvršnom postupku („Službeni glasnik RS“ broj 59/03, 85/03, 64/05, 118/07, 29/10, 57/12, 67/13, 98/14 - dalje: ZIP) koja propisuje mogućnost postavljanja privremenog zastupnika, kako u slučaju smrti tražioca izvršenja, tako i smrti izvršenika. Prijedlog za postavljanje privremenog zastupnika nasljednicima umrlog izvršenika ovlašten je podnijet tražilac izvršenja i izvršni sud mora imenovati privremenog zastupnika u roku od 8 dana od dana podnošenja zahtjeva, u pravilu iz reda lica koja su u posjedu imovine koja je predmet izvršenja. Ako nasljednici nisu poznati, ili ako nisu u posjedu imovine izvršenika može se odrediti za privremenog zastupnika i drugo lice. Kako prvostepeni sud nije imao saznanje ko se nalazi u posjedu imovine izvršenika, imao je osnova da za privremenog zastupnika odredi i bilo koje drugo lice.

Isto tako nije bilo potrebno čekati okončanje ostavinskog postupka iza umrlog izvršenika i utvrđivati nasljednike, niti se može postupak izvršenja prekidati da bi se sačekala odluka nadležnog suda ili drugog organa po prethodnom pitanju. Ovo sve iz razloga jer je postupak izvršenja hitan postupak, a što proizilazi iz odredbe člana 5. Zakona o izvršnom postupku.

U žalbi protiv osporenog rješenja privremeni zastupnik ponavlja svoje navode iznesene tokom prvostepenog postupka, s tim da dodaje da mu nije data mogućnost da raspravlja pred sudom, jer mu nije omogućeno izjašnjenje na činjenice i okolnosti od značaja za obavljanje funkcije privremenog zastupnika. Neosnovani su žalbeni navodi privremenog zastupnika da mu

nije omogućeno da raspravlja pred sudom. Prije svega privremeni zastupnik nije dokazao da postoje bilo kakvi razlozi koji ga sprečavaju da bude postavljen za privremenog zastupnika nasljednicima izvršenika. Da li će se nasljednicima umrlog izvršenika postaviti privremeni zastupnik je stvar ocjene ispunjenosti svih zakonom propisanih uslova koje obrazlaže prvostepeni sud.

Prema odredbi čl. 18. stav 2. Zakona o advokaturi Republike Srpske, advokat ne može odbit pružanje pravne pomoći, ako ga kao zastupnika ili branioca u skladu sa zakonom postavi sud, drugi državni organ ili Advokatska komora. Ukoliko se privremeni zastupnik savjesno koristi svojim procesnim ovlaštenjima u zastupanju nasljednika umrlog izvršenika, onda se ne može postaviti pitanje njegove odgovornosti za ishod postupka, obzirom da je bitno da profesionalno i stručno preduzme sve mjere i radnje na zastupanju nasljednika izvršenika isto kao i da je ovlašten od samih nasljednika izvršenika.

(Iz rješenja Višeg privrednog suda u Banjoj Luci broj 62 0 Ps 008045 17 Pžip 4 od 12.10.2017. godine).

Utvrđivanje dužnikove imovine (član 37. Zakona o izvršnom postupku)

Tražilac izvršenja može u prijedlogu za izvršenje koji se zasniva na izvršnoj ispravi zahtijevati da sud prije donošenja rješenja o izvršenju zatraži od samog izvršenika i od drugih u zahtjevu određenih fizičkih i pravnih lica odnosno upravnih i drugih organa i organizacija, da sudu dostave podatke o imovini izvršenika, ako tražilac izvršenja učini vjerovatnim da bi ova lica mogla imati ove podatke.

Iz obrazloženja

Prvostepenim rješenjem odbačen je zahtjev tražioca izvršenja za utvrđivanje imovine izvršenika, kao nepotpun. Navedeno rješenje prvostepeni sud je donio saglasno odredbi člana 134. Zakona o parničnom postupku („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 58/03, 85/03, 74/05, 63/07, 49/09 i 61/13, - dalje ZPP), a u vezi sa odredbom člana 37. Zakona o izvršnom postupku („Službeni glasnik RS“, broj 59/03, 64/05, 118/07, 29/10, 57/12 i 67/13), iz razloga jer tražilac izvršenja u skladu sa zahtjevom suda nije dostavio dokaz da nije bio u mogućnosti pribaviti podatke od nadležnih institucija o imovini izvršenika.

Prema članu 37. stav 1. ZIP, tražilac izvršenja može u prijedlogu za izvršenje koje se zasniva na izvršnoj ispravi zahtijevati da sud prije donošenja rješenja o izvršenju zatraži od samog izvršenika i od drugih u zahtjevu određenih fizičkih i pravnih lica odnosno upravnih i drugih organa i organizacija, da sudu dostave podatke o imovini izvršenika, ako tražilac izvršenja učini vjerovatnim da bi ova lica mogla imati ove podatke.

Iz sadržaja navedene zakonske odredbe slijedi da tražilac izvršenja mora dostaviti sudu dokaz da određena fizička lica ili određena pravna lica posjeduju podatke o imovini izvršenika. Samo tada se aktivira uloga suda i tada sud na posebnom formularu, koji propisuje Ministarstvo pravde RS, može da se obrati navedenim licima da dostave podatke o imovini izvršenika, pa i sam izvršenik.

Tražilac izvršenja, kako to pravilno utvrđuje prvostepeni sud nije dostavio podatak o tome koja lica mogu imati podatke o imovini izvršenika, niti je dostavio podatak da on nije mogao pribaviti od nadležnih institucija podatke o imovini izvršenika na kojima bi se moglo provesti izvršenje.

Činjenica da je tražilac izvršenja u drugom predmetu pribavio podatke o imovini istog izvršenika, nije od značaja za ovaj izvršni postupak, niti to ima uticaj na zakonitost pobijanog rješenja, kako to pogrešno smatra tražilac izvršenja.

(Iz rješenja Višeg privrednog suda u Banjoj Luci broj 57 0 Mals 098075 18 Pžip od 18.04.2018. godine).

Protest mjenice u slučaju stečaja ili likvidacije dužnika (član 45. Zakona o mjenici Republike Srpske)

Protest mjenice je uslov za ostvarivanje mjeničnog zahtjeva protiv svih mjeničnih dužnika, osim glavnog dužnika. Međutim, protest nije potreban ni ako bi se otvorio stečaj odnosno likvidacije nad imovinom trasata, prije ili nakon akceptiranja, kao i u slučaju stečaja, odnosno likvidacije nad imovinom trasanta mjenice koja se ne smije podnijeti na akceptiranje, te bi imalac mjenice tada mogao ostvariti regres kad podnese potvrdu suda da je stečaj otvoren odnosno podnijeta prijava o pokretanju postupka likvidacije (član 45. stav 6. Zakona o mjenici), pa bi tada ta sudska potvrda zamjenila protest.

Iz obrazloženja

Iz prvostepenog spisa proizilazi da je predlagač dana 12.02.2016. godine podnio prijedlog za protest radi neisplate/neakcepta duga po mjenici serija RS 420643652; da je prvostepeni sud 13.10.2017. godine izdao protest predmetne mjenice; da je podnosilac protesta 06.11.2017. podnio zahtjev za ispravku protesta broj 57 0 V 117748 16 V od 13.10.2017. ističući da je sud pogrešno označio trasanta kao „Parma trade“ d.o.o. Laktaši umjesto „Parma Trend“ d.o.o. Laktaši; da je prvostepeni sud 13.11.2017. donio rješenje kojim se vrši ispravka protesta mjenice od 13.10.2017. godine u skladu sa zahtjevom predlagača.

Konkretne razloge pobijanja žalilac nalazi u tome što je u pobijanom rješenju „Parma trend“ d.o.o. Laktaši pogrešno označen kao trasant, iako se iz samog rješenja, u dijelu u kojem je označen protivnik predlagača pod tačkom 2, vidi da je „Parma trend“ d.o.o. Laktaši trasat i akceptant, a ne trasant, te da je nad istim otvoren stečajni postupak.

Uvidom u prvostepeni spis i mjenicu serije RS 420643652 drugostepeni sud je utvrdio da je u protestu broj 57 0 V 117748 16 V od 13.10.2017. godine, te u pobijanom prvostepenom rješenju protivnik predlagača „Parma trend“ d.o.o. Laktaši nepravilno označen kao trasant, iako je očigledno riječ o trasatu/akceptantu, pa su u tom smislu osnovani žalbeni navodi protivnika predlagača.

Protest mjenice se podiže u postupku predviđenom odredbama članova 71. - 80. Zakona o mjenici („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 32/2001). Članom 45. Zakona o mjenici je propisano da se djelimično ili potpuno odbijanje akceptiranja, kao i djelimično ili potpuno odbijanje isplate mora utvrditi javnom ispravom (protest zbog neakceptiranja ili zbog neisplate). Protest mjenice je uslov za ostvarivanje mjeničnog zahtjeva protiv svih mjeničnih dužnika, osim glavnog dužnika. Međutim, protest nije potreban ni ako bi se otvorio stečaj odnosno likvidacije nad imovinom trasata, prije ili nakon akceptiranja, kao i u slučaju stečaja, odnosno likvidacije nad imovinom trasanta mjenice koja se ne smije podnijeti na akceptiranje, te bi imalac mjenice tada mogao ostvariti regres kad podnese potvrdu suda da je stečaj otvoren odnosno podnijeta prijava o pokretanju postupka likvidacije (član 45. stav 6. Zakona o mjenici), pa bi tada ta sudska potvrda zamjenila protest.

(Iz rješenja Višeg privrednog suda u Banjoj Luci broj 57 0 V 117748 18 Gž od 25.01.2018. godine).

**Prigovor izvršenika
(član 50. Zakona o izvršnom postupku)**

Iako je prigovor protiv rješenja o izvršenju donesenog na osnovu vjerodostojne isprave sačinjen u jednoj rečenici, iz sadržaja prigovora se vidi da izvršenik osporava visinu duga. Ako je smatrao da je prigovor neuređan, prvostepeni sud je trebao da postupi u smislu odredbe člana 336. stav 1. ZPP, a u vezi sa članom 21. ZIP, i podnesak odnosno prigovor vrati izvršeniku na uređenje ili da postupi u smislu odredbe člana 50. stav 4. ZIP i da prijedlog za izvršenje smatra tužbom.

Iz obrazloženja

U konkretnom slučaju doneseno je rješenje o izvršenju na osnovu vjerodostojne isprave, u skladu sa odredbom člana 39. stav 3. ZIP.

Izvršenik je dostavio prvostepenom sudu prigovor, u kome je istakao da je navedeni dug netačan i da će to dokazati u daljnjem postupku. Prvostepenim rješenjem prigovor izvršenika u ovoj pravnoj stvari je odbačen.

U skladu sa odredbom člana 50. stav 1. ZIP prigovor protiv rješenja na osnovu vjerodostojne isprave mora biti obrazložen, u protivnom takav prigovor se odbacuje.

Po mišljenju ovog suda, iako je prigovor sačinjen u jednoj rečenici, iz sadržaja prigovora se vidi da izvršenik osporava visinu duga.

U konkretnom slučaju prvostepeni sud, ako je smatrao da je prigovor neuređan, trebao da postupi u smislu odredbe člana 336. stav 1. ZPP, a u vezi sa članom 21. ZIP, i podnesak odnosno prigovor vrati izvršeniku na uređenje ili da postupi u smislu odredbe člana 50. stav 4. ZIP i da prijedlog za izvršenje smatra tužbom.

(Iz rješenja Višeg privrednog suda u Banjoj Luci broj 61 0 Ip 011024 17 Pž od 26.10.2017. godine).

**Postupak povodom prigovora protiv rješenja o izvršenju na osnovu vjerodostojne isprave
(Član 50. Zakona o izvršnom postupku)**

Zakonodavac nije predvidio mogućnost da se prigovor protiv rješenja o izvršenju na osnovu vjerodostojne isprave odbije kao neosnovan.

Iz obrazloženja

Postupak izvršenja pokrenut je na osnovu vjerodostojne isprave – mjenice. Odlučujući o prijedlogu za izvršenje, sud je dozvolio izvršenje na nekretninama izvršenika. Odlučujući o prigovoru izvršenika, prvostepeni sud je isti odbio pozivom na odredbu člana 47. Zakona o izvršnom postupku, obrazlažući pri tome da izvršenik ne spori obavezu iz mjenice – vjerodostojne isprave, te navodi da će se postupak izvršenja provesti u okviru odredbe člana 65. stav 1. ZIP, odnosno u obimu koji je potreban za namirenje potraživanja, iz kojih razloga smatra da prigovor u pogledu vrijednosti nekretnina u odnosu na visinu duga je u nesrazmjeri, te se poziva na odredbu člana 79. i 111. istog zakona obrazlažući što ne može da bude predmet

izvršenja, iz kog razloga je odbijen prigovor izvršenika protiv rješenja o izvršenju koje je doneseno dana 04.11.2013. godine.

U članu 50. ZIP, koji se nalazi u poglavlju koje propisuje na koji način sud postupa kad je izjavljen prigovor, propisan je postupak suda povodom prigovora protiv rješenja o izvršenju na osnovu vjerodostojne isprave. Dakle, zakonodavac je napravio razliku u postupanju suda po prigovoru protiv rješenja o izvršenju na osnovu izvršne isprave i protiv rješenja o izvršenju na osnovu vjerodostojne isprave.

Član 50. ZIP-a detaljno reguliše postupanje suda u zavisnosti od toga da li se rješenje o izvršenju pobija u cijelosti ili samo u pogledu rješenja kojim je određeno izvršenje. Iz navedene zakonske odredbe se vidi da prilikom odlučivanja o prigovoru, sud može da donese odluku da se neobrazložen prigovor odbaci, da se prijedlog za izvršenje smatra tužbom i da će se dalje postupati po pravilima u parničnom postupku, kada se odgađa izvršni postupak do okončanja parničnog postupka, a ako se rješenje pobija samo u dijelu kojim je određeno izvršenje, dalji postupak će se nastaviti kao po prigovoru protiv rješenja o izvršenju donesenog na osnovu izvršne isprave. Ukoliko se prigovor iz stava 7. člana 50. prihvati, tada se dio rješenja o izvršenju kojim je izvršeniku naloženo da namiri potraživanje daje svojstvo izvršne isprave na osnovu koje se može ponovo tražiti izvršenje (stav 9.).

Iz sadržaja navedene zakonske odredbe, da se utvrditi specifičnost u pogledu odlučivanja o prigovoru protiv rješenja o izvršenju donesenog na osnovu vjerodostojne isprave, a to je da zakonodavac nije predvidio mogućnost da se prigovor odbije kao neosnovan. Zakonodavac samo predviđa mogućnost, usvajanja prigovora, odbacivanja prigovora i djelimičnog usvajanja prigovora.

(Iz rješenja Višeg privrednog suda u Banjoj Luci broj 57 0 Ip 105651 17 Pž od 27.10.2017. godine).

Ustupanje potraživanja i založno pravo (član 74. Zakona o izvršnom postupku)

Ako je ugovorom o ustupanju potraživanja predviđeno da na tražioca izvršenja prelazi i založno pravo na založenim nekretninama, ali je i dalje u zemljišnim knjigama ostalo upisano založno pravo na predmetnim nekretninama u korist ranijeg povjerioca, izvršenik u prigovoru i žalbi osnovano navodi da tražilac izvršenja nije dokazao postojanje založnog prava u njegovu korist na predmetnoj nekretnini.

Iz obrazloženja

Predmet ovog izvršnog postupka je prijedlog tražioca izvršenja da se provede izvršenje na nekretninama, radi naplate novčanog potraživanja osiguranog upisom hipoteke, sa prijedlogom za zabilježbu rješenja o izvršenju.

Nesporno je da su Ugovor o dugoročnom kreditu dana 16.03.2009. godine, zaključili „Hypo Alpe Adria bank“ a.d. sa sjedištem u Banjaluci i korisnik kredita „Farmaprom“ d.o.o. Banjaluka, te da su Ugovor o založnom pravu (hipoteci) zaključili dana 26.03.2009. godine, pred notarom P. M. i to „Farmaprom“ d.o.o. Banjaluka, K. A. i K.-K. A. kao založni dužnici i „Hypo Alpe Adria bank“ a.d. Banjaluka, kao založni povjerilac.

Ugovor o ustupanju potraživanja je zaključen dana 10.11.2014. godine, pred notarom I. S. između „Hypo Alpe Adria bank“ a.d. Banjaluka, kao ustupioca i „Heta“ d.o.o. Sarajevo, kao prijemnika.

Tražilac izvršenja je podnio prijedlog za izvršenje na osnovu naprijed navedenih ugovora i prvostepeni sud je dana 29.11.2017. godine, donio rješenje o izvršenju.

Ugovorom o ustupanju potraživanja je ugovoreno da na tražioca izvršenja „Heta“ d.o.o. Sarajevo, prelazi i založno pravo na založenim nekretninama, međutim, nesporno je da je i dalje u zemljišnim knjigama ostalo upisano založno pravo na predmetnim nekretninama u korist „Hypo Alpe Adra bank“ a.d. Banjaluka, što žalba osnovano navodi, a što pobijano rješenje čini nezakonitim.

Osnovano izvršenik u prigovoru i žalbi navodi da tražilac izvršenja nije dokazao postojanje založnog prava u njegovu korist na predmetnoj nekretnini, pa je žalba uvažena, pobijano rješenje ukinuto i predmet je vraćen prvostepenom sudu na ponovni postupak.

(Iz rješenja Višeg privrednog suda u Banjoj Luci broj 57 0 Ip 113432 18 Pž od 25.04.2018. godine).

Namirenje založnih povjerilaca koji nisu predložili izvršenje (član 74. Zakona o izvršnom postupku)

U postupku izvršenja na nepokretnosti namiruju se i založni povjerioci koji nisu predložili izvršenje, u skladu sa pravilima koja određuju red prvenstva u namirenju njihovih potraživanja.

Iz obrazloženja

Članovima od 67. do 114. ZIP regulisano je izvršenje na nepokretnosti. Izvršenje na nepokretnosti sprovodi se zabilježbom izvršenja u zemljišnoj knjizi, utvrđivanjem vrijednosti nepokretnosti, prodajom nepokretnosti i namirenjem tražioca izvršenja iz iznosa dobijenog prodajom. Čim donese rješenje o izvršenju sud će po službenoj dužnosti odrediti da se u zemljišnoj knjizi izvrši zabilježba izvršenja. Tom zabilježbom tražilac izvršenja stiče pravo da svoje potraživanje namiri iz nepokretnosti (pravo na namirenje), a lice koje nakon upisane zabilježbe izvršenja stekne određena prava nad tom nepokretnošću dužno je trpiti prvenstveno ostvarenje prava na namirenje tražioca izvršenja stečenog tom zabilježbom. Promjena vlasnika nepokretnosti tokom izvršnog postupka ne sprečava da se okonča postupak prodaje opterećene nekretnine i namirenje do visine vrijednosti nepokretnosti. Sve radnje preduzete prije toga ostaju na snazi i novi vlasnik ne može u postupku preduzimati one radnje koje ne bi mogao preduzeti prijašnji vlasnik da do promjene svojine nije došlo.

Prema članu 74. ZIP, u postupku izvršenja na nepokretnosti namiruju se i založni povjerioci koji nisu predložili izvršenje, u skladu sa pravilima koja određuje red prvenstva u namirenju njihovih potraživanja. U pogledu nekretnina upisanih u zk.ul. broj 134. k.o. Konjuhovci za koje izvršenik tvrdi da su prodate na osnovu Ugovora o prodaji broj OPU-567/2015 od 13.05.2015. godine i da ne pripadaju izvršeniku, pravilno je utvrđenje prvostepenog suda da se u zk.ul. broj 134. k.o. Konjuhovci izvršenik vodi kao vlasnik ovih nekretnina. Međutim sve i da su predmetne nekretnine prodate kupcu i da je treće lice steklo pravo svojine na tim nekretninama, obzirom da je tražilac izvršenja stekao hipoteku na predmetnim nekretninama u cilju obezbjeđenja svog potraživanja koje je predmet izvršenja, to još uvijek ne sprečava sprovođenje izvršnog postupka i na nekretninama koje su prodate od strane izvršenika trećem licu.

Iz zemljišno knjižnog izvodka broj 134. k.o. Konjuhovci od 06.12.2017. godine proizilazi da je izvršenik upisan u vlasnički B-list kao nosilac prava svojine na nekretninama

navedenim u A-popisnom listu, a da se u C-teretnom listu navedenog zk. uložka nalaze upisane hipoteke odnosno založno pravo na nekretninama izvršenika navedene u A-popisnom listu, pa je drugostepeni sud odbio žalbu izvršenika i potvrdio osporeno rješenje.

(Iz rješenja Višeg privrednog suda u Banjoj Luci broj 57 0 Ps 107622 18 Pžip od 27.04.2018. godine).

Obavještenje tražioca izvršenja o popisu pokretnih stvari (član 119. Zakona o izvršnom postupku)

Zakonske odredbe o obustavi izvršenja kad se kod izvršenika ne nađu pokretne stvari koje bi mogle biti predmet izvršenja, ne mogu se primijeniti u slučaju kad na adresi nema izvršenika, dakle stranke u postupku. O vremenu i mjestu zapljene pokretnih stvari izvršenika, obavijestit će se tražilac izvršenja, ako je on to tražio.

Iz obrazloženja

Iz sadržaja prvostepenog predmeta proizlazi da je izvršenik lično, odnosno njegov zakonski zastupnik dana 07.03.2017. godine primio rješenje o izvršenju; na isti način je izvršeniku i to putem zakonskog zastupnika lično na adresi koja je navedena u prijedlogu, uručen i zapisnik sudskog izvršioca od 24.05.2017. godine, na kome je konstatovano da je izvršenik na adresi Stefana Nemanje bb Kotor Varoš nepoznat. Nakon toga prvostepeni sud dostavljanje vrši putem oglasne table suda.

Ovakvo dostavljanje je suprotno odredbi člana 349. stav 1, a u vezi sa odredbom člana 339. ZPP. Nejasno je iz kojih razloga prvostepeni sud dostavljanje vrši putem oglasne table suda, kada je do tada sva pismena poslata od strane suda izvršeniku primio zakonski zastupnik izvršenika. Na ovo se osnovano ukazuje u žalbi tražioca izvršenja.

Članom 119. ZIP u tački 5. je propisano da će se o vremenu i mjestu zapljene obavijestiti tražilac izvršenja ako je on to tražio. U skladu sa ovom zakonskom odredbom, tražilac izvršenja je podneskom od 03.11.2017. godine, tražio da bude obavješten o vremenu i mjestu izlaska sudskog izvršioca na lice mjesta radi popisa i procjene pokretnih stvari izvršenika. O navedenom tražilac izvršenja nije obavješten, te se i na ovu povredu postupka osnovano ukazuje u žalbi tražioca izvršenja.

U članu 125. ZIP, na kome je prvostepeni sud zasnovao svoju odluku, u stavu 3. je propisano da će sud obustaviti izvršenje, ako se ni pri ponovnoj zapljeni ne nađu stvari koje mogu biti predmet izvršenja. Iz te zakonske odrede slijedi da će sud obustaviti izvršenje u situaciji ako kod izvršenika ne nađe pokretne stvari koje bi mogle biti predmet izvršenja.

U konkretnom slučaju nije se mogla primijeniti navedena zakonska odredba, jer prema zapisniku sudskog izvršioca na adresi nema izvršenika, dakle stranke u postupku, a ne pokretnih stvari, kako to pogrešno smatra prvostepeni sud, a koja konstatacija sudskog izvršioca je suprotna sadržaju dostavnice koja glasi na ime izvršenika.

(Iz rješenja Višeg privrednog suda u Banjoj Luci broj 57 0 Ip 121867 18 Pž od 18.04.2018. godine).

**Predmet zapljene pokretnih stvari
(član 120. Zakona o izvršnom postupku)**

Popisati se mogu stvari koje se nalaze u posjedu izvršenika, te njegove stvari koje se nalaze u posjedu tražioca izvršenja. Ako treća lica ne obavijeste sud o svojim pravima na pokretnoj stvari u posjedu izvršenika koja je predmet izvršenja, niti dokažu svoja prava na njima, smatra se da takva prava trećih ne postoje i da je izvršenik vlasnik stvari koje se nalaze u njegovom posjedu.

Iz obrazloženja

Prvostepenim rješenjem izvršni postupak je obustavljen i ukinute su sve provedene izvršne radnje. Ovo rješenje prvostepeni sud je donio pozivom na odredbu člana 8. stav 3. i člana 63. stav 3. i 4. Zakona o izvršnom postupku („Službeni glasnik RS“, broj 59/03, 64/05, 118/07, 29/10, 57/12 i 67/13), iz razloga jer tražilac izvršenja nije u ostavljenom roku od 15 dana dostavio sudu dokaz da je izvršenik vlasnik pokretnih stvari koje su popisane.

Zakon o izvršnom postupku u odjeljku XI je propisao na koji način sud provodi izvršenje na pokretnim stvarima izvršenika. Dakle, obaveza prvostepenog suda bila je da nakon donošenja rješenja o izvršenju i popisa pokretnih stvari, postupak provede u skladu sa odredbom člana 114. - 135. tog zakona.

Takođe zakon niti u jednoj zakonskoj odredbi ne propisuje mogućnost da sud u postupku izvršenja od tražioca izvršenja zahtijeva dokaz da je izvršenik vlasnik pokretnih stvari koje su popisane i zaplijenjene, na što se osnovano ukazuje u žalbi tražioca izvršenja. Samo treće lica, a kako je to propisano odredbom člana 51. ZIP, ima mogućnost da podnese prigovor u toku trajanja izvršnog postupka, ističući da su stvari na kojima se provodi izvršenje njegovo vlasništvo, pa imajući u vidu sadržaj navedene zakonske odredbe, obaveza dokazivanja vlasništva na pokretnim stvarima koje su predmet izvršenja je na trećem licu, a ne tražiocu izvršenja, kako to pogrešno smatra prvostepeni sud. Kada sud primi prigovor trećeg lica, mora da postupi u skladu sa odredbom člana 52. i 53. istog zakona, odnosno mora o takvom prigovoru da donese odluku.

U spisu egzistira podnesak društva „Niva net“ iz Banjaluke, na koji se izjasnio tražilac izvršenja kao na prigovor trećeg lica, ali to društvo ne navodi da je ono vlasnik popisanih i zaplijenjenih pokretnih stvari.

Prvostepeni sud prilikom donošenja pobijanog rješenja takođe se poziva pogrešno na odredbu člana 8. stav 3. ZIP-a i na odredbu člana 63. stav 3. i 4. istog zakona. Ovo iz razloga jer iz sadržaja prvostepenog predmeta ne proizilazi da je izvršenje nemoguće, niti je prvostepeni sud imao osnova da zahtijeva od tražioca izvršenja da predloži novi predmet i sredstvo izvršenja, niti je to od tražioca izvršenja traženo, te sud pogrešno rješenje temelji na navedenim zakonskim odredbama. Navedeno rješenje je doneseno nakon nezakonito provedenog postupka od strane prvostepenog suda, što i samo rješenje čini nezakonitim, iz kog razloga je isto ukinuto na temelju odredbe člana 235. stav 1. tačka 3. ZPP-a, u vezi sa odredbom člana 21. ZIP-a.

(Iz rješenja Višeg privrednog suda u Banjoj Luci broj 57 0 Mals 104068 18 Pžip od 18.04.2018. godine).

**Sticanje založnog prava na pokretnim stvarima izvršenika
(član 124. Zakona o izvršnom postupku)**

Založno pravo na pokretnim stvarima stečeno popisom zapljene u izvršnom postupku je sudsko založno pravo. Bez obzira da li je založena stvar prodana ili ne, založno pravo je neodvojivo od predmeta zaloge i sticalac kupljene stvari stiće stvar opterećenu založnim pravom. Načelo slijeđenja je jedno od osnovnih načela založnog prava, kako kod dobrovoljne, tako i kod zakonske odnosno sudske zaloge.

Iz obrazloženja

Iz osporenog rješenja kojim se obustavlja izvršni postupak i ukidaju sve provedene izvršne radnje proizilazi da je zaključkom od 24.01.2018. godine zatraženo od tražioca izvršenja da predloži drugo sredstvo izvršenja, uz upozorenje da će se, ukoliko u roku od 15 dana se ne postupi po traženju suda, obustaviti izvršni postupak, u skladu sa članom 8. stav 3. i članom 63. stav 3. i 4. ZIP. Kako je tražilac izvršenja zaključak primio 31.01.2018. godine, a po istom nije postupio, shodno članu 63. stav 3. i 4. ZIP obustavljen je izvršni postupak.

Podneskom od 14.01.2018. godine vještak Z.K. je obavijestio prvostepeni sud da je predmetni kamion marke MAN, koji se trebao vještačiti, prodan od strane izvršenika Z.M. i predat novom vlasniku u proljeće 2017. godine, pa se traži od suda mišljenje da li će se obavljati predmetno vještačenje.

Prvostepeni sud nije mogao samo na osnovu izjave izvršenika (koju je dao telefonskim putem sudskom vještaku) da utvrdi da je popisano motorno vozilo prodano trećem licu, bez ikakvih daljih provjera ili dostavljanja kupoprodajnog ugovora, odnosno obavijesti od MUP Republike Srpske, Odjeljenje za registraciju motornih vozila. Sve i da je zaplijenjeno motorno vozilo prodano, to još ne znači da se izvršenje na istom ne može sprovesti, obzirom da se popisom i zapljenom stiće založno pravo na popisanim pokretnim stvarima. Založno pravo na pokretnim stvarima stečeno popisom zapljene u izvršnom postupku je sudsko založno pravo. Sadržaj ovog prava jeste pravo založnog tražioca izvršenja da može svoje potraživanja naplatiti unovčenjem založene stvari prije ostalih tražilaca izvršenja, ako mu potraživanje ne bude isplaćeno po dospelosti, bez obzira u čijim se rukama nalazi založna stvar. Ovu vrstu zaloge određuje imperativni propis i stranke ne mogu svojom voljom mijenjati karakter ove vrste zaloge. Ako ima više založnih povjerioca kao tražioca izvršenja, red prvenstva određuju se prema danu kada je prijedlog za izvršenje predat sudu. Odredbom člana 151. Zakona o stvarnim pravima („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 124/08, 58/09, 95/11 i 60/15) regulisano je osnivanje prinudnog sudske založnog prava. Članom 140. istog zakona je propisano da se založno pravo ne može odvojiti od zaloga koji opterećuju, pa ko na bilo kojem pravnom osnovu stekne zalog, stekao ga je opterećenog založnim pravom, ako zakonom nije drugačije određeno.

Dakle bez obzira da li je založena stvar prodana ili ne, založno pravo je neodvojivo od predmeta zaloge i sticalac kupljene stvari stiće stvar opterećenu založnim pravom. Popisanim stvarima ne može se raspolagati ni pravno ni faktički. Načelo slijeđenja je jedno od osnovnih načela založnog prava, kako kod dobrovoljne, tako i kod zakonske odnosno sudske zaloge.

(Iz rješenja Višeg privrednog suda u Banjoj Luci broj 57 0 Ip 109463 18 Pž od 12.04.2018. godine).

Zabilješka umjesto popisa zapljene (član 128. ZIP)

Ako se nakon popisa zapljene odredi izvršenje na zaplijenjenim stvarima radi naplate drugog potraživanja istog tražioca izvršenja ili potraživanja drugog tražioca izvršenja, neće se obaviti ponovni popis i procjena tih pokretnih stvari, nego će se u nastavku zapisnika samo zabilježiti podaci iz kasnijeg rješenja o izvršenju.

Iz obrazloženja

Prvostepenim rješenjem odbačen je kao nedopušten prigovor Fonda za razvoj i zapošljavanje RS a.d. Banjaluka, kojim upravlja Investiciono-razvojna banka RS a.d. Banjaluka od 05.03.2018. godine, sa obrazloženjem da Fond do završetka izvršnog postupka može podnijeti prigovor trećeg lica protiv izvršenja, i tražiti da se izvršenje na tom predmetu proglašeno nedopuštenim u skladu sa odredbom člana 51. stav 1. i 2. ZIP.

Iz stanja spisa se utvrđuje da je u februaru 2017. godine sud obavješten od strane „Drvolik“ d.o.o. Rogatica, kao i od strane Fonda da je sudski izvršilac izvršio popis opreme koja je zatečena u prostorijama „Drvolik“ d.o.o. Rogatica i da je tada popisana mašina (brenta BonGioanni), a nad kojom je upisano založno pravo u ime Fonda, za dugovanja društva „Drvolik“ d.o.o. Rogatica.

Fond je sudu dostavio i dokaz da je na predmetnoj opremi stekao status razlučnog povjerioca, a to je Potvrda o registraciji registra zaloga pri Ministarstvu pravde BiH broj A-201-41126-145 od 26.11.2014. godine.

Odredbom člana 98. ZIP određeno je prvenstvo namirenja, pa tako i potraživanje založnih povjerilaca koja se po redu prvenstva namiruju prije tražioca izvršenja. U skladu sa odredbom člana 97. stav 1. ZIP iz prodajne cijene namiruju se založni povjerioci i kad nisu prijavili svoja potraživanja.

Prema članu 128. ZIP, ako se nakon popisa zapljene odredi izvršenje na zaplijenjenim stvarima radi naplate drugog potraživanja istog tražioca izvršenja ili potraživanja drugog tražioca izvršenja, neće se obaviti ponovni popis i procjena tih pokretnih stvari, nego će se u nastavku zapisnika samo zabilježiti podaci iz kasnijeg rješenja o izvršenju, a odredbom člana 134. istog zakona propisan je postupak namirenja više tražilaca izvršenja.

U skladu sa citiranim odredbama ZIP, prvostepeni sud je bio dužan da provjeri navode kako društva „Drvolik“ d.o.o. Rogatica, tako i Fonda koji ima založno pravo na imovini tog društva, odnosno da provjeri da li je imovina „Drvolik“ d.o.o. Rogatica popisana i zaplijenjena radi namirenja tražioca izvršenja u ovom konkretnom predmetu, pa ako utvrdi da su osnovani navodi koje je Fond u toku cijelog postupka isticao, da postupi u skladu sa navedenim citiranim odredbama zakona.

Prvostepeni sud nije imao osnova da samo iz razloga što Fond nije stranka u ovom izvršnom postupku, odbaci prigovor Fonda, bez objašnjenja da li Fond kao razlučni i založni povjerilac ima osnova da se u ovom konkretnom postupku namiri u skladu sa odredbama o namirenju više tražilaca izvršenja.

Slijedom navedenog, žalba trećeg lica je uvažena, pobijano rješenje ukinuto i predmet vraća prvostepenom sudu na ponovni postupak.

(Iz rješenja Višeg privrednog suda u Banjoj Luci broj 61 0 Ip 008563 18 Pž 2 od 15.06.2018. godine).

**Izvršenje na osnivačkom ili drugom udjelu u pravnom licu
(član 191. Zakona o izvršnom postupku)**

Zapljena osnivačkog ili drugog udjela vrši se dostavljanjem rješenja o izvršenju registarskom sudu, odnosno drugom nadležnom registarskom organu radi zabilježbe založnog prava.

Iz obrazloženja

Prvostepenim rješenjem u glavnoj knjizi registra poslovnih subjekata u rubrici pod nazivom napomena uz glavnu knjigu, izvršen je upis zabilježbe donošenja rješenja Osnovnog suda ... kojim je određeno izvršenje zapljenom osnivačkog udjela izvršenika S. M. u pravnom licu „S. - P“ d.o.o., njegovom procjenom, prodajom i uplatom u korist tražioca izvršenja „V. M.“ d.o.o..

Prema članu 191. Zakona o izvršnom postupku („Službeni glasnik RS“, broj 59/03, 85/03, 64/05, 118/07, 29/10, 57/12, 67/13, 98/14 i 5/17) zapljena osnivačkog ili drugog udjela vrši se dostavljanjem rješenja o izvršenju registarskom sudu odnosno drugom nadležnom registarskom organu radi zabilježbe založnog prava (stav 1), a odredbe glave XIV i odredbe tog zakona na izvršenju na pokretnim stvarima na odgovarajući način se primjenjuju i na izvršenje na osnivačkom i drugom udjelu u pravnom licu (stav 2).

U konkretnom slučaju nakon što je tražilac izvršenja zbog nemogućnosti izvršenja na pokretnim stvarima izvršenika promijenio sredstvo i predmet izvršenja, izvršni sud je pravilno primijenio odredbe člana 191. ZIP koji reguliše izvršenja na osnivačkom ili drugom udjelu u pravnom licu.

Međutim u žalbi izvršenika se osnovano ukazuje da, u skladu sa članom 191. ZIP i rješenjem izvršnog suda, predmet upisa u registar poslovnih subjekata može biti založno pravo, a ne rješenje zbog čega je potrebno pravilnom primjenom procesnog i materijalnog prava preinačiti pobijano rješenje, o čemu je odlučeno kao u izreci ovog rješenja.

(Iz rješenja Višeg privrednog suda u Banjoj Luci broj 66 0 Reg 000167 18 Pž od 24.04.2018. godine).

**Mjениčna tužba-odnos mjениčne i redovne tužbe
(član 29. Zakona o mjenici Republike Srpske)**

Mjениčna tužba i tužba iz osnovnog pravnog posla između stranaka se razlikuju u procesno-pravnom i materijalno-pravnom smislu. Predlaganjem i izvođenjem dokaza u pogledu poslovnog odnosa stranaka (ugovor, aneksi i dr.) i visine potraživanja (računi, otpremnice i storna, te finansijsko vještačenje) faktički je izvršeno preinačenje tužbe.

Iz obrazloženja

Predmet spora u ovoj pravnoj stvari je zahtjev tužioca da se tuženi obaveže da mu na ime duga isplati iznos od 784.341,31 KM, sa zakonskom zateznom kamatom od 14.01.2016. godine do isplate, uz naknadu troškova postupka.

Prema utvrđenju prvostepenog suda i stanju, spisa tužilac i tuženi zaključili su Prodajni ugovor broj 01-497/12 od 14.12.2012. godine, te su kao garancija plaćanja od strane tuženog ugovorene sopstvene blanko mjenice. Zaključenim aneksima ugovora tužilac i tuženi su

mijenjali uslove kupoprodaje robe, ali su odredbe o izdatim mjenicama ostale nepromijenjene. Nakon što tuženi nije izmirivao svoje obaveze, tužilac je kao tražilac izvršenja, a na osnovu protestirane mjenice, kao vjerodostojne isprave, dana 21.03.2016. godine podnio prijedlog za izvršenje, te je prvostepeni sud donio rješenje o izvršenju od 29.03.2016. godine, a rješenjem od 13.05.2016. godine usvojen je prigovor izvršenika, te se prijedlog za izvršenje smatra tužbom. U predmetnom parničnom postupku tužilac je predložio i izveo i dokaze koji se tiču poslovnog odnosa stranaka. Kao dokaze svog potraživanja tužilac je priložio račune i otpremnice, na kojima je tuženi potpisao i ovjerio prijem robe. Vještak ekonomske struke Š.D. je u svom nalazu i mišljenju od 30.01.2017. godine, na osnovu dokumentacije iz spisa i knjigovodstveno-finansijske dokumentacije stranaka utvrdio da tužilac potražuje od tuženog na ime glavnog duga iznos od 696.971,31 KM, a po osnovu zakonskih zateznih kamata iznos od 285.559,82 KM, što ukupno iznosi 982.531,13 KM.

Prvostepenom presudom sud je obavezao tuženog da dosuđeni iznos plati kao trasant, pozivajući se na relevantne odredbe Zakona o mjenici („Službeni glasnik RS“, broj 32/01). Mjenična tužba i tužba iz osnovnog pravnog posla između stranaka se razlikuju u procesno-pravnom i materijalno-pravnom smislu. Međutim, predlaganjem i izvođenjem dokaza u pogledu poslovnog odnosa stranaka (ugovor, aneksi i dr.) i visine potraživanja (računi, otpremnice i storna, te finansijsko vještačenje) faktički je izvršeno preinačenje tužbe, pa se osnovanost tužbenog zahtjeva ne može cijeliti samo sa aspekta odredbi Zakona o mjenici, već prvenstveno u kontekstu prava i obaveza iz osnovnog materijalno-pravnog odnosa parničnih stranaka.

Iznos od 784.341,31 KM, na koji je popunjena mjenica i opredijeljen tužbeni zahtjev, prema pozivu za plaćanje mjenice prije protesta od 12.01.2016. godine, odnosi se na glavnice u iznosu od 696.971,31 KM i obračunate kamate za 2014. godinu u iznosu od 87.370,00 KM.

Međutim, prvostepenom presudom tužiocu je dosuđen ukupan utuženi iznos od 784.341,31 KM, koji u sebi već sadrži obračunate kamate u navedenom iznosu, te se na ukupni iznos od 784.341,31 KM dosuđuju zatezne kamate od 14.01.2016. godine do isplate, što znači da je dosuđena kamata na kamatu, iako se prije prestanka glavnog duga nije mogla dosuditi zakonska zatezna kamata na iznos obračunate kamate od 87.370,00 KM, sadržan u dosuđenom iznosu (načelo zabrane anatocizma).

(Iz rješenja Višeg privrednog suda u Banjoj Luci broj 61 0 Ps 009621 18 Pž od 25.09.2018. godine).

OBLIGACIONI ODNOSI

Aneks ugovora (član 46. Zakona o obligacionim odnosima)

Pojam aneksa ugovora podrazumijeva da ga zaključuju iste ugovorne strane koje su zaključile osnovni ugovor i da se aneks ugovora kao dodatak i sastavni dio osnovnog ugovora odnosi na isti ugovorni odnos.

Iz obrazloženja

Predmet spora u ovom parničnom postupku je zahtjev tužioca za isplatu duga u iznosu od 109.686,00 KM, na ime nevožene kilometraže, sa pripadajućom zakonskom zateznom kamatom i troškovima parničnog postupka.

Prema utvrđenju prvostepenog suda i stanju spisa, parnične stranke su bile u poslovnom odnosu po osnovu Ugovora o međunarodnom prevozu putnika, koji su zaključili dva prevoznika iz inostranstva (iz Republike Srbije, odnosno Republike Hrvatske) i pet prevoznika iz BiH (među kojima je tužilac). Aneskom tih ugovora prevoznici iz BiH utvrdili su procentualno učešće u održavanju polazaka autobuske linije, te visinu i način isplate naknade koja pripada tužiocu na ime nevožene kilometraže.

Pojam aneksa ugovora podrazumijeva da ga zaključuju iste ugovorne strane koje su zaključile osnovni ugovor i da se aneks ugovora kao dodatak i sastavni dio osnovnog ugovora odnosi na isti ugovorni odnos. U konkretnom slučaju ugovor o održavanju međunarodne autobuske linije Beograd-Gradiška, kao i ugovor o održavanju međunarodne linije Banja Luka – Zadar, zaključilo je više ugovarača i to prevoznici iz Srbije odnosno Hrvatske, te prevoznici iz BiH, a tužilac je učestvovao kao jedan od pet prevoznika iz BiH.

S obzirom na to da su aneksi navedenih ugovora o održavanju međunarodne autobuske linije zaključeni bez učešća ugovarača odnosno prevoznika iz Srbije odnosno Hrvatske, takvi aneksi se ne bi mogli prihvatiti kao aneksi osnovnih ugovora, već po svom sadržaju predstavljaju samostalne pravne poslove o uređenju međusobnih odnosa prevoznika iz BiH.

Iz izvedenih dokaza (zaključenih ugovora i aneksa, te akata Ministarstva komunikacija i prometa BiH) proizlazi da su aneksi ugovora zaključeni između prevoznika iz BiH, a tim aneksom oni uređuju svoje međusobne odnose u pogledu učešća u linijama koje održavaju kao prevoznici iz BiH.

(Iz presude Višeg privrednog suda u Banjoj Luci broj 57 0 Ps 115263 18 Pž od 25.09.2018. godine).

Naknada štete korisnicima puteva zbog neodržavanja puta (član 155, 189. i 206. ZOO, član 30. Zakona o javnim putevima)

Štetu nastalu korisnicima puteva zbog neodržavanja puta dužno je nadoknaditi javno preduzeće za puteve, a ne preduzeće za puteve kome je dodijeljen ugovor u postupku javnih nabavki za održavanje javnog puta zaključen sa javnim preduzećem za puteve, što isključuje njihovu solidarnu odgovornost.

Iz obrazloženja

Prvostepenom presudom prvuženi Javno preduzeće „Putevi Republike Srpske“ Banjaluka i drugotuženi „Niskogradnja“ d.o.o. Laktaši su solidarno obavezani da tužiocu Mesna industrija „T.“ d.o.o. L. na ime materijalne štete isplate ukupno iznos od 26.567,00 KM, sa zakonskom zateznom kamatom od 04.11.2009. godine do isplate, kao i da tužiocu solidarno naknade troškove parničnog postupka u iznosu od 15.303,25 KM, sa zakonskom zateznom kamatom od 30.12.2016. godine do isplate. Stavom 2. izreke tužbeni zahtjev u odnosu na trećetuženog „Bobar osiguranje“ a.d. Bijeljina odbijen je kao neosnovan.

Prvostepeni sud je pravilno utvrdio sve odlučne činjenice koje su od značaja za nastanak saobraćajne nezgode, pravilno naveo odredbe člana 30. Zakona o javnim putevima („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 16/10) iz kojeg proizilazi zakonska obaveza prvotuženog da osigura trajno i kvalitetno održavanje i zaštitu puteva kojim upravljaju i da omoguće bezbjedno i nesmetano odvijanje saobraćaja na tim putevima. Međutim, pogrešno je cijenio odredbe Sporazuma o uslovima i načinu izvođenja radova na održavanju i zaštiti puteva, koji je

zaključen između prvotuženog i drugotuženog, na kome zasniva i odgovornost drugotuženog, nalazeći da prigovor nedostatka pasivne legitimacije nije osnovan.

Prema odredbi člana 30 stav 2. istog zakona, prvotuženi je zaključio Okvirni sporazum o uslovima i načinu izvođenja radova održavanja i zaštite puteva i objekata na putevima u Republici Srpskoj sa drugotuženim i ovim sporazumom su ugovoreni međusobni odnosi u vezi sa uslovima i načinom izvođenja radova održavanja i zaštite magistralnih, regionalnih i lokalnih puteva od opšteg značaja i održavanja i zaštite objekata na putevima u Republici Srpskoj, a drugotuženi se, kao izvođač, obavezao da će u cilju obezbjeđenja trajnog, nesmetanog i bezbjednog odvijanja saobraćaja, kao i radi blagovremenog informisanja o stanju i uslovima odvijanja saobraćaja na putevima, izvesti sve radove i preduzeti sve potrebne mjere kako bi se zaštitili i putevi i objekti.

Preuzimanje ove obaveze ne znači istovremeno i konstituisanje odgovornosti drugotuženog za naknadu štete, jer član 31. stav 2. ovog zakona propisuje obavezu prvotuženog za naknadu štete koju korisnici puta pretrpe uslijed neadekvatnog održavanja puta, što znači da odgovornost za naknadu štete nije prenesena na drugotuženog, ali ova činjenica može da bude osnov za eventualni regresni zahtjev prvotuženog prema drugotuženom, ukoliko smatra da drugotuženi nije kvalitetno ispunjavao obaveze preuzete navedenim sporazumom.

Ovakav zaključak nalazi svoju potvrdu i u odredbi člana 31. stav 3. Zakona o javnim putevima koji propisuje da javno preduzeće koje upravlja putevima, kako je to propisano odredbom člana 13. istog zakona (u konkretnom slučaju, prvotuženi), ima pravo na naknadu sredstava isplaćenih za štetu iz stava 2. istog člana od preduzeća za puteve (to je ovdje drugotuženi) kojem je povjereno održavanje i zaštita javnih puteva, ako je šteta nastala uslijed neizvršavanja, odnosno nekvalitetnog, nestručnog i neblagovremenog izvršavanja povjerenih poslova, što može biti predmet dokazivanja u međusobnoj regresnoj parnici.

Pravilnom primjenom navedenih odredaba materijalnog prava, štetu nastalu korisnicima puteva a zbog neodržavanja puta dužno je nadoknaditi javno preduzeće za puteve (prvotuženi) a ne preduzeće za puteve (drugotuženi) kome je dodijeljen ugovor u postupku javnih nabavki za održavanje javnog puta zaključen sa javnim preduzećem za puteve, a što isključuje njihovu solidarnu odgovornost. Na osnovu toga, žalba drugotuženog je uvažena i prvostepena presuda preinačena tako da se tužbeni zahtjev u odnosu na drugotuženog odbija kao neosnovan.

(Iz presude Višeg privrednog suda u Banjoj Luci broj 57 0 Ps 086829 17 Pž od 10.10.2017. godine).

Posljedice raskida ugovora (član 124. Zakona o obligacionim odnosima)

Raskid ugovora djeluje samo za ubuduće (pro futuro - ex nunc), pa u takvom slučaju prava tužioca stečena do momenta raskida ostaju (ne gase se), a to se sastoji u zahtjevu za isplatu cijene za izvršene radove, srazmjerno obimu i vrijednosti tih radova, bez obzira što je tužilac takav zahtjev kvalifikovao i kao zahtjev za naknadu štete.

Iz obrazloženja

Član 124. ZOO-a propisuje da u dvostranoobveznim ugovorima, kad jedna strana ne ispuni obavezu, druga strana može zahtijevati ispunjenje ili raskinuti ugovor, a u svakom slučaju ima pravo na naknadu štete.

Tužilac nije tražio raskid, on je ostao vjeran ugovoru, želio ga je ispuniti i on se koristio upravo onim pravom koje je primarno. Kako je zaključeni ugovor podrazumijevao obostrano

ispunjenje, a jedna od obaveza tuženog bila je i da dostavi tužiocu svu potrebnu dokumentaciju neophodnu za izvršenje preuzetih obaveza (član 4. Ugovora), što tuženi nije učinio, onda je povreda ove ugovorne obaveze i izjava o raskidu suprotno odredbama člana 126. i 127. ZOO mogla da tereti samo tuženog.

Pismeni dokazi potvrđuju navode žalioaca da su okolnosti na strani tuženog (nedostavljanje tražene dokumentacije) onemogućile tužioca da svoje ugovorene obaveze izvrši u cjelini nego samo djelimično, tj. u procentu od 70 %, kako je utvrđeno nalazom vještaka, koji nije osporen u pogledu obima radova koje je tužilac izveo.

Iz navedenih razloga, nakon pismene izjave o raskidu, kada je i tužiocu postalo jasno da ugovora više nema (jer je otpao osnov obaveze - nema više saglasnosti stranaka), onda se potraživanje tužioca trebalo cijeliti u odnosu na pravne posljedice raskida u smislu odredbe iz člana 132. ZOO.

Dejstvo raskida ugovora se ogleda u dva pravca: u odnosu prema ugovornim stranama i u odnosu na sam ugovor. U odnosu na ugovor, smatra da on više ne postoji, tako da je, makar i jednostranim raskidom, otpala pravna osnova njegovog sklapanja (nema volje ugovornih stranaka koja je prvobitno bila usmjerena na ispunjenje). Prema ugovornim stranama, raskidanjem ugovora, stranke se oslobađaju svojih obaveza i ni jedna od njih nema pravo više zahtijevati ispunjenje.

U konkretnom slučaju, tužilac je djelimično ispunio svoju obavezu, pa ima pravo na vraćanje datog, u vidu cijene za izvršene usluge u obimu koji je utvrđen nalazom vještaka, čime se uspostavlja jednostrana restitucija.

Tačno je da je tužilac bio neodređen u svom zahtjevu navodeći i zahtjev za naknadu štete u vidu isplate cijene za onaj obim radova koji je izvršen i po ugovorenoj cijeni. Međutim, kako primjena materijalnog prava, na osnovu utvrđenih činjenica, spada u domen službenog postupanja, ovaj sud je zahtjev tužioca cijenio kao zahtjev za vraćanje datog po osnovu ugovora koji je raskinut i u tom smislu, nema prekoračenja granica koje sud ne smije preći prema odredbi člana 2. ZPP. Tužilac je ponudio sudu cjelokupnu činjeničnu osnovu koju je i prvostepeni sud pravilno cijenio i ovaj činjenični osnov, kao obligatoran element tužbe, ovaj sud je podveo pod odredbu materijalnog prava za koju smatra da je relevantna, a to je odredba člana 132. stav 2 ZOO.

Kako je tužilac do momenta raskida, svoju obavezu ispunio djelimično i kako raskid ugovora djeluje samo za ubuduće (pro futuro - ex nunc), u takvom slučaju, stečena prava tužioca do momenta raskida, ostaju (ne gase se), a to pravo se sastoji u zahtjevu za isplatu cijene za izvršene radove srazmjerno obimu i vrijednosti tih radova, bez obzira što je tužilac takav zahtjev kvalifikovao i kao zahtjev za naknadu štete, što ni prvostepeni sud nije prihvatio, pravilno određujući pravni karakter spora, tj. kao zahtjev za isplatu duga po osnovu izvedenih radova na osnovu zaključenih ugovora o izvršenju usluga izrade regulacionih planova, navodeći čak i to da je upravo sporno pitanje bilo da li tužilac ima ili nema pravo na naknadu za djelimično izvršenje ugovora.

Iz navedenog proizilazi da je prvostepeni sud pogrešno primijenio odredbe člana 124, 128. i 130 ZOO, koje su potpuno neprimjenljive u situaciji kada i prvostepeni sud pravilno zaključuje da tužilac nije mogao izvršiti ugovorene obaveze zbog neispunjenja obaveze od strane tuženog, tako da je pogrešan i zaključak suda da je tužbeni zahtjev neosnovan, jer je tužilac mogao tražiti raskid ugovora, a takvog zahtjeva nije bilo ni u tužbi ni tokom postupka.

Kako, prema tome, nalaz vještaka građevinsko-arhitektonske struke nije bio osporen u odnosu na obim izvršenih radova (nego samo u dijelu kojim se vještak bavio pravnim pitanjima što i nije u nadležnosti vještaka nego suda), na osnovu tog nalaza u dijelu koji se odnosi na obim izvedenih radova, ovaj sud zaključuje da na strani tužioca postoji subjektivno pravo za vraćanje datog prema odredbi člana 132. stav 2. ZOO, što je bio razlog da se preinačenjem presude tužiocu dosudi iznos od 6.691,23 KM koji odgovara procentu od 70 % ugovorenih radova koji je stavljen u odnos sa cijenom ugovorenih radova (što je takođe bilo nesporno, a proizilazilo je i iz zaključenih ugovora).

(Iz presude Višeg privrednog suda u Banjoj Luci, broj 60 0 Ps 023717 18 Pž od 26.06.2018. godine).

Sticanja bez osnova zbog smanjenja Libor (član 10, 210. i 211. Zakona o obligacionim odnosima)

Tužilac nije znao da plaća nedugovano u smislu člana 211. ZOO, jer je nesporno utvrđeno da tužena nije tužioca obavještavala o promjeni kamate, pa samim tim tužilac nije ni imao saznanje na koji način je tužena samoinicijativno i protivno ugovoru vršila obračun ugovorene kamate.

Iz obrazloženja

Prvostepenom presudom obavezana je tužena banka da isplati tužiocu iznos od 105.850,92 KM, na ime sticanja bez osnova, zbog neprimjenjivanja ugovornih odredaba o promjenjivosti kamatne stope, u skladu sa kretanjem Libor, kao u izreci prvostepene presude.

Predmet spora u ovoj pravnoj stvari je zahtjev tužioca kojim traži da mu tužena vrati bez osnova naplaćene iznose ugovorne kamate po ugovorima o kreditu od 11.06.2007. godine.

Nakon provedenog dokaznog postupka prvostepeni sud je utvrdio da se radi o zahtjevu za neosnovano obogaćenje, u skladu sa odredbom člana 210. Zakona o obligacionim odnosima („Službeni list SFRJ“, broj 29/78, 39/85, 45/89, 57/89 i „Službeni glasnik RS“, broj 17/93, 3/96, 39/03, 74/04, dalje: ZOO), da je primjenom odredbe člana 371. ZOO prigovor zastare neosnovan, da banka shodno promjeni Libora nije izvršila korekciju kamatne stope, nego je naplaćivala kamatnu stopu kao nepromijenjenu, bez obzira što je nesporno utvrđeno da je u spornom periodu vrijednost Libora bila niža i da je banka bila dužna da utvrdi visinu kamatne stope sa vrijednosti Libora. Sud zaključuje da se banka na ovaj način neosnovano obogatila za više plaćeni iznos, a što je bilo protivno odredbi člana 3. i člana 13. ugovora o kreditima, pa je prvostepeni sud na osnovu odrede člana 210. ZOO usvojio tužbeni zahtjev.

Odredbom člana 1065. ZOO propisano je da se ugovorom o kreditu banka obavezuje da korisniku kredita stavi na raspolaganje određeni iznos novčanih sredstava, na određeno ili neodređeno vrijeme, za neku namjenu ili bez utvrđene namjene a korisnik se obavezuje da banci plaća ugovorenu kamatu i dobijeni iznos - novac vrati na vrijeme i na način kako je utvrđeno ugovorom.

Predmetnim ugovorima definisana su prava i obaveze ugovornih strana u pogledu odobrenog i plasiranog kredita, načina vraćanja kao i visina kamatne stope koja zavisi od visine libora kao promjenjivog dijela i marže kao fiksnog dijela. Iz sadržaja oba ugovora se utvrđuje da su stranke ugovorile promjenjivu kamatnu, kako je to detaljno određeno u članu 3. oba ugovora o kreditu.

Prema odredbi člana 26. ZOO ugovor nastaje i mijenja se saglasnom voljom ugovornih strana. Ugovor obavezuje ugovarače, i kako je nesporno utvrđeno da je u periodu od zaključenja

prvog ugovora (11.06.2007. godine) do 31.12.2010. godine došlo do znatnog smanjenja vrijednosti libora, a da banka nije to uzela u obzir prilikom obračuna ugovorene kamate, pravilno prvostepeni sud zaključuje da banka na taj način nije mogla vršiti obračun kamate i da nije postupila po odredbi člana 3. ugovora. Na taj način banka je postupala nesavjesno, zloupotrebom prava koja je preuzela ugovorom.

Ugovorima je tačno definisan način obračuna ugovorene kamate, naknada za korišćenje novca, i kako je tužilac imao obavezu da postupa prema ugovorenim odredbama kod vraćanja kredita, tako je i banka bila u obavezi da izvrši obračun kamate u zavisnosti od kretanja stope libora i da o tome obavještava tužioca, a što nesporno tužena nije učinila. Tužena je kamatu obračunavala suprotno ugovorenim odredbama, a o tome nije obavještavala tužioca i tužilac nije mogao imati saznanje o naplati kamate u većem iznosu od ugovorenog.

Tužena neosnovano ukazuje da prvostepeni sud nije primijenio niti obrazložio odredbu člana 211. ZOO. U skladu sa odredbama ugovora banka je u svakom momentu u slučaju neizvršenja obaveze od strane tužioca mogla izvršiti prisilnim putem naplatu i to u većem iznosu nego što joj pripada, obzirom da je ugovor bio obezbjeđen hipotekama i drugim sredstvima obezbjeđenja. S druge strane tužilac nije znao da plaća nedugovano u smislu člana 211. ZOO, jer je nesporno utvrđeno da tužena nije tužioca obavještavala o promjeni kamate, pa samim tim tužilac nije ni imao saznanje na koji način je tužena samoinicijativno i protivno ugovoru vršila obračun ugovorene kamate. Stoga su neosnovani navodi iz žalbe da je sud prilikom odlučivanja o tužbenom zahtjevu pogrešno primijenio odredbu člana 210. ZOO, i da je trebao primijeniti odredbu člana 211. ZOO.

Nije sporno da su predmetne ugovore stranke zaključile u skladu sa odredbom člana 10. ZOO i da su svoje odnose uredili po vlastitoj volji. Međutim banka nije postupala u skladu sa svojim obavezama preuzetim ugovorom, jer je kamatu obračunavala kao da nije došlo do pada Libor i bez da je o tome obavještavala tužioca, suprotno odredbi člana 10. ZOO.

Prigovor zastare potraživanja prvostepeni sud je pravilno cijenio kao neosnovan, pozivajući se na odredbu člana 371. ZOO, s obzirom da je osnov tužbenog zahtjeva neosnovano obogaćenje, pa kako je tužba podnesena 19.03.2013. godine, a ugovori zaključeni 2007. godine, evidentno je da nije došlo do zastare potraživanja.

(Iz presude Višeg privrednog suda u Banjoj Luci broj 57 0 Ps 102803 18 Pž od 15.06.2018. godine).

Dejstvo odluke Ustavnog suda (član 210. Zakona o obligacionim odnosima)

Odlukom Ustavnog suda Republike Srpske broj U-76/14 od 23.12.2015. godine utvrđeno je da Odluka o naknadi za nedostajuća parking mjesta nije u saglasnosti sa Ustavom Republike Srpske i Zakonom o uređenju prostora i građenja, čime je otpao pravni osnov da se tužilac obaveže na isplatu naknade za nedostajuća parking mjesta, pa se u konkretnom slučaju ne radi o retroaktivnoj primjeni odluke Ustavnog suda, već navedena odluka predstavlja osnov za primjenu instituta sticanja bez osnova, jer je pravni osnov naknadno otpao.

Iz obrazloženja

Prvostepenom presudom obavezan je tuženi da, po osnovu sticanja bez osnova tužiocu vrati 42.000,00 KM, sa zakonskom zateznom kamatom od 25.02.2016. godine do isplate, kao i da mu naknadi troškove postupka ...

Nakon provedenog dokaznog postupka prvostepeni sud je utvrdio: da je tužilac na osnovu rješenja o građevinskoj dozvoli od 11.09.2015. godine uplatio tuženom iznos od 42.000,00 KM, na ime naknade za nedostajući broj parking mjesta, prema Odluci tuženog o naknadi za nedostajuća parking mjesta, ali da je Odlukom Ustavnog suda Republike Srpske broj U-76/14 od 23.12.2015. godine utvrđeno da Odluka za nedostajuća parking mjesta nije u saglasnosti sa Ustavom Republike Srpske, kao i Zakonom o uređenju prostora i građenju.

Kod tako utvrđenog činjeničnog stanja prvostepeni sud cijeni da je otpao pravni osnov za naplatu navedene naknade, pa tužilac na osnovu člana 210. Zakona o obligacionim odnosima („Službeni list SFRJ“, broj 29/78, 39/85, 45/89, 57/89 i „Službeni glasnik RS“ broj 17/93, 3/96, 39/03, 74/04, dalje: ZOO), ima osnova da traži da mu se vrati iznos koji je tuženom platio na osnovu odluke koju je Ustavni sud RS proglasio nezakonitom i neustavnom.

Za postojanje sticanja bez osnova potrebno je ispunjenje sljedećih uslova: da je došlo do umanjenja imovine jednog lica, da je došlo do uvećanja imovine drugog lica, da postoji međusobna povezanost između umanjenja imovine jednog lica i uvećanja imovine drugog lica, tj. da se jedna strana obogatila na račun druge, te da ne postoji pravni osnov za takvo sticanje ili da je taj osnov naknadno otpao.

Tačno je, kako tuženi ističe u žalbi, da u skladu sa članom 5. stav 2. Zakona o Ustavnom sudu RS („Službeni glasnik RS“, broj 104/11 i 92/12), odluke Ustavnog suda važe samo za ubuduće, a ne retroaktivno, da je u trenutku plaćanja iznosa od 42.000,00 KM osporena odluka Grada Bijeljine bila na snazi i proizvodila dejstvo, da je ista prestala da važi tek danom objavljivanja odluke Ustavnog suda, te da je postojao pravni osnov za takvo sticanje u momentu naplate sporne naknade.

Međutim, takođe je nesporno da je Odlukom Ustavnog suda Republike Srpske broj U-76/14 od 23.12.2015. godine utvrđeno da Odluka o naknadi za nedostajuća parking mjesta nije u saglasnosti sa Ustavom Republike Srpske i Zakonom o uređenju prostora i građenja, čime je utvrđeno da nije bilo zakonskog osnova da se tužilac obaveže na isplatu naknade za nedostajuća parking mjesta, te ovaj sud cijeni da je u konkretnom slučaju ispunjen drugi, alternativni, uslov za postojanje sticanja bez osnova, a to je da je pravni osnov naknado otpao.

Iz navedenog proizilazi da se u konkretnom slučaju ne radi o retroaktivnoj primjeni Odluke Ustavnog suda, već samo da navedena odluka predstavlja osnov za primjenu instituta sticanja bez osnova, jer je pravni osnov naknadno otpao.

(Iz presude Višeg privrednog suda u Banjoj Luci broj 60 0 Ps 024773 18 Pž 2 od 16.07.2018. godine).

Zakonska zatezna kamata na novčanu naknadu po osnovu refundacije bolovanja (član 277. i 324. Zakona o obligacionim odnosima)

Tuženi Fond zdravstvenog osiguranja RS je dužan da na iznos neisplaćene kamate plati zakonsku zateznu kamatu od podnošenja zahtjeva tužioca za njenu isplatu, a ne od dana pravosnažnosti rješenja kojima je utvrđena obaveza tuženog. Momentom isplate glavnog duga u toku parnice povjerilac stiče pravo da na obračunate i utvrđene zatezne kamate zahtijeva procesne kamate.

Iz obrazloženja

Predmet spora je zahtjev tužioca da mu tuženi Fond zdravstvenog osiguranja RS na ime zakonske zatezne kamate isplati iznos od 3.089,49 KM, sa zakonskom zateznom kamatom od 27.03.2018. godine pa do isplate.

Odlučujući o ovako postavljenom tužbenom zahtjevu, nakon što je prvostepeni sud konstatovao da je tužilac u ovoj pravnoj stvari povukao tužbu za iznos glavnog duga od 14.010,88 KM, utvrđeno je da tuženi u upravnom postupku u skladu sa odredbama Zakona o zdravstvenom osiguranju („Službeni glasnik RS“ broj 18/99, 51/01, 70/01, 51/03, 57/03, 17/08, 1/09 i 106/09) donio rješenja kojima je usvojio zahtjev tužioca za refundaciju naknade neto plata u 2015. i 2016. godini, da tuženi nije izvršio isplatu naknade nakon podnošenja zahtjeva za isplatu a ni u roku od 8 dana od dana podnošenja zahtjeva, te da je tuženi isplatio naknadu nakon podnošenja tužbe dana 21.10.2016. godine.

U pogledu stvarne nenadležnosti prvostepenog suda i po ocjeni ovog drugostepenog suda pravilno je odbijen prigovor nenadležnosti obzirom da tužilac u ovoj pravnoj stvari zahtjeva od tuženog isplatu obračunate zakonske zatezne kamate na isplaćeni glavni dug u docnji. Konačnim i pravosnažnim rješenjima tuženog kojima je usvojen zahtjev tužioca za refundaciju naknade neto plata za vrijeme privremene nesposobnosti za rad za radnike zaposlene kod tužioca, nije odlučivano o zakonskoj zateznoj kamati, tako da je tužilac zbog docnje tuženog kao dužnika u ispunjenju novčane obaveze jedino mogao zaštitu svog imovinskog prava ostvarivati pred nadležnim prvostepenim sudom.

Tokom prvostepenog postupka i u žalbi tuženi je tvrdio da bi tužilac imao pravo na zakonsku zateznu kamatu na novčanu naknadu po osnovu refundacije naknade neto plate samo od dana pravosnažnosti rješenja kojima je utvrđena predmetna obaveza tuženog, a ne od dana podnošenja zahtjeva tuženom odnosno u periodu od 8 dana od dana podnošenja zahtjeva tužioca.

U ovoj pravnoj stvari nije sporno da je tuženi kao dužnik ispunio svoju obavezu u toku prvostepenog postupka i to dana 21.10.2016. godine uplatom glavnog duga. U rješenjima kojima je usvojen zahtjev tužioca za refundaciju naknade neto plata za vrijeme privremene nesposobnosti za rad za radnike zaposlene kod tužioca, nije određen rok u kome treba da se izvrši refundacija naknade neto plata. Stoga, shodno odredbi čl. 324. ZOO, dužnik dolazi u docnju kad ga povjerilac pozove da ispunji svoju obavezu.

Imajući u vidu da rok za ispunjenje nije određen, dužnik pada u docnju kad ga povjerilac pozove da ispunji obavezu usmeno ili pismeno, vansudskom opomenom ili započinjanjem nekog postupka čija je svrha da se postigne ispunjenje obaveze. Iz spisa predmeta prvostepenog suda i izvedenih dokaza proizilazi da je tuženi odlučujući o zahtjevima tužioca za refundaciju naknade neto plate za radnike zaposlene kod tužioca, donosio rješenja o refundaciji sa znatnim zakašnjenjima, a isplatu glavnog potraživanja tužioca je izvršio tek nakon pokretanja ovog parničnog postupka. Ako bi se prihvatila tvrdnja tuženog da se kamata ima računati od dana pravosnažnosti rješenja kojima je utvrđena predmetna obaveza, onda bi tuženi mogao donošenjem rješenja i nakon proteka znatnog vremena (kao što to proizilazi iz rješenja tuženog koja su izvedena kao dokaz u prvostepenom postupku) te kašnjenjem isplate utvrđenog iznosa obezvrjediti navedeno potraživanje tužioca, za iznos zakonske zatezne kamate koju je dužan platiti shodno članu 277. stav 1. ZOO i Zakonu o visini stope zatezne kamate.

Zakonska zatezna kamata je zakonska obaveza (imperativni propis) za dužnika koji ne ispunji novčanu obavezu za period docnje i ona se ne može voljom stranaka derogirati. Na svako novčano potraživanje povjerilac ima pravo na zakonsku zateznu kamatu u slučaju docnje dužnika u ispunjenju obaveze.

Isto tako pravilno je prvostepeni sud zaključio da isplatom glavnog duga, zakonska zatezna kamata postaje glavno potraživanje i shodno odredbi čl. 279. stav 2. ZOO tuženi je dužan da na iznos neisplaćene kamate plati zakonsku zateznu kamatu počev od podnošenja

zahtjeva tužioca za njenu isplatu. Prema tome kada se u toku parnice glavnica isplati, momentom isplate glavnog duga povjerilac stiče pravo da na obračunate i utvrđene zatezne kamate zahtjeva procesne kamate.

(Iz presude Višeg privrednog suda u Banjoj Luci, broj 57 0 Ps 120199 18 Pž od 27.06.2018. godine).

Zakonska zatezna kamata kod prebijanja potraživanja (član 277. ZOO i član 191. stav 3. ZPP)

Dužnik koji zadocni sa ispunjenjem novčane obaveze duguje, pored glavnice, i zateznu kamatu po stopi utvrđenoj saveznim zakonom.

Iz obrazloženja

Razlozi za odluku u pogledu zakonskih kamata su u tome što je tuženi izjavio prigovor prebijanja, a istovremeno je podnio i protivtužbu, pa je takva izjava o prijebiju cijanjena ne samo sa procesnopraavnog, nego i sa materijalnopravnog stanovišta, što protivtužbi daje karakter kompenzacione protivtužbe, tako da je potraživanje tuženog po ovom osnovu u iznosu od 479.548,35 KM (u kom dijelu je žalba tuženog osnovana), zajedno sa iznosom od 1.591,70 KM (u kom dijelu je žalba tužioca odbijena kao neosnovana) osnovano (ili ukupno 481.140,05 KM) i stavljeno u prijebij sa potraživanjem tužioca u iznosu od 93.639,62 KM, jer su ispunjeni svi uslovi prema odredbi člana 336. ZOO, pa kako se u konkretnom slučaju radi o sudskoj kompenzaciji i da je presuda suda konstitutivnog karaktera, te se sa danom donošenja presude gase uzajamna potraživanja do iznosa manjeg potraživanja tj. do iznosa potraživanja tužioca (93.639,62 KM), a kako je protivpotraživanje tuženog veće i kako je to potraživanje utvrđeno ovom odlukom, tužilac je kondemnatornim dijelom presude obavezan da tuženom isplati nekompensovani dio koji iznosi 387.500,43 KM, sa zakonskim kamatama od dana donošenja ove odluke (13.07.2018. godine), kojom je utvrđena visina duga koja se stavlja u prijebij sa potraživanjem tužioca, pa sve do isplate (član 277. ZOO-a).

(Iz presude Višeg privrednog suda u Banjoj Luci broj 57 0 Ps 051899 17 Pž 3 od 13.07.2018. godine)

Kamata kao glavno potraživanje (član 279. stav 2. i član 295. Zakona o obligacionim odnosima)

Zakonska kamata ima akcesoran karakter, ali se može osamostaliti i izgubiti akcesorni karakter kada glavna obaveza za čije obezbjeđenje kamata služi prestane da postoji. Prestankom glavnog duga, takođe, prestaje zakonska kamata, ali samo za ubuduće, a na obračunatu kamatu povjeriocu pripada i pravo na procesnu kamatu od dana kada je podnesen zahtjev za isplatu.

Iz obrazloženja

Prvostepeni sud je pravilno naveo da zakonska kamata ima akcesoran karakter, ali da se može osamostaliti i izgubiti akcesorni karakter kada glavna obaveza za čije obezbjeđenje kamata služi prestane da postoji i da u tom slučaju dospjela i obračunata kamata može da bude predmet samostalnog potraživanja, u kom slučaju predstavlja glavni dug.

Kod nesporne činjenice da je tužilac-protivtuženi dana 15.05.2014. godine izmirio sve obaveze prema tuženom-protivtužilacu (po osnovu vraćanja preostalog iznosa zajma od 10.800,00 KM, po osnovu robe po fakturi koja je glasila na iznos od 1.170,00 KM i po osnovu uplaćene rate kredita koju je tuženi uplatio za tužilaca u iznosu od 9.000,00 KM), a što je bilo

navedeno i u protivtužbi, onda je prestankom glavne obaveze prestalo i pravo na kamatu (član 295. stav 2. ZOO).

Međutim, pravo na kamatu se ne gasi prestankom obaveze za čije obezbjeđenje služi, što znači da kamata, kao sporedno potraživanje dok postoji glavni dug, prestankom glavnog duga takođe prestaje ali samo za ubuduće, a prvostepeni sud je dosudio obračunatu kamatu na osnovu nalaza vještaka i nakon prestanka glavne obaveze.

Iz navedenih razloga, kako pravo na kamatu tuženom-protivtužeiudu pripada nakon što se potraživanje po osnovu dospjele a neplaćene kamate osamostalilo, ali samo do dana prestanka obaveze (15.05.2014. godine) i na tako obračunatu kamatu pripada mu i pravo na procesnu kamatu od dana kada je podnesen zahtjev za isplatu.

Tačno je da je vještak finansijske struke dao nalaz i mišljenje prema zadatku suda (da se obračuna zakonska kamata od dana dospelosti pa do izrade nalaza). Međutim, pogrešan zadatak i obračun zakonske kamate suprotno odredbama materijalnog prava, ne može biti osnov za donošenje odluke zasnovane na takvom nalazu.

(Iz presude Višeg privrednog suda u Banjoj Luci broj 60 0 Ps 020111 17 Pž od 10.10.2017. godine).

Kamata na kamatu **(Član 279. Zakona o obligacionim odnosima)**

Na iznos neisplaćene kamate može se zahtijevati zatezna kamata samo od dana kad je sudu podnesen zahtjev za njenu isplatu.

Iz obrazloženja

Predmet ovog spora, saglasno odredbi člana 279. ZOO, je zahtjev za isplatu zakonske zatezne kamate koja se osamostalila i postala glavni dug, nakon što je glavni dug plaćen i nakon čega je kamata izgubila svojstvo akcesornosti.

Odredbom člana 295. stav 2. ZOO-a propisano je da se prestankom glavne obaveze gase jemstvo, zaloga i druga sporedna prava. Ova druga sporedna prava mogu na primjer da budu kapara, odustanica, ugovorena kamata, kaucija. Zatezna kamata se ne pominje u ovoj odredbi, a iz razloga jer kamata je po načinu prestanka sporedno potraživanje, pa bez postojanja glavnog duga nema ni kamate. Za razliku od jemstva i zaloge, koje se gase prestankom glavne obaveze, zatezna kamata u slučaju prestanka glavne obaveze prestaje samo teći, gasi se za ubuduće, ali ona koja je nastala ne može da se gasi, nestane, već postoje samostalno potraživanje i može se posebno utuživati. Prema ovoj zakonskoj odredbi po prestanku glavne obaveze ne gase se i kamate.

Obaveza koju je tužena ispunila na osnovu pravosnažne presude dospjela je 2001. godine. Sudski postupak radi isplate glavnog duga, tužilac je pokrenuo 2002. godine i u tom postupku je postavljen zahtjev za kamatu od dana donošenja presude, a to je datum 06.08.2010. godine. Cijelo vrijeme i to do dana plaćanja glavnog duga zakonska zatezna kamata shodno odredbi člana 277. ZOO je tekla i to od 25.01.2011. do 22.11.2011. godine, kada je glavni dug plaćen. Plaćanjem glavnog duga do tada dospjela kamata se osamostalila.

S obzirom na to da je tužilac zahtjev za zakonsku zateznu kamatu za period prije 06.08.2010. godine postavio tek 11.01.2012. godine, prvostepeni sud je pravilno primjenom

člana 374. ZOO obavezao tuženog na plaćanje sada kamate kao samostalnog potraživanja koja je dospjela u periodu od 3 godine prije podnošenja tužbe.

Takođe, prvostepeni sud je pravilno primjenom odredbe člana 279. ZOO na dospjeli iznos zakonske zatezne kamate, koja je izgubila svojstvo akcesornosti dosudio tzv. procesnu kamatu od dana kada je zahtjev za njeno plaćanje postavljen, a to je od 11.01.2012. godine.

(Iz presude Višeg privrednog suda u Banjoj Luci broj 57 0 Ps 095975 18 Pž 2 od 18.04.2018. godine).

Zabrana obračunskog plaćanja u slučaju blokade računa poslovnog subjekta (član 305. ZOO i član 28. Zakon o unutrašnjem platnom prometu)

Ako su računi poslovnih subjekata u trenutku plaćanja blokirani po osnovu naloga za prinudnu naplatu, poslovni subjekti ne mogu izmirivati novčane obaveze obračunskom plaćanjem, koje se vrši bez upotrebe novca - ugovaranjem promjene povjerilaca, odnosno dužnika u određenom obligacionom odnosu (asignacija, cesija, pristupanje dugu, preuzimanje duga, ustupanje duga i dr.), prebijanjem (kompenzacija) i na drugi način, u skladu sa zakonom koji uređuje obligacione odnose.

Blokada računa nije bila smetnja da se uplata izvrši i na račun koji je blokirano.

Iz obrazloženja

Prvostepenom presudom obavezuje se tužena Opština Š. da plati tužiocu „Kompanija B.“ d.o.o. glavni dug po okončanim situacijama u iznosu od 81.772,70 KM, sa zakonskom zateznom kamatom kao u izreci prvostepene resude.

Izvedeni pismeni dokazi potvrđuju da tužilac, po dospijeću obaveze nije želio da tužena svoju obavezu ispunji na način predviđen članom 305. ZOO, preduzimajući u tom pravcu i konkretne radnje (zaključenje ugovora o cesiji sa trećim licem kao novim povjeriocem iz pravnog posla koji je postojao između parničnikih stranaka), insistirajući na taj način na isplati koja je bila u suprotnosti sa zakonom, budući da je način ispunjenja obaveze prema tužiocu kao pravnom licu, kao i obavljanje svih platnih transakcija između pravnih lica, regulisan odredbama Zakona o unutrašnjem platnom prometu („Službeni glasnik RS“, broj 52/12).

Prema tom Zakonu, blokada računa tužioca, nije bila smetnja da se uplata izvrši i na račun koji je blokirano, a razlozi zbog kojih je tužilac odbio takvu uplatu, zahtijevajući da se uplata izvrši u korist računa trećeg lica, prenosom potraživanja ili uplatom na ime tužioca a na račun trećeg lica (koje nije ugovorna stranka), nisu bili opravdani i značili bi postupanje suprotno izričitoj zabrani koju propisuju odredbe navedenog zakona (član 28. Zakona). Ova odredba propisuje zabranu, u slučaju blokade računa, zaključenja pravnih poslova kojim bi se mijenjao i povjerioc i dužnik, a upravo je na takvom načinu isplate insistirao tužilac.

Pravno dejstvo blokade računa tužioca ne sprečava mogućnost uplata od strane dužnika (ovdje, tužene), jer blokada ide samo u jednom smjeru, što znači da je tužena postupila na zakonit način i isplatom duga ispunila svoju ugovorenu obavezu, što je bio razlog da se prvostepena presuda preinači i tužbeni zahtjev odbije u cjelini.

(Iz presude Višeg privrednog suda u Banjaluci, broj 57 0 Ps 116584 18 Pž od 26.06.2018. godine).

**Prekid zastarjevanja kamate i interlokalni sukob Zakona o visini zakonske zatezne kamate
(član 369. i 387. Zakona o obligacionim odnosima)**

Plaćanjem zastarjele obaveze tuženi nije priznao kamatu, niti je na taj način stekao mogućnost naplate do tada dospjele, zastarjele kamate.

U slučaju interlokalnog sukoba zakona, u razrješenju pitanja visine zakonske zatezne kamate, ako nije izabrano mjerodavno pravo, analogno se primjenjuje entitetski zakon prema sjedištu prodavca.

Iz obrazloženja

Tužilac u žalbi pogrešno poistovjećuje plaćanje zastarjelog duga koje je regulisano odredbom člana 369. ZOO-a i prekid zastare koji je regulisan odredbom člana 387. u skladu sa odredbom člana 392. istog zakona.

Tuženi je dana 28.10.2013. godine platio zastarjelo potraživanje, izvršio je takozvanu naturalnu obligaciju. Plaćanjem zastarjele obaveze, tuženi nije priznao kamatu, niti je na taj način stekao mogućnost naplate do tada dospjele, zastarjele kamate. Da plaćanje zastarjelog duga ne povlači za sobom priznanje kamate koja je takođe zastarjela, kamate na glavni dug, slijedi iz sadržaja odredbe člana 369., te odredbe člana 368. ZOO.

Rok od tri godine za zastaru povremenih potraživanja, od dospelosti svakog pojedinog potraživanja (član 372. ZOO-a) dolazi do primjene samo ako glavno potraživanje nije zastarjelo.

Račun koji glasi na iznos od 2.790,06 KM dospio je 09.12.2010. godine. Primjenom odredbe člana 372. ZOO-a (jer se radi o ugovoru o prodaji), zastara naplate ovog računa nastupila bi sa danom 09.12.2013. godine. Ovaj račun je tuženi platio 28.10.2013. godine, te je shodno odredbi člana 392. ZOO ovim plaćanjem prekinuo tok zastarjelosti. Kako je tužba podnesena 19.02.2014. godine, zahtjev za kamatu na ovaj glavni dug nije zastario i to za period od 19.02.2011. do 28.10.2013. godine, tj. primjenom odredbe člana 372. ZOO u periodu od tri godine do dana podnošenja tužbe pa do dana plaćanja.

Kako je prvostepeni sud u ovom dijelu pogrešno primijenio materijalno pravo, na što ovaj sud pazi po službenoj dužnosti u okviru odredbe člana 221. ZPP, a povodom žalbe tužioca, to je u ovom dijelu žalbu valjalo udovoljiti. U ovom periodu docnje tužilac ima pravo na kamatu, u procentu od 12 % godišnje, kako je to u svom zahtjevu postavio, a ovo saglasno odredbi člana 2. stav 1. Zakona o visini stope zakonske kamate u Federaciji BiH („Službene novine Federacije BiH“, broj 27/98, 51/01 i 101/16).

U razrješenju pitanja visine zakonske zatezne kamate, primijenjena je odredba člana 20. stav 1. tačka 1. Zakona o rješavanju sukoba zakona sa propisima drugih zemalja („Službeni glasnik SFRJ 43/82, 72/82), čija analogna primjena dolazi u situaciji interlokalnog sukoba zakona, kako je u konkretnom slučaju.

(Iz presude Višeg privrednog suda u Banjoj Luci broj 57 0 Ps 108046 18 Pž od 27.04.2018. godine).

**Zastarjevanje potraživanja po osnovu ugovora o kreditu
(Član 557. i 371. Zakona o obligacionim odnosima)**

Prvostepeni sud je pravilno okvalifikovao ugovore o dugoročnom kreditu kao ugovore o zajmu, na koje se primjenjuje zastarni rok od 10 godina predviđen članom 371. ZOO.

Iz obrazloženja

Prvostepeni sud zaključuje da su parnične stranke bile u obligacionopravnom odnosu gdje je obaveza tužioca bila da tuženom plasira kreditna sredstva u ukupnom iznosu od 259.619,08 KM, a obaveza tuženog da ta sredstva, uz odgovarajuću kamatu, vrati u 60 jednakih mjesečnih rata, počev od 30.06.2004. godine, da je tužilac ispunio svoju ugovornu obavezu i tuženom plasirao kreditna sredstva u ukupnom iznosu od 259.619,08 KM te da je tuženi djelimično ispunio svoju obavezu i da dug tuženog na dan 11.12.2017. godine iznosi 253.816,16 KM.

Odlučujući o prigovoru zastarjelosti potraživanja prvostepeni sud se pozvao na odredbe čl. 557. Zakona o obligacionim odnosima („Službeni list SFRJ“ broj 29/78, 39/85, 45/89, 57/89 te „Službeni glasnik RS“ broj 17/93 do 74/04 – u daljem tekstu: ZOO) koje regulišu ugovor o zajmu, te odredbe člana 371. ZOO kojim je propisan rok zastarjelosti od 10 godina, ukoliko nije određen neki drugi rok zastarjelosti. ... sud nije prihvatio navode tuženog da se prilikom ocjene postojanja zastarjelosti potraživanja, trebala primijeniti odredba čl. 372. i 373. ZOO, koje regulišu zastarjelost povremenih potraživanja (davanja koja dospijevaju godišnje ili u kraćim razmacima) vremena gdje je propisan trogodišnji rok zastarjelosti.

Među parničnim strankama bila je sporna pravna priroda ugovora o kreditu, te da li je nastupila zastarjelost potraživanja obzirom da je tužba podnijeta protiv tuženog 02.12.2014. godine a ugovori o dugoročnom kreditu broj 126/04 i 127/04 su zaključeni 26.05.2004. godine, uz grejs period do 30.06.2004. godine.

Prvostepeni sud je pravilno okvalifikovao ugovore o dugoročnom kreditu od 26.05.2004. godine kao ugovore o zajmu na koje se primjenjuje zastarni rok od 10 godina predviđen članom 371. ZOO. Prema odredbi člana 1065. stav 1. ZOO ugovor o kreditu zaključuje banka sa korisnikom kredita i banke shodno Zakonu o bankama (čl. 2) su institucije koje se bave odobravanjem kredita, dok druga pravna lica (među koja spada i država, odnosno entitet) daju zajam ako je to u vezi sa predmetom njihovog poslovanja. Ovim ugovorima prethodila je Odluka o reprogramiranju obaveza po osnovu kredita donijeta od strane Ministarstva finansija Republike Srpske od 14.11.2002. godine. Tuženi je tvrdio da se radi o povremenim potraživanjima koja zastarijevaju u roku od tri godine shodno članu 372. ZOO.

Nesporno je da je tužena strana izvršila uplatu svog dugovanja i to 19.11.2004. godine u iznosu od 2.000,00 KM i dana 30.12.2004. godine iznosa od 15.000,00 KM. Iz otplatnog plana navedenih kredita proizilazi da se zajam trebao vraćati u anuitetima i to u jednakim iznosima. Stoga prvostepeni sud pogrešno zaključuje da se radi o otplatama u ratama. Anuitet se odnosi na periodična plaćanja koja su uvijek jednakog iznosa. Vremenski razmak između takvih plaćanja treba da bude uvijek jednak i da se kamata obračunava jednom u svakom razdoblju. Anuiteti su jednaki mjesečni obroci što ih korisnik kredita odnosno zajma, svaki mjesec uplaćuje na ime obaveze kredita odnosno zajma. Mora se raditi o tražbini koja je unaprijed poznata i koja se ispunjava kroz unaprijed određena pojedina davanja. Sastoji se od dijela glavnice i kamata na preostalu glavicu. Svakom otplatom mijenja se struktura anuiteta tj. omjer kamate i glavnice, na način da se smanjuje udio kamate u otplaćivanju a povećava udio glavnice. ... Radi se o planom predviđenom periodičnom plaćanju, uvijek jednakog

mjesečnog iznosa, počev od isteka grejs perioda do konačne isplate svih 60 anuiteta, gdje se iznos kamate stalno smanjuje.

Međutim, sve i kada bi se stalo na stanovište da se radi o povremenim potraživanjima koja zastarijevaju u roku od tri godine predviđene odredbom člana 372. ZOO treba imati u vidu da je tuženi propustio plaćati anuitete shodno članu 4. Ugovora o dugoročnom kreditu, o čemu je tužilac dostavio tuženom opomenu od 23.12.2008. godine broj 06.09/453-3-72/08. Time su potraživanja prestala imati karakter potraživanja povremenih davanja jer je na naplatu dospio cijeli neplaćeni iznos, te se ne može više primijeniti rok zastarjelosti iz člana 372. stav 1. ZOO. Zastarni rok teče od dana dospelosti navedenog potraživanja obzirom da je opomenom od 23.12.2008. godine tužilac pozvao tuženog da u roku od 15 dana ispuni svoju obavezu po kreditima plasiranim preko „Privredne banke“ a.d. Brčko i „Razvojne banke“ a.d. Banja Luka a iz sredstava Budžeta Republike Srpske. Na taj način su se povremena potraživanja (anuiteti), transformisala u potraživanja koja zastarijevaju u opštem roku zastarjelosti koji nije istekao.

Odredbom člana 4. Ugovora o dugoročnom kreditu je propisano da ukoliko Ministarstvo finansija Republike Srpske - Trezor RS utvrdi da dužnik kojem je dat kredit ne izvršava po dospelosti obaveze u skladu sa članom 2. ovog ugovora, staviće van snage ovaj ugovor, čime obaveza postaje odmah naplativa. Članom 2. Ugovora regulisani su uslovi vraćanja duga. Prema tome kako je tuženi propustio plaćati anuitete shodno navedenom Ugovoru i Otplatnom planu dospio je na naplatu cjelokupni neotplaćeni iznos zajma. Na taj način je potraživanje tužioca prestalo imati karakter potraživanja povremenih davanja na koja bi se primijenio rok zastarjelosti od tri godine, te se u konkretnom slučaju ima primijeniti opšti zastarni rok od 10 godina iz člana 371. ZOO, koji teče od dospelosti novčanog potraživanja nakon što je tužilac pozvao tuženog opomenom pred tužbu od 23.11.2008. godine.

Pravilno prvostepeni sud cijeni izvode otvorenih stavki koji su potpisani i ovjereni pečatom ugovornih strana u periodu od 2008. godine do zaključno 31.12.2012. godine. Potpisivanjem izvoda otvorenih stavki tuženi je priznao dug i time prekinuo zastarijevanje potraživanja tužioca. Priznanje duga u pisanom obliku valjano je ako ga je potpisalo lice koje je ovlašteno zastupnik dužnika. Priznanje duga može se učiniti ne samo izjavom povjeriocu, nego i na posredan način (čl. 378. ZOO). Na zastarjelost tuženi se pozvao tek u ovoj parnici a ne prije podnošenja tužbe ili kada je primio opomenu da izmiri dug. Stoga po ocjeni drugostepenog suda ne radi se samo o običnom usaglašavanju evidencija. Treba imati u vidu da su pravna lica dužna da prije sastavljanja finansijskih izvještaja usaglase međusobna potraživanja i obaveze, što se dokazuje odgovarajućom knjigovodstvenom ispravom. Na osnovu tako usaglašenog stanja sastavljaju se i usvajaju i nadležnim institucijama podnosi završni račun odnosno finansijski izvještaj.

Tuženi se u žalbi poziva na sudsku praksu kako domaćih tako i stranih sudova. Izvod otvorenih stavki, u kontinuitetu od 2008. godine, zaključno sa 2012. godinom, potpisao je i ovjerio tuženi. Tuženi nije isticao tvrdnju da je izvod otvorenih stavki potpisalo neovlašteno lice. Prema tome, kako su izvodi otvorenih stavki potpisivani od strane ovlaštenog lica za zastupanje, koji se odnosi na tačno određeni iznos duga odnosno potraživanja tužioca, takva radnja tuženog kao dužnika dovela je do prekida zastarjelosti obzirom da poslije prekida zastarjelost počinje da teče iznova, te se vrijeme koje je proteklo do prekida ne računa u zakonom određen rok za zastarjelost. Tuženi je mogao vratiti IOS tužiocu sa primjedbama ili nepotpisan i neovjeren i time izraziti nesaglasnost sa stanjem duga. To nije učinio, te je na taj način priznao potraživanje tužioca.

U pogledu pojedinačnih uplata tuženog od 19.11.2004. godine i 30.12.2004. godine, nasuprot stavu prvostepenog suda valja istaći da plaćanje jednog dijela duga se ne smatra i priznanjem preostalog duga tj. duga koji nije plaćen. Međutim, bez obzira na stav prvostepenog

suda da je prekinut rok zastarjelosti uplatama od 19.11.2004. i 30.12.2004. godine, prvostepeni sud je pravilno usvojio tužbeni zahtjev tužioca kada je obavezao tuženog da isplati tužiocu iznos iz tužbenog zahtjeva nalazeći da potraživanje tužioca u ovoj pravnoj stvari nije zastarjelo.

(Iz presude Višeg privrednog suda u Banjoj Luci broj 57 0 Ps 111761 18 Pž od 27.04.2018. godine).

Zastara međusobnih potraživanja iz ugovora o prometu robe i usluga (član 374. Zakona o obligacionim odnosima)

Kada o prodaji pet motornih vozila, identifikovanih registarskim brojevima i godinama proizvodnje, nije zaključen usmeni ugovor o prodaji i nije ispostavljen zajednički račun za sva vozila, već su za svako vozilo sa istim datumima pojedinačno ispostavljeni računi i donesene pojedinačne odluke o njihovoj prodaji, sud iz izvedenih dokaza nije mogao izvesti zaključak da se radi o jednom usmenom ugovoru koji za predmet ima pet vozila, već se radi o posebnim prodajama, pa u smislu člana 374. stav 2. ZOO zastarijevanje teče odvojeno za svaku isporuku robe.

Iz obrazloženja

U konkretnom slučaju predmet prodaje je 5 motornih vozila identifikovanih registarskim brojevima i godinama proizvodnje. O toj prodaji nije zaključen pismeni ugovor i nije ispostavljen zajednički račun za sva vozila, već je tužilac za svako vozilo pojedinačno ispostavio račune i donio pojedinačne odluke o njihovoj prodaji.

Zbog toga se u žalbi opravdano ukazuje da sud iz izvedenih dokaza nije mogao izvesti zaključak da se radi o jednom usmenom ugovoru koji za predmet ima pet vozila, a budući da se radi o posebnim prodajama, u smislu člana 374. stav 2. ZOO, zastarijevanje teče odvojeno za svaku isporuku robe.

Prema Izjavi o kompenzaciji broj 0402-5546/12 od 19.12.2012. godine kompenziran je iznos od 11.154,15 KM i to po računu broj 062/2010 u iznosu od 8.104,66 KM i po dio računu 063/2010 u iznosu od 3.049,49 KM. Takvim izmirenjem duga tuženi je priznao račune koje kompenzira, pri čemu je u pogledu računa broj 063/2010 izmiren dio duga u iznosu od 3.049,49 KM, dok je u pogledu neizmirenog dijela duga po tom računu prekinuto zastarijevanje. Budući da je izjava o kompenzaciji dana 19.12.2012. godine, a predmetna tužba je podnesena 11.06.2013. godine, neizmireni dio duga po tom računu nije zastario, pa je u tom dijelu tužbeni zahtjev osnovan.

Međutim, kod činjenice da su svi računi ispostavljeni dana 02.04.2010. godine i da ostali računi broj 064/2010, 065/2010 i 066/2010 nisu obuhvaćeni kompenzacijom, a tužba je podnesena 11.06.2013. godine, potraživanje tužioca po tim računima je zastarjelo, pa je tužbeni zahtjev u tom dijelu neosnovan.

(Iz presude Višeg privrednog suda u Banjoj Luci broj 57 0 Ps 105405 18 Pž od 25.09.2018. godine).

Prekid zastarijevanja (član 387. Zakona o obligacionim odnosima)

Zastarijevanje se prekida kada dužnik prizna dug, a priznanje duga može se učiniti ne samo izjavom povjeriocu nego i na posredan način, kao što su davanje, plaćanje kamate, davanje obezbjeđenja.

Iz obrazloženja

Na osnovu izvedenih dokaza bilo je jasno da je uplatama tuženog, koje su bile u 2015. godini (05.02.2015. i 28.07.2015. godine), došlo do prekida zastarijevanja, jer su ove uplate bile u okviru trogodišnjeg roka, koji se računa od vremena najranije ispostavljene fakture, odnosno od 06.08.2012. godine (preostale fakture su iz kasnijih perioda), tako da su navedenim uplatama od 5.000,00 KM od 05.02.2015. godine i od 6.000,00 KM od 28.07.2015. godine ostvareni pravni učinci prekida zastarijevanja iz člana 387. ZOO i od tada rok zastarjelosti počinje ponovo da teče (član 392. ZOO), pa imajući u vidu datum podnošenja tužbe (09.09.2016. godine), potraživanje nije zastarjelo.

Osim navedenog, u konkretnom slučaju potraživanje tužioca ne odnosi se na jedan konkretni račun, nego se radi o iznosu neizmirenih obaveza nastalih u vezi sa postojećim obligacionopravnim odnosom, po osnovu više računa za isporučenu robu, pa kako se uplate tuženog nisu odnosile na tačno određene račune, odnosno na iznose iz tih računa, bilo je mjesta primjeni pravila o redu uračunavanja iz člana 312. ZOO, tako da je primjenom tog pravila tuženi zatvarao obaveze onim redom kako su dospijevale za ispunjenje.

(Iz presude Višeg privrednog suda u Banjoj Luci broj 57 0 Mals 119875 18 Pž od 26.06.2018. godine).

**Prekid zastarijevanja i red uračunavanja
(član 387. i 312. Zakona o obligacionim odnosima)**

U konkretnom slučaju potraživanje tužioca ne odnosi se na jedan konkretni račun, nego se radi o iznosu neizmirenih obaveza nastalih u vezi sa postojećim obligacionopravnim odnosom, po osnovu više računa za isporučenu robu, pa kako se uplate tuženog nisu odnosile na tačno određene račune tj. na iznose iz tih računa, bilo je mjesta primjeni pravila o redu uračunavanja iz člana 312. ZOO, tako da je primjenom ovog pravila tuženi zatvarao obaveze onim redom kako su obaveze dospijevale za ispunjenje.

Iz obrazloženja

Žalba tužioca je osnovano ukazala da je prvostepeni sud na pravilno utvrđeno činjenično stanje, pogrešno primijenio materijalno pravo, konkretno odredbu člana 374. ZOO, pa čak i kada se priznanju tuženog ne bi priznao bilo kakav procesno pravni učinak.

Ovaj sud smatra da je na osnovu izvedenih dokaza bilo sasvim jasno da je uplatama tuženog koje su bile u 2015. godini (05.02.2015. i 28.07.2015. godine) došlo do prekida zastarijevanja, jer su ove uplate bile u okviru trogodišnjeg roka koji se računa od vremena najranije ispostavljene fakture tj. od 06.08.2012. godine (a preostale fakture su iz kasnijih perioda), tako da su navedenim uplatama od 5.000,00 KM od 05.02.2015. godine i uplatom od 6.000,00 KM od 28.07.2015. godine ostvareni pravni učinci prekida iz člana 387. ZOO i od tada rok zastarjelosti počinje ponovo da teče (član 392. ZOO), pa imajući u vidu datum podnošenja tužbe (09.09.2016. godine), potraživanje nije zastarjelo.

Osim navedenog, u konkretnom slučaju potraživanje tužioca ne odnosi se na jedan konkretni račun, nego se radi o iznosu neizmirenih obaveza nastalih u vezi sa postojećim obligacionopravnim odnosom, po osnovu više računa za isporučenu robu, pa kako se uplate tuženog nisu odnosile na tačno određene račune tj. na iznose iz tih računa, bilo je mjesta primjeni pravila o redu uračunavanja iz člana 312. ZOO, tako da je primjenom ovog pravila

tuženi zatvarao obaveze onim redom kako su obaveze dospijevale za ispunjenje. Zbog toga je žalba tužioca uvažena i prvostepena presuda preinačena, tako što je usvojen tužbeni zahtjev.

(Iz presude Višeg privrednog suda u Banjoj Luci broj 57 0 Mals 119875 18 Pž od 26.06.2018. godine).

**Prekid zastarijevanja pokretanjem postupka medijacije i isticanjem
imovinsko-pravnog zahtjeva u krivičnom postupku
(član 388. Zakona o obligacionim odnosima)**

Zastarijevanje se prekida podizanjem tužbe i svakom drugom povjeriočevom radnjom preduzetom protiv dužnika pred sudom ili drugim nadležnim organom, u cilju utvrđivanja, obezbjeđenja ili ostvarenja potraživanja.

Iz obrazloženja

Pravilno je prvostepeni sud stao na stanovište da potraživanja naknade štete nastale povredom ugovora zastarijeva za vrijeme određeno za zastarijelost obaveze, a shodno odredbi člana 376. stav 3. ZOO, u vezi sa čl. 374. ZOO. Ako je šteta nastala povredom obaveze iz ugovora dolazi do primjene pravila za taj konkretan ugovor, dakle saglasno roku propisanom za zastarijelost obaveze čijom je povredom ona nastala. Međusobna potraživanja iz privrednih ugovora, kao i potraživanja za izdatke učinjene u vezi s tim ugovorima zastarijevaju za tri godine, shodno članu 374. ZOO.

Ono što je među parničnim strankama bilo sporno tokom prvostepenog postupka, a što se i u žalbi tužioca posebno ističe, jeste da li je postupkom medijacije prekinuta zastarijelost potraživanja tužioca u ovoj pravnoj stvari.

Odredbom člana 388. ZOO propisano je da se zastarijevanje prekida podizanjem tužbe i svakom drugom povjeriočevom radnjom preduzetom protiv dužnika pred sudom ili drugim nadležnim organom u cilju utvrđivanja, obezbjeđenja ili ostvarenja potraživanja. Postupak medijacije regulisan je odredbama Zakona o postupku medijacije („Službeni glasnik BiH“, broj 37/04). U ovom postupku treća neutralna osoba (medijator) pomaže strankama da postignu obostrano prihvatljivo rješenje spora pri čemu ne može nametati strankama rješenje spora. Medijator je treće neutralno lice koje posreduje u rješavanju spora između stranaka u skladu sa principima medijacije. Postupak medijacije odnosno mirenja za razliku od sudskog postupka počinje saglasnom voljom svih stranaka. Postoje razlike između parničnog postupka i postupka medijacije, one se ogledaju u tome što je parnični postupak jedan postupak, dok je alternativno rješavanje spora obuhvata više postupaka. Parnični postupak je formalan dok je alternativno rješavanje sporova neformalno (ili u manjoj mjeri formalno). U parničnom postupku sud donosi odluku, u postupku alternativnog rješavanja sporova stranke donose odluku uz pomoć treće neutralne osobe, parnični postupak je u načelu javan dok su alternativni postupci povjerljive prirode, sud odlučuje primjenom prava, dok kod medijacije razmatraju se interesi stranaka u pozadini spora. U postupku medijacije stranke nastoje sporazumom riješiti spor uz pomoć jednog ili više medijatora koji strankama pomaže postići nagodbu, bez ovlaštenja da im nameće obavezujuće rješenje. U tome se ogleda jasna razlika između medijacije s jedne strane i suđenja s druge strane. Osim navedenog, karakteristike medijacije su dispozitivnost, neformalnost, fleksibilnost, dobrovoljnost, povjerljivost, interesna orijentacija i široki krug mogućih rješenja, niska cijena i brzina postupanja. Medijacija je slična pregovorima stranaka i predstavlja nastavak njihovih samostalnih i autonomnih nastojanja da vlastitim snagama riješe svoj spor. Sudski postupak predstavlja niz pravila koja su unaprijed određena dok se kod postupka medijacije postupak odvija na način prilagođen konkretnom predmetu spora. Prema tome postupak medijacije stranke u pravilu pokreću i vode sporazumom. Za pokretanje postupka

mirenja nužna je saglasnost stranaka o ulasku u postupak mirenja, a ta saglasnost mora postojati kontinuirano i u daljim fazama mirenja. Osim toga bitan element medijacije jeste povjerljivost koja se smatra ključnom za postupak mirenja. Isto tako postoji ograničenje i mogućnosti korištenja dokaza iz postupka mirenja u drugim postupcima a što proizilazi iz načela povjerljivosti.

Iz Zakona o postupku medijacije proizilazi da postupak medijacije u pravilu ne prekida zastarjelost u odnosu na zahtjeve koji su predmet postupka, za razliku od podnošenja tužbe nadležnom sudu ili prijedloga za mirno rješavanje spora upućenog nadležnom državnom organu (npr. pravobraniocu ili Agenciji za mirno rješavanje radnih sporova). Obzirom na načelnu dispozitivnost medijacije, stranke se mogu dogovoriti da postupak mirenja ima za posljedicu prekid zastarjelosti, isto tako stranke se mogu dogovoriti i o bilo čemu drugom (npr. o određenim uslovima, rokovima, načinima i td.), s tim da stranke moraju taj sporazum izraditi u pismenoj formi.

Medijacija je postupak koji u potpunosti zavisi o strankama. Kod prekida zastarjelosti iz člana 388. ZOO samo podizanje tužbe od strane povjerioca protiv dužnika vodi ka prekidu zastarijevanja. Ako su se stranke sporazumjele o medijaciji i izričito obavezale da u tačno određenom vremenskom razdoblju neće pokretati sudski postupak, takav sporazum ima obavezujući učinak. U tom slučaju sud bi odbacio zahtjev protivne strane odnosno tužbu kao preuranjenu. Tužilac ima mogućnost da na ovakav način uredi sporazum o medijaciji i zaštiti svoje pravo na podnošenje tužbe u toku trajanja roka zastarjelosti.

Imajući u vidu da odvijanje postupka medijacije nije pitanje funkcionisanja određenog državnog ili javnog organa, nego u potpunosti ovisi o dispozitivnosti stranaka koje su ovlaštene svoje privatne podatke zadržati za sebe, drugostepeni sud stoji na stanovištu da postupak medijacije ne prekida zastarjelost potraživanja. Pored toga treba imati u vidu da i podnijeta tužba koja se povuče u toku parničnog postupka ne prekida zastarjelost potraživanja, jer se smatra da povučena tužba nije bila ni podnijeta.

Postupak medijacije se može u svako doba prekinuti od samih stranaka, što znači da se postupak može okončati neuspjehom. Tužilac se ne može pouzdati da će se u postupku medijacije sporazumno riješiti spor. Za prekid zastarjelosti nije dovoljno da povjerilac pismeno ili usmeno pozove dužnika da ispuni svoju obavezu. Zastarjelost se prekida podnošenjem tužbe, a ne i pozivanjem tuženog izvan parničnog postupka da naknadi štetu.

Isto tako pravilno je prvostepeni sud zaključio na osnovu utvrđenih činjenica da se na pitanja zastare protivtužbenog zahtjeva tuženog za naknadu štete imaju primijeniti opšte odredbe o zastari potraživanja naknade štete povredom ugovorne obaveze iz člana 376. stav 3. u vezi sa čl. 374. ZOO.

Imovinsko-pravni zahtjev je u krivičnom postupku protiv odgovornih lica tužioca podnijet 15.10.2014. godine i takav zahtjev bi prekinuo zastarjelost potraživanja da je tuženi protivtužbu podnio u roku od tri mjeseca od pravosnažnosti presude krivičnog suda. Kako je krivična presuda postala pravosnažna 15.01.2016. godine a protivtužba podnijeta 14.7.2017. godine, očigledno da je ova tužba podnesena po proteku roka od tri mjeseca, i da zbog toga nije moglo doći do prekida zastarjelosti potraživanja kako to ima u vidu odredba člana 390. stav 2. ZOO.

(Iz presude Višeg privrednog suda u Banjoj Luci broj 59 0 Ps 030719 18 Pž od 16.05.2018. godine).

**Prava kupca na ispunjenje, sniženje cijena, raskid ugovora i naknada štete
(član 488. Zakona o obligacionim odnosima)**

Pored prava da zahtijeva da se nedostatak na stvari ukloni i preda druga stvar bez nedostatka, kupac odnosno korisnik usluge ima pravo da zahtijeva sniženje cijene što podrazumijeva da se cijena robe odnosno usluge uopšte ne plati ili naknadu štete.

Iz obrazloženja

Imajući u vidu da je tuženi dokazao da mu je tužilac prodao mobilni telefon, prilikom zasnivanja pretplatničkog odnosa, sa opcijom interneta, koja se sama uključivala svakih sat vremena, da je tuženi blagovremeno podnio prigovore na izdate račune i obavijestio tužioca o konkretnom problemu, o kojima tužilac nije donio odluku, da je podešavanje pristupa internetu u konkretnom slučaju zahtijevalo viši stepen informatičkog znanja kojeg nema prosječan korisnik i da je tužilac mogao isključiti dodatne opcije interneta (a da ostane aktivan korisnički broj) i da se ta opcija trebala podesiti od tužioca, može se zaključiti da tuženi nije odgovoran za neispunjenje svoje ugovorne obaveze i da za raskid ugovora odnosno pretplatničkog odnosa nema krivice tuženog.

Da je tužilac predao tuženom mobilni telefon koji se nije sam konektovao na naprijed opisani način, tuženi ne bi bio u obavezi da plaća tužiocu i naknadu za neosnovano uključenje interneta u opciji kakvu je tuženi imao kada mu je predat mobilni telefon.

Prava kupca odnosno korisnika usluge koji je uredno i blagovremeno obavijestio prodavca odnosno davaoca usluga o nedostatku na robu odnosno izvršenoj usluzi su propisana članom 488. ZOO i članovima 618. i 620. ZOO.

Pored prava da zahtijeva da se nedostatak na stvari ukloni i preda druga stvar bez nedostatka, kupac odnosno korisnik usluge ima pravo da zahtijeva sniženje cijene što podrazumijeva da se cijena robe odnosno usluge uopšte ne plati ili naknadu štete.

Na osnovu navedenog, žalba tužioca je odbijena i potvrđena prvostepena presuda kojom je odbijen tužbeni zahtjev za isplatu duga po ispostavljenim računima.

(Iz presude Višeg privrednog suda u Banjoj Luci broj 57 0 Mals 091364 18 Pž 2 od 25.05.2018. godine).

**Ugovor o građenju sa posebnom odredbom – “ključ u ruke”
(član 640. Zakona o obligacionim odnosima)**

Ako ugovor o građenju sadrži odredbu „ključ u ruke“ ili neku drugu sličnu odredbu, izvođač se samostalno obavezuje da izvrši skupa sve radove potrebne za izgradnju i upotrebu određenog cjelovitog objekta. U tom slučaju ugovorena cijena obuhvata i vrijednost svih nepredviđenih radova i viškova radova, a isključuje uticaj manjkova radova na ugovorenu cijenu.

Iz obrazloženja

Predmet spora u ovoj parnici je zahtjev tužioca da mu tuženi na ime razlike u vrijednosti izvedenih i ugovorenih radova isplati iznos od 1.449.211,69 KM i na ime obračunate zakonske zatezne kamate iznos od 49.031,80 KM, sa zakonskom zateznom kamatom i troškovima postupka, te protivtužbeni zahtjev tuženog-protivtužioca da mu tužilac na ime ugovorne kazne

isplati iznos od 74.000,00 EUR, odnosno 144.690,00 KM, sa zakonskom zateznom kamatom i troškovima postupka.

Prema članu 640. ZOO, kad ugovor o građenju sadrži klauzulu "ključ u ruke", ugovorena cijena obuhvaća i vrijednost svih nepredviđenih radova i viškova radova. Zbog toga izvođač radova nema pravo da zahtijeva naknadu za nepredviđene radove i viškove radova.

Prema članu 633. ZOO, za svako odstupanje od projekta građenja, odnosno ugovorenih radova, izvođač mora imati pismenu saglasnost naručioca, te ne može zahtijevati povećanje ugovorene cijene za radove koje je izvršio bez takve saglasnosti.

U konkretnom slučaju, prema tački 1.4. navedenog Ugovora, svi radovi u vezi sa izgradnjom predmetnog objekta odvijajuće se po principu „ključ u ruke“, što podrazumijeva sve viškove radova, kao i nepredviđene radove, a prema tački 4.2. istog ugovora nalozi za izmjene se dostavljaju putem pismenog obavještenja od strane investitora, te prema tački 4.3. svi radovi koji izlaze izvan ugovora moraju biti prethodno autorizovani pismenim putem od strane Nadzornog organa i od strane investitora.

Izvođač može zahtijevati veću cijenu od ugovorene i kada ugovor o građenju sadrži klauzulu "ključ u ruke" samo ako je, uz pismenu saglasnost naručioca, odstupio od projekta i izveo radove koji nisu prvobitno ugovoreni. U skladu sa članom 630. stav 2. ZOO, ugovor o građenju mora biti zaključen u pismenoj formi i ta forma je obavezna za sve izmjene ugovora, pa izvođač snosi rizik preduzimanja radnji bez pismenog naloga, odnosno bez pismene suglasnosti naručioca.

U žalbi se neosnovano ističe konvalidacija Ugovora u smislu člana 73. ZOO, kojim je propisano da se Ugovor za čije se zaključenje zahtijeva pismena forma smatra punovažnim, iako nije zaključen u toj formi, ako su ugovorne strane izvršile, u cjelini ili u pretežnom dijelu, obaveze koje iz njega nastaju, osim ako iz cilja zbog koga je forma propisana očigledno ne proizilazi što drugo.

Međutim, u konkretnom slučaju ta zakonska odredba se ne može primijeniti, jer tuženi nije putem svog ovlaštenog predstavnika pristao na izmjenu ugovora, a nijedna od stranaka ne traži da se utvrdi pravna valjanost usmeno izmijenjenog Ugovora o građenju.

(Iz rješenja Višeg privrednog suda Banjaluka broj 57 0 Ps 086553 18 Pž od 25.09.2018. godine).

**Prelaz osiguranikovih prava prema odgovornom licu na osiguravača
(subrogacija)
(Član 939. Zakona o obligacionim odnosima)**

Do subrogacije dolazi isplatom određene sume osiguranja, a ne zaključenjem ugovora o vansudskom poravnanju, pa tužilac može da traži samo povrat onoga što je platio, a ne onoga što se ugovorom obavezao platiti.

Iz obrazloženja

Predmet ovog spora je regresno potraživanje tužioca. Prvostepenom presudom tuženi JP „Putevi Republike Srpske“ (u daljem tekstu prvotuženi) obavezan je da tužiocu na ime regresnog duga isplati iznos od 2.250,00 KM sa kamatom i troškovima postupka; u odnosu na tuženog „Niskogradnja“ d.o.o. Laktaši (u daljem tekstu drugotuženi) zahtjev je odbijen.

Članom 939. Zakona o obligacionim odnosima („Službeni list SFRJ“, broj 29/78, 39/85 i 57/89, te „Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 17/93, 3/96, 39/03 i 74/05 – u daljem tekstu: ZOO), u stavu 1. je propisano da isplatom naknade iz osiguranja prelaze na osiguravača, po samom zakonu, do visine isplaćene naknade sva osiguranikova prava prema licu koje je po ma kom osnovu odgovorno za štetu.

Dakle, do subrogacije dolazi isplatom određene sume osiguranja. Za postavljanje zahtjeva za isplatu regresnog duga u skladu sa navedenom zakonskom odredbom ne dolazi zaključenjem ugovora o vansudskom poravnanju, već danom isplate štete.

Prema teretu dokazivanja (član 7. i 123. ZPP) tužilac je dokazao da je oštećenom na ime naknade štete isplatio iznos od 2.500,00 KM. U skladu sa navedenom zakonskom odredbom, tužilac može da traži samo povrat onoga što je platio, a ne onoga što se ugovorom obavezao platiti, kako to pogrešno utvrđuje prvostepeni sud, a na šta se osnovano ukazuje žalbom.

Primjenom člana 939. ZOO sud je utvrdio da su na tužioca isplatom štete prešla prava potraživanja regresnog duga od strane štetnika, te je slijedom toga obavezao prvotuzženog da tužiocu vrati plaćeni iznos na ime naknade štete oštećenom, umanjen u procentu od 50 %, odnosno u procentu u kome je vozač putničkog vozila doprinio nastanku štete.

U skladu sa navedenim prvostepena presuda je preinačena u dosuđujućem dijelu, te je tužiocu dosuđen iznos od 50 % od iznosa koji je dokazao da je oštećenom platio.

(Iz presude Višeg privrednog suda u Banjoj Luci broj 57 0 Ps 100628 18 Pž od 18.04.2018. godine).

STEČAJNI POSTUPAK

Saglasnost Odbora povjerilaca za pokretanje parničnog postupka (Član 33. stav 6. Zakona o stečajnom postupku)

Za značajne pravne poslove stečajnog upravnika, među koje, pored ostalog, spadaju i pokretanje parnica ili zastupanje na parnicama, potrebna je saglasnost Odbora povjerioca, ukoliko je on postavljen, odnosno Skupštine povjerilaca, ukoliko nije postavljen odbor povjerilaca. Dužnik-tuženi se ne može pozivati na član 33. stav 6. Zakona o stečajnom postupku, već samo Odbor povjerilaca odnosno Skupština povjerilaca, ukoliko stečajni upravnik bez njihovog odobrenja podnese tužbu. U tom slučaju Odbor povjerilaca odnosno skupština mogu pokrenuti pitanje odgovornosti stečajnog upravnika (član 32. Zakona o stečajnom postupku) i naknade štete (član 30. Zakona o stečajnom postupku).

Iz obrazloženja

Prvostepenom presudom obavezan je tuženi da tužiocu (privredno društvo u stečaju) na ime glavnog duga isplati iznos od 72.049,71 KM i na ime zakonske zatezne kamate iznos od 72.049,71 KM, te da tužiocu nadoknadi troškove postupka u iznosu od 6.417,50 KM, sa zakonskom zateznom kamatom od 16.06.2017. godine do isplate.

U pogledu žalbenih navoda da je tužba u ovoj pravnoj stvari nedopuštena, s obzirom da stečajni upravnik nije imao potrebnu saglasnost Odbora povjerilaca za pokretanje ove parnice, drugostepeni sud, imajući u vidu odredbe člana 33. stav 6. Zakona o stečajnom postupku RS

(„Službeni glasnik Republike Srpske broj 26/10 - prečišćeni tekst), nalazi da je prvostepeni sud pravilno odlučio kada nije prihvatio navod tuženog da predmetna tužba nije dopuštena.

Tačni su navodi tuženog da odredba člana 33. stav 6. Zakona o stečajnom postupku Republike Srpske propisuje da je stečajnom upravniku za značajne pravne poslove, među koje spadaju i pokretanje parnice i zastupanje na parnici, potrebna saglasnost Odbora povjerioca, ukoliko je on postavljen, odnosno Skupštine povjerilaca, ukoliko nije postavljen Odbor povjerilaca. Međutim, to ne znači da, ukoliko stečajni upravnik podnese tužbu i bez potrebne saglasnosti Odbora, da je takva tužba nedopuštena i da sud nije ovlašten da po istoj postupi.

Dužnik-tuženi se ne može pozivati na ovu odredbu, već samo Odbor povjerilaca odnosno Skupština, ukoliko stečajni pravnik bez njihovog odobrenja podnese tužbu. U tom slučaju Odbor povjerilaca odnosno Skupština mogu pokrenuti pitanje odgovornosti stečajnog upravnika, shodno članu 32. Zakona o stečajnom postupku RS. Isto tako, u skladu sa članom 30 Zakona o stečajnom postupku RS, u slučaju da stečajni upravnik skrivljeno povrijedi obaveze koje je po ovom zakonu dužan izvršavati, obavezan je naknaditi tako prouzrokovanu štetu svim učesnicima stečajnog postupka. Prava i obaveze stečajnog upravnika reuglisani su članom 29. Zakona o stečajnom postupku RS.

Iz navedenog može se zaključiti da se tuženi ne može pozivati na nedostatak potrebne saglasnosti Odbora povjerilaca za značajne pravne poslove stečajnog upravnika, s obzirom da se radi o međusobnom odnosu organa stečajnog postupka (stečajnog upravnika i Odbora povjerioca).

U žalbi se ističe da bi se stečajna masa umanjila, odnosno opteretila troškovima postupka, ukoliko bi se izgubio sudski spor gdje je stečajni dužnik tužilac, te da upravo iz tih razloga postoji odredba člana 33. stav 6. Zakona o stečajnom postupku. Ovakvi navodi nisu od uticaja na primjenu odredbe člana 33. stav 6. Zakona o stečajnom postupku, a iz razloga jer dužnik stečajnog dužnika nije u obavezi da štiti imovinske interese i stečajnu masu stečajnog dužnika. To je obaveza i dužnost organa stečajnog postupka.

Budući da se u žalbi ne ističu drugi razlozi koji se odnose na osnovanost i visinu potraživanja tužioca, odnosno na pogrešno i nepotpuno utvrđeno činjenično stanje, koje bi se ticalo samog dugovanja i visine iznosa tuženog prema tužiocu, drugostepeni sud se nije upuštao u činjenično stanje koje se tiče pravilnosti utvrđenog potraživanja tužioca prema tuženom.

(Iz presude Višeg privrednog suda u Banjoj Luci broj 57 0 Ps 075719 17 Pž od 12.10.2017. godine).

Izlučni povjerioci (član 41. Zakona o stečajnom postupku)

Izlučni povjerilac može postaviti samo stvarno - pravni, a ne i obligaciono - pravni zahtjev, odnosno novčano potraživanje ne može biti predmet izlučnog prava.

Iz obrazloženja

Prvostepeni sud utvrđuje da u konkretnoj činjeničnoj i pravnoj situaciji, tužiteljica ima status izlučnog povjerioca i da na njenoj strani nije ni bila obaveza podnošenja navedene prijave potraživanja.

Odredbom člana 41. Zakona o stečajnom postupku („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj: 26/10 - prečišćeni tekst) je propisano da lice koje ima pravo na izdvajanje stvari

koja ne pripada stečajnom dužniku (izlučni povjerilac) nije stečajni povjerilac i njegovo pravo na izlučenje tog predmeta reguliše se prema posebnim propisima.

Prema navedenoj odredbi, izlučno pravo je stvarno pravo (na izdvajanje, izlučenje stvari iz stečajne mase), pa izlučni povjerilac može postaviti samo stvarno - pravni, a ne i obligaciono - pravni zahtjev, što drugim riječima znači da novčano potraživanje ne može biti predmet izlučnog prava.

Kako je u konkretnom slučaju postavila novčani zahtjev, tužiteljica nema status izlučnog povjerioca, kako je to pogrešno zaključio prvostepeni sud.

Pobijana odluka ne sadrži razloge o tome da li tužiteljica ima svojstvo stečajnog povjerioca (koji u vrijeme otvaranja stečajnog postupka ima imovinsko - pravno potraživanje prema stečajnom dužniku) ili svojstvo povjerioca stečajne mase (s obzirom da je period u odnosu na koji je usmjeren zahtjev kasniji u odnosu na momenat otvaranja stečaja, te s obzirom na to da li se tiče obaveza stečajne mase - troškovi stečajnog postupka i dugovi stečajne mase).

Kako povjerilac dužnika stiče položaj stečajnog povjerioca podnošenjem prijave potraživanja stečajnom upravniku (član 50. i član 115. Zakona o stečajnom postupku), dok povjerioci stečajne mase ne prijavljuju svoje potraživanje stečajnom upravniku, već mogu zahtjevati od stečajnog upravnika da im plati ono što duguje stečajna masa, to pobijana odluka ne sadrži relevantne razloge o značaju utvrđene činjenice - da tužiteljica u stečajnom postupku koji je otvoren nad tuženim nije prijavila potraživanje, za odluku o postavljenom zahtjevu.

Ovakvim postupanjem prvostepenog suda, učinjene su povrede odredbi člana 227. stav 1. tačka 2. Zakona o parničnom postupku, jer se presuda po žalbi tuženog ne može ispitati, pa je primjenom naprijed navedene odredbe, žalba uvažena, pobijana presuda ukinuta i predmet je vraćen prvostepenom sudu na ponovno suđenje.

(Iz rješenja Višeg privrednog suda u Banjoj Luci broj 57 0 Ps 119117 18 Pž 2 od 14.06.2018. godine).

Pobojne radnje u stečajnom postupku (članovi 84. - 91. Zakona o stečajnom)

Radnje tuženog kojima je tuženi vršio ispunjenje svojih dospjelih potraživanja u redovnom poslovnom odnosu sa tužiocem, koji je nastao na osnovu zaključenog ugovora o kreditu, ne predstavljaju pobojne radnje, jer aktiviranje mjenica predstavlja faktičku radnju tuženog koja je preduzeta u cilju naplate potraživanja, te ovakve radnje ne mogu biti predmet pobijanja.

Iz obrazloženja

U ovoj pravnoj stvari tužilac traži da se utvrdi da su radnje zapljene novčanih sredstava tužioca na bankovnim računima kod navedenih banaka u ukupnom iznosu od 14.282,92 KM, pravne radnje bez učinka prema stečajnoj masi tužioca, te da se tuženi obaveže da izvrši povrat primljenog na osnovu pobijanih radnji, sa zakonskom zateznom kamatom.

Prvostepeni sud se i po ocjeni drugostepenog suda pravilno pozvao na odredbe članova 84. do čl. 91. Zakona o stečajnom postupku („Službeni glasnik RS“, broj 26/10 - Prečišćeni tekst - u daljem tekstu: ZSP).

Pravo pobijanja je procesno pravna aktivnost kojom se napada pravna radnja stečajnog dužnika koja je učinjena u određenom roku prije otvaranja stečaja a kojom se pojedini povjerioci dovode u povoljniji položaj od ostalih povjerilaca. Pobijanje se vrši sa ciljem da se otkloni pravno dejstvo pobojne pravne radnje i da se vrate u stečajnu masu sve koristi koje je steklo treće lice putem te pravne radnje a sve radi skupnog ravnomjernog namirenja povjerilaca stečajnog dužnika. Svrha je pobijanja da se pravna radnja stečajnog dužnika opozove i da se učini da nema pravnog dejstva prema povjeriocima te da se vrati u stečajnu masu sve što je iz nje izašlo a nije trebalo. Pobijanje ne dira u pravnu valjanost pravnog odnosa koji je zasnovao dužnik sa trećim licem koje je bilo pogodovano tom pravnom radnjom. Predmet prava pobijanja su pravne radnje stečajnog dužnika koje su preduzete prije otvaranja stečajnog postupka kojima se remeti ravnomjerno namirenje povjerilaca odnosno kojima se pojedini povjerioci stavljaju u povoljniji položaj. Pod pobojsnom radnjom podrazumijeva se svaki dužnikov postupak zbog kojeg se njegova imovina materijalno smanjuje u nečiju korist a na štetu zajednice stečajnih povjerilaca. Pravna radnja je izraz djelovanja stečajnog dužnika na osnovu njegovog ponašanja pa kao takva dovodi do određenih pravnih posljedica. Zbog pobojne pravne radnje treba da je došlo do promjene u imovini dužnika koje je u uzročno posljedičnoj vezi sa njegovim činjenjem ili propuštanjem. Pobojsnu pravnu radnju treba da izvršili ili dužnik neposredno ili neko drugi za njega.

Predmet pobijanja mogu da budu ne samo dužnikove pravne radnje, nego i pravne radnje trećih lica koje imaju pravni značaj. Pravilno je odbijen tužbeni zahtjev u ovoj pravnoj stvari obzirom da radnje tuženog kojima je tuženi vršio ispunjenje svojih dospjelih potraživanja u redovnom poslovnom odnosu sa tužiocem koji je nastao na osnovu zaključenog ugovora o kreditu ne predstavljaju pobojsne radnje jer aktiviranje mjenica predstavlja faktičku radnju tuženog koja je preduzeta u cilju naplate potraživanja, te ovakve radnje ne mogu biti predmet pobijanja. Ne mogu se sa uspjehom pobijati pravne radnje stečajnog povjerioca (što predstavlja dio zahtjeva tužioca iz ove parnice), jer zakonske odredbe o pobijanju dužnikovih pravnih radnji predstavljaju prinudne propise koji prevashodno postoje u interesu povjerioca (pored opšteg interesa). Osnovni interes povjerioca je da od dužnika naplati svoje potraživanje. Iz navedenih razloga radnje tuženog kao stečajnog povjerioca kojima je aktivirao sredstva obezbjeđenja predmetnog kredita iz poslovnog odnosa sa tužiocem radi zapljene novčanih sredstava tužioca i prenosa tih sredstava na račun tuženog, nemaju karakter pobojsnih radnji koje mogu biti predmet pobijanja prema odredbama Zakona o stečajnom postupku.

Iz navedenog proizilazi da je prvostepeni sud pravilno cijenio konkretnu radnju tuženog kao faktičku, a ne pravnu radnju, usmjerenu na realizaciju njegovog novčanog, dospjelog potraživanja putem instrumenata obezbjeđenja, te su navodi žalioaca o tome da nakon raskida ugovora nije bilo osnova za naplatu i da su tom radnjom oštećeni drugi povjerioci bez osnova i ne utiču na zakonitost pobijane presude i to ne samo zbog toga što se ne radi o pravnoj radnji stečajnog dužnika, nego i zbog toga što je tuženi svoje potraživanje za koje je imao instrumente obezbjeđenja naplatio kao svoje osnovano i dospjelo potraživanje, što znači da tom radnjom drugi povjerioci nisu oštećeni, a što isključuje primjenu odredbi iz člana 84. i 85. ZSP. Po ocjeni drugostepenog suda isključena je mogućnost pobijanja određenih pravnih radnji i drugih pravnih poslova, među koje spadaju i isplate po mjenicama, ako je druga strana imala pravo da primi isplatu da ne bi izgubila svoje pravo protiv mjeničnih obveznika. Međutim, u konkretnom slučaju pošto se radi o faktičkoj radnji koja je usmjerena na realizaciju dospjelog novčanog potraživanja tuženog putem instrumenata obezbjeđenja (mjenica), takve faktičke radnje se ne mogu pobijati.

(Iz presude Višeg privrednog suda u Banjoj Luci broj 57 0 Ps 106630 18 Pž od 12.04.2018. godine).

**Prekid parničnog postupka zbog otvaranja stečajnog postupka
(član 109. Zakon o stečaju Republike Srpske)**

Tužilac kao akcionar emitenta ne ostvaruje svoja prava (potraživanja) kao stečajni povjerilac prema stečajnom dužniku, nego shodno odredbama Zakona o preuzimanju akcionarskih društava, u skladu sa rješenjem Komisije za hartije od vrijednosti Republike Srpske.

Iz obrazloženja

Predmet spora u ovoj pravnoj stvari je tužbeni zahtjev tužioca da se obavežu tuženi (fizička lica kao akcionari) da solidarno kao kupci sa tužiocem zaključe ugovor o prodaji i prenosu prava vlasništva na 36,1428 akcija sa pravom glasa na a.d. ... po cijeni 1,00 KM, uz obavezu tuženih da na osnovu tog ugovora za sticanje prava vlasništva na 36,4128 akcija solidarno isplate tužiocu iznos od 36.412,80 KM, sa zakonskom zateznom kamatom od 11.06.2008. godine do isplate, a da tuženi sa danom navedenog novčanog iznosa postaju vlasnici kupljenih akcija, dok tužiocu prestaju prava vlasništva na prodatim akcijama na dan upisa tih činjenica u Centralnom registru hartija od vrijednosti Republike Srpske Banja Luka.

Prvostepeni sud je pobijanim rješenjem prekinuo postupak zbog nastupanja pravnih posljedica otvaranja stečajnog postupka nad a.d. ...

Odredbom člana 109. Zakona o stečaju je propisano da se otvaranjem stečajnog postupka prekidaju sudski i upravni postupci, kao i postupci pred arbitražama, ukoliko se odnose na stečajnu masu. Stečajni povjerioci shodno odredbi čl. 110. Zakona o stečaju mogu svoja potraživanja prema stečajnom dužniku ostvarivati samo u stečajnom postupku.

Pošto se nad tuženim kao fizičkim licima ne može otvoriti stečajni postupak, već samo nad privrednim društvom, nisu ispunjeni uslovi za prekid postupka u ovoj pravnoj stvari.

U konkretnom slučaju tužilac kao akcionar emitenta a.d. ... ne ostvaruje svoja prava (potraživanja) kao stečajni povjerilac prema stečajnom dužniku, nego shodno odredbi Zakona o preuzimanju akcionarskih društava, ostvaruje svoja prava prema fizičkim licima koja su u skladu sa rješenjem Komisije za hartije od vrijednosti Republike Srpske bili dužni objaviti ponudu za preuzimanje a.d. ... i koji su bili dužni da podnesu zahtjev Komisiji za hartije od vrijednosti Republike Srpske za odobrenje objavljivanja ponude za preuzimanje, a u slučaju da u tom roku ne podnesu zahtjev za odobrenje objavljivanja ponude svaki akcionar a.d. ... mogao je putem nadležnog suda zahtijevati obavezno zaključenje ugovora o prodaji akcija, pod uslovima pod kojima je morala biti objavljena ponuda za preuzimanje.

Iz navedenih razloga pravne posljedice koje su nastupile otvaranjem stečajnog postupka nad stečajnim dužnikom a.d. ... nisu od uticaja na ovu pravnu stvar, te otvaranje stečajnog postupka ne može dovesti do prekida parničnog postupka prema tuženim kao fizičkim licima, odnosno akcionarima koji su shodno odredbi člana 4. stav 1. Zakona o preuzimanju akcionarskih društava stekli preko 25 % akcija emitenta od ukupnog broja glasova i koji su shodno odredbama navedenog Zakona obavezni da objave ponudu za preuzimanje pod uslovima i na način utvrđen navedenim zakonom.

Kako nisu ispunjeni zakonom propisani uslovi za prekid postupka, drugostepeni sud je uvažio žalbu tužioca, ukinuo osporeno rješenje i predmet vratio prvostepenom sudu na dalji postupak.

(Iz rješenja Višeg privrednog suda u Banjoj Luci broj 61 0 Ps 0 18 Pž od 27.06.2018. godine).

**Dejstvo priznatog potraživanja u stečajnom postupku
(član 173. stav 4. Zakona o stečaju)**

Kod utvrđenja da je o potraživanju tužioca pravosnažno presuđeno pravilna je i odluka prvostepenog suda da se u tom slučaju tužba odbacuje.

Iz obrazloženja

Predmet spora u ovoj pravnoj stvari je zahtjev tužioca kojim traži da se utvrdi da je osnovano njegovo potraživanje u iznosu od 260.445,28 KM, zakonska zatezna kamata u iznosu od 128.271,68 KM, obračunata za period od 27.09.2013. do 09.06.2016. godine.

Odredbom člana 67. stav 1. tačka 4. ZPP propisano je da će sud odbaciti tužbu ako utvrdi da je stvar pravosnažno presuđena.

Odredbom člana 173. stav 4. Zakona o stečaju propisano je da u pogledu iznosa i ranga priznatih potraživanja, upis u tabelu ima dejstvo kao pravosnažna presuda.

Odredbom člana 110. Zakona o stečaju propisano je da stečajni povjerioci mogu svoja potraživanja prema stečajnom dužniku ostvariti samo u stečajnom postupku.

Nije sporno da je tužilac prijavio potraživanje koje je predmet tužbenog zahtjeva u stečajnom postupku koji se vodi pod brojem 57 0 St 117754 16 St, ali mu je stečajni upravnik u cijelosti priznao potraživanje i kao takvo je uneseno u tabelu priznatih potraživanja opšteg isplatnog reda.

Tužilac potražuje na ime glavnog duga iznos od 260.445,28 KM i na ime zakonske zatezne kamate iznos od 128.271,68 KM obračunata za period od 27.09.2013. godine do 09.06.2016. godine. Prvostepeni sud je čitanjem zapisnika sa izvještajnog i ispitnog ročišta iz stečajnog predmeta, te tabele prijavljenih potraživanja, utvrdio da je tužiocu u cijelosti priznat glavni dug i zakonska zatezna kamata, te je pravilno, u skladu sa odredbom člana 173. stav 4. Zakona o stečaju, utvrdio da je o potraživanju tužioca koje je predmet tužbenog zahtjeva pravosnažno odlučeno.

Kod utvrđenja da je o potraživanju tužioca pravosnažno presuđeno, pravilna je i odluka prvostepenog suda da se u tom slučaju, u skladu sa odredbom člana 67. stav 1. tačka 4. ZPP, tužba odbacuje.

(Iz rješenja Višeg privrednog suda u Banjoj Luci broj 57 0 Ps 112697 18 Pž od 28.09.2018. godine).

**Djelimična dioba u stečajnom postupku
(član 176. Zakona o stečaju)**

Namirenje stečajnih povjerilaca može početi nakon okončanog ispitnog ročišta, a stečajni upravnik može po vlastitoj procjeni vršiti djelimične diobe. Stečajni povjerioci nižih isplatnih redova ne uzimaju se u obzir prilikom djelimičnih dioba. Prije svake diobe stečajni upravnik je dužan pribaviti saglasnost Odbora povjerilaca, ako je takav osnovan, ili Skupštine povjerilaca, ako Odbor povjerilaca nije osnovan.

Iz obrazloženja

Prvostepenim rješenjem usvojen je prigovor na djelimičnu diobu u stečajnom predmetu „Banka Srpske“ a.d. Banjaluka, izjavljen od strane stečajnih povjerilaca Fond za razvoj i zapošljavanje Republike Srpske a.d. Banja Luka, Fond za razvoj istočnog dijela Republike Srpske a.d. Istočno Sarajevo i Fond stanovanja Republike Srpske a.d. Banja Luka, kojima upravlja Investiciono-razvojna banka Republike Srpske a.d. Banja Luka, Ulica Vidovdanska broj 2, te je naloženo stečajnoj upravnici da izvrši ispravku diobnog popisa i da dio koji se odnosi na sporno potraživanje zadrži kod diobe dok su parnični postupci Ps-122039/18 i Ps-118590/18 u toku.

Prema članu 176. Zakona o stečaju („Službeni glasnik RS“, broj 16/16), namirenje stečajnih povjerilaca može početi nakon okončanog ispitnog ročišta, a stečajni upravnik može po vlastitoj procjeni vršiti djelimične diobe. Stečajni povjerioci nižih isplatnih redova prema članu 88. tog zakona ne uzimaju se u obzir prilikom djelimičnih dioba. Diobe obavlja stečajni upravnik. Prije svake diobe stečajni upravnik je dužan pribaviti saglasnost Odbora povjerilaca, ako je takav osnovan, ili Skupštine povjerilaca, ako Odbor povjerilaca nije osnovan.

Prema članu 279. Zakona o bankama Republike Srpske („Službeni glasnik RS“, broj 4/17 i 19/18), u postupku stečaja banka isplatu obaveza vrši prema redoslijedu prioriteta i uslovima isplata u postupku likvidacije banke utvrđenim u članu 269. tog zakona, te iznos i rang upisanih potraživanja upisan u tabelu prijavljenih potraživanja ima dejstvo pravosnažne presude. U članu 269. stav 1. Zakona o bankama Republike Srpske propisani su prioriteta isplata u postupku likvidacije.

U konkretnom slučaju predmetna djelimična dioba odnosi se na potraživanja povjerioca drugog, trećeg i četvrtog isplatnog reda u ukupnom iznosu od 17.756.648,56 KM, čemu se predmetni stečajni povjerioci protive, jer stečajna upravnica nije rezervisala sredstva za ove povjerioce, koji vode parnice pod brojem Ps 122039 18 Ps i Ps 118590 18 Ps, radi utvrđenja statusa izlučnog povjerioca.

U vezi s tim treba imati u vidu da je predmet tužbenog zahtjeva u navedenim parnicama utvrđenje osnovanosti zahtjeva za preuzimanje kreditnog portfolija sa pripadajućim instrumentima obezbjeđenja i predaja kreditnog portfolija, odnosno sve neophodne dokumentacije, koja se odnosi na svaki konkretni ugovor o kreditu sa krajnjim korisnikom, te isknižavanje kreditnog portfolija iz poslovnih knjiga, kao i supsidijarni zahtjev da se utvrdi da se priznata potraživanja drugo i trećetužioca ne suspenduju primjenom člana 269. stav 3. Zakona o bankama.

Kod činjenice da parnični postupak o navedenim zahtjevima nije okončan i da žalioци nisu obuhvaćeni predmetnom djelimičnom diobom, jer se djelimična dioba sredstava vrši povjeriocima drugog, trećeg i četvrtog isplatnog reda, dok su žalioци svrstani u peti suspendovani red, u žalbi se neosnovano osporava aktivna legitimacija stečajnih povjerilaca za podnošenje prigovora. Naime u slučaju usvajanja tužbenog zahtjeva, odnosno sticanja statusa izlučnog povjerioca i prava na izlučenje stvari odnosno novčanih sredstava, žalioци se ne bi mogli namiriti, jer bi već bila izvršena dioba, a da prethodno nisu izdvojena sredstva na ime njihovog namirenja, zbog čega je pobijanim rješenjem pravilno usvojen prigovor.

Takvom odlukom ne prejudicira se ishod parničnog postupka, a u ovom postupku se ne može raspravljati o osnovanosti tužbenih zahtjeva, pa su bez značaja žalbeni razlozi u pogledu dokumentovanosti izlučne tužbe.

Pored toga, na Skupštini povjerilaca održanoj 11.04.2018. godine nije usvojen prijedlog odluke o djelimičnoj diobi sredstava. Naime, na toj skupštini predloženo je da se donesu odluke o odbijanju prigovora IRB na prvu djelimičnu diobu sredstava i potvrdi odluka o toj diobi. Međutim, za prijedlog tih odluka glasalo je 12,20 %, dok je protiv prijedloga bilo 81,5 %, uz 6,05 % uzdržanih glasova, što znači da ti prijedlozi nisu usvojeni.

Prema članu 91. stav 1. Zakona o stečaju, lice koje ima pravo na izdvajanje stvari koja ne pripada stečajnom dužniku (izlučni povjerilac) nije stečajni povjerilac i pravo tog lica na izlučenje predmeta utvrđuje se prema posebnim propisima. Izlučno pravo je stvarno pravnog, a potraživanja stečajnih povjerilaca obligaciono pravnog karaktera. Imovina koja se odnosi na izlučno pravo ne može biti predmet prodaje i namirenja stečajnih povjerilaca, pa je prvostepeni sud opravdano donio pobijano rješenje.

Zbog navedenog, kao i iz razloga što je Skupština povjerilaca najviši organ povjerilačke autonomije koji odlučuje o najvažnijim pitanjima stečajnog postupka (član 15. tačka 15. Zakon o stečaju), s obzirom na međusobni zakonom propisani odnos Odbora povjerilaca i Skupštine povjerilaca, nije moguća sporna prva djelimična dioba sredstava prije okončanja navedenih parničnih postupaka.

U prilog toga je i činjenica da je u parničnom postupku po tužbi predmetnih stečajnih povjerilaca jedan od zahtijeva da se utvrdi da se priznata potraživanja Fonda za razvoj istočnog dijela Republike Srpske a.d. Istočno Novo Sarajevo i Fonda stanovanja Republike Srpske a.d. Banjaluka ne suspenduju primjenom člana 269. stav 3. Zakona o bankama.

Na osnovu izloženog, primjenom člana 235. tačka 2. ZPP, a u vezi sa članom 17. Zakona o stečaju, žalba stečajnog upravnika je odbijena kao neosnovana i prvostepeno rješenje potvrđeno.

(Iz rješenja Višeg privrednog suda u Banjoj Luci broj 57 0 St 121495 18 Pž od 27.06.2018 . godine).

Privredna društva

Konzorcijum

(član 357. Zakona o privrednim društvima)

Udruživanjem u konzorcij ne nastaje pravna osoba. Na ugovor o konzorciju, ukoliko nije drugo ugovoreno, primjenjuju se odredbe ugovora o ortakluku.

Iz obrazloženja

Nakon što je prihvaćena ponuda konzorcija za izvođenje radova na putu ..., zaključen je aneks na ugovor o konzorciju, kojim je definisano koju dionicu puta će svaki od članova konzorcija uraditi.

Konzorcij je oblik ugovornog povezivanja radi zajedničkog izvođenja investicionih radova. Ugovorom o konzorciju uređuju se prava i obaveze članova: podjela radova, rokovi za izvođenje, udio u troškovima, način odlučivanja o konzorciju, odgovornosti za neispunjenje posla, regresna prava i dr. Ugovorom se o konzorciju takođe uređuje odnos konzorcija prema investitoru. Članovi konzorcija mogu nekoga između sebe odrediti kao vodećeg i ovlastiti ga da zastupa konzorcij u odnosu prema trećima, a prema investitoru oni načelno nastupaju kao solidarni povjerioci odnosno solidarni dužnici.

Iz navedenog slijedi da udruživanjem u konzorcij ne nastaje pravna osoba. Na ugovor o konzorciju ukoliko nije drugo ugovoreno, a što u konkretnom slučaju nije, primjenjuju se odredbe ugovora o ortakluku.

Dakle, svi članovi konzorcija imaju položaj solidarnih povjerioca, kao i položaj solidarnih dužnika. Oni se svi nalaze u ugovornom odnosu sa investitorom, s obzirom da je potpisnik ugovora od strane članova konzorcija ovlašten da u njihovo ime potpiše ugovor, u njihovo ime koordinira poslove između konzorcija i investitora, te u njihovo ime obavlja sve poslove koji su vezani za izvršenje ugovora koji je zaključen sa konzorcijem.

Položaj solidarnog povjerioca, koji tužilac ima u ovom pravnom poslu, istom daje pravo da se za ostvarivanje svojih prava obrati zajedno sa konzorcijem glavnom investitoru ili samostalno prema glavnom investitoru.

Imajući u vidu sadržaj materijalnih dokaza, te definiciju konzorcija kao ugovornog odnosa povezivanja, pogrešno je utvrđenje prvostepenog suda da tužilac nije aktivno legitimisana stranka u ovom postupku.

(Iz rješenja Višeg privrednog suda Banjaluka broj 62 0 Ps 011412 18 Pž od 16.08.2018. godine).

Postupak registracije poslovnih subjekata

Donošenje drugačijeg rješenja od strane registarskog suda povodom žalbe (član 67. Zakona o registraciji poslovnih subjekata)

Nadležni registarski sud povodom žalbe može zahtjev za upis riješiti drugačije u slučaju da utvrdi da je žalba osnovana, a nije neophodno provoditi dopunski postupak i ako se time ne vrijeđaju prava drugih lica utemeljena u pobijanom rješenju.

Iz obrazloženja

Prvostepenim rješenjem od 08.02.2018. godine žalba zainteresovanog lica F. F. je usvojena, rješenje prvostepenog suda od 08.05.2017. godine stavljeno je van snage, a upis smanjenja broja lica ovlaštenih za zastupanje je brisan, te je odbijena prijava podnosioca, zaprimljena kod APIF 31.03.2017. godine.

Prema članu 67. Zakona o registraciji poslovnih subjekata u Republici Srpskoj („Službeni glasnik RS“ broj 67/13 i 15/16), nadležni registarski sud povodom žalbe može zahtjev za upis riješiti drugačije u slučaju da utvrdi da je žalba osnovana, a nije neophodno provoditi dopunski postupak i ako se time ne vrijeđaju prava drugih lica utemeljena u pobijanom rješenju (stav 1). Nadležni registarski sud odbacuje neblagovremenu, nepotpunu ili nedopuštenu žalbu (stav 2). Ukoliko nadležni registarski sud ne postupi u skladu sa odredbama stava 1. i 2. tog člana dužan je da u roku od tri dana žalbu sa spisom dostavi drugostepenom sudu na odlučivanje.

U konkretnom slučaju prvostepeni sud je pobijanim rješenjem uvažio žalbu zainteresovanog lica i donio potpuno drugačiju odluku u odnosu na rješenje od 31.03.2017. godine, tako što je stavio van snage prethodno odobreni upis smanjenja broja lica ovlaštenih za zastupanje predlagrača i odbio prijavu predlagrača. Budući da se takvom odlukom bitno mijenjaju prava predlagrača i zainteresovanog lica koji imaju oprečne stavove i interese u

pogledu spornog upisa, nisu bili ispunjeni uslovi da prvostepeni sud odluči o žalbi zainteresovanog lica, zbog čega je bilo potrebno da prvostepeni sud nakon provedenog postupka po žalbi iz svoje nadležnosti, u skladu sa članom 67. stav 3. Zakona o registraciji poslovnih subjekata, dostavi žalbu sa spisom drugostepenom sudu na odlučivanje po žalbi.

Postupajući po zaključku suda od 05.04.2017. godine predlagač je dostavio sudu odluku od 21.03.2017. godine kojom se zainteresovano lice razrješava dužnosti zamjenika direktora, a tu odluku donio je suosnivač društva R. A., u svojstvu Skupštine i direktora društva.

Zaključkom suda od 08.11.2017. godine naloženo je predlagaču da, pod prijetnjom odbijanja prijave, dostavi odluku o sazivanju Skupštine, dnevni red za skupštinu, dokaz o dostavljanju poziva za skupštinu zainteresovanom licu, dokaz da je na skupštinu uredno pozvano zainteresovano lice i zapisnik sa skupštine na kojoj je donesena odluka o razrješenju zamjenika direktora. Međutim predlagač nije dostavio te isprave, već je podneskom od 11.01.2018. godine obavijestio sud da kvorum za skupštinu nije mogao biti obezbjeđen, te je naveo razloge zbog čega je došlo do toga.

Predlagač u žalbi pravilno navodi relevantne odredbe članova 148, 132. i 139. Zakona o privrednim društvima, kao i člana 12. Ugovora o osnivanju predlagača, prema kojima je Skupština društva nadležna da, pored ostalog, odlučuje o izboru i razrješenju direktora. Međutim, iako tim aktima nije izričito predviđeno imenovanje zamjenika direktora, nije bilo smetnji da Skupština društva donese takvu odluku. Pri tome je za izmjenu odluke potrebno da bude usvojena na isti način i po istom postupku.

Iz navedenih razloga, a kod činjenice da predlagač nije dostavio odluku Skupštine o razrješenju zamjenika direktora, može se zaključiti da nisu ispunjeni formalni ni materijalni uslovi za brisanje zainteresovanog lica kao zamjenika direktora, zbog čega je potrebno uvažiti žalbu predlagača protiv rješenja od 08.02.2018. godine i povodom te žalbe odlučiti o žalbi zainteresovanog lica protiv prvostepenog rješenja od 08.05.2017. godine.

Na osnovu navedenog, primjenom članova 68, 69. i 70. Zakona o registraciji poslovnih subjekata i člana 235. tačka 3) ZPP, žalba predlagača je uvažena i prvostepeno rješenje ukinuto, te je povodom žalbe predlagača žalba zainteresovanog lica protiv rješenja od 08.05.2017. godine uvažena i to rješenje preinačeno, tako što se odbija prijava predlagača i slijedom toga briše upis smanjenja broja lica ovlaštenih za zastupanje predlagača i u registru u dijelu koji se odnosi na lica ovlaštena za zastupanje predlagača izvršice se promjena tako što ostaje na snazi raniji upis.

(Iz rješenja Višeg privrednog suda u Banjoj Luci broj 66 0 Reg 000183 18 Pž od 27.06.2018. godine).

Likvidacija po službenoj dužnosti (član 80. Zakona o registraciji poslovnih subjekata)

Dostavljanje objavljivanjem je izuzetak i ima svoje opravdanje kada nije moguće lično dostavljanje. Pri tome bi dostavljanje isključivo na način iz člana 80. stav 2. Zakona o registraciji poslovnih subjekata imalo svoje opravdanje u situaciji kad je likvidacioni dužnik odnosno lice ovlašteno za njegovo zastupanje na nepoznatoj adresi, a ne i u situaciji kada je ta adresa poznata, pa se na taj način dovodi u pitanje pravo na pravično suđenje iz člana 6. Evropske konvencije. Predmet odlučivanja u ovakvom postupku ne može biti „eventualni ostatak likvidacione mase“, a ako likvidaciona masa realno egzistira potrebno je odlučiti o toj specificiranoj imovini, sa identifikacionim oznakama na osnovu

kojih se može izvršiti upis u odgovarajuće evidencije, tim više što su, prema priloženom prepisu posjedovnog lista, na likvidacionom dužniku upisane nekretnine (zemljište).

Iz obrazloženja

Prvostepenim rješenjem zaključen je postupak likvidacije nad likvidacionim dužnikom, te je odlučeno o objavljivanju oglasa i brisanju likvidacionog dužnika iz registra poslovnih subjekata, te da eventualni ostaci likvidacione mase postaju svojina Republike Srpske.

Sud je formalno proveo postupak likvidacije po službenoj dužnosti, u skladu sa odredbama Zakona o registraciji poslovnih subjekata u RS („Službeni glasnik RS“ broj: 67/13 i 15/16 - u daljem tekstu: ZRPS). Međutim, postoje okolnosti koje dovode u pitanje pravilnost i zakonitost provedenog postupka i pobijanih rješenja, na što se osnovano ukazuje u žalbi.

Prije svega, sud je u pogledu dostavljanja rješenja o pokretanju i zaključivanju postupka likvidacije primijenio član 80. stav 2. SRZP, kojim je propisano da se rješenje o pokretanju postupka likvidacije objavljuje na službenoj tabli suda, internet stranici i oglasnoj tabli Agencija za posredničke, informatičke i finansijske usluge, te da objava rješenja ima učinak dostave rješenja likvidacionom dužniku. Pri tome, sud u obrazloženju pobijanog rješenja navodi da je rješenje o pokretanju postupka likvidacije objavljeno na oglasnoj ploči suda i oglasnoj ploči SPUF, ne spominjući da li je rješenje objavljeno na Internet stranici, kao što je odlučeno u rješenju o pokretanju postupka likvidacije.

Međutim, u konkretnom slučaju, iako je poznata adresa – sjedište likvidacionog dužnika, dostava rješenja na tu adresu nije ni pokušana, što je imalo za posljedicu da su rješenja o pokretanju i okončanju likvidacionog postupka po službenoj dužnosti donesena bez znanja subjekta upisa, čijim ovlaštenim licima je onemogućeno učešće u postupku.

Svi procesni zakoni, a prije svega ZPP, koji se shodno primjenjuje u smislu člana 61. stav 8. ZRPS, izričito propisuju lično dostavljanje strankama. Dostavljanje objavljivanjem je izuzetak i ima svoje opravdanje kada nije moguće lično dostavljanje, a o tome se u ovom predmetu ne radi, jer lična dostava na poznatu adresu nije ni pokušana. Dostavljanje objavljivanjem u zakonom propisanim slučajevima smatra se izvršenim protekom određenog propisanog roka nakon objavljivanja pismena, dok se u smislu citirane odredbe ZRPS objava rješenja ima učinak dostave rješenja likvidacionom dužniku (bez propisivanja koliko dugo rješenje mora ostati na oglasnoj tabli, odnosno web stranici), iako je malo vjerovatno da bi stranka mogla istog dana saznati za objavu rješenja.

U vezi s tim posebno treba imati u vidu da je članom 6. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda (u daljem tekstu: EK) propisano pravo na pravično suđenje, a prema članu II/2 Ustava BiH prava i slobode predviđeni u Evropskoj konvenciji i u njenim protokolima direktno se primjenjuju u BiH, te imaju prioritet nad svim ostalim zakonima. Pored toga, prema članu 1. Protokola uz EK, svako fizičko i pravno lice ima pravo na neometano uživanje svoje imovine i niko ne može biti lišen svoje imovine, osim u javnom interesu, pod uslovima predviđenim zakonom i opštim načelima međunarodnog prava. Međutim, postupanje suda u konkretnom slučaju bilo je u suprotnosti sa tim imperativnim odredbama EK, na što se osnovano ukazuje u žalbi.

Kod činjenice da je poznata adresa likvidacionog dužnika, sud je mogao bez posebnog angažovanja i troškova efikasno dostaviti rješenja o pokretanju i zaključivanju likvidacionog postupka, čime bi likvidacionom dužniku bilo omogućeno da preduzme radnje predviđene zakonskim odredbama, u pogledu dostavljanja podataka o imovini likvidacionog dužnika i prenosa ostatka likvidacione mase. Pri tome bi dostavljanje isključivo na način iz člana 80. stav

2. ZRSP imalo svoje opravdanje u situaciji kad je likvidacioni dužnik odnosno lice ovlašteno za njegovo zastupanje na nepoznatoj adresi, a ne i u situaciji kada je ta adresa poznata.

Navedenim postupanjem suda likvidacionom dužniku je uskraćena mogućnost da se koristi pravima koja mu pripadaju, u skladu sa odredbama ZRSP, u pogledu ostatka likvidacione mase, koja u konkretnom slučaju postaje svojina RS.

U obrazloženju pobijanog rješenja sud je naveo da je utvrđeno da likvidacioni dužnik nema imovine odnosno da je ona neznatne vrijednosti, dok u tački 4. izreke istog rješenja odlučuje o eventualnom ostatku likvidacione mase koja postaje svojina Republike Srpske, pa je nejasno kako se može prenositi nešto za što nije utvrđeno da realno postoji. Dakle, postoji kontradiktornost između pobijanog dijela izreke prvostepenog rješenja i obrazloženja.

Pored toga, prvostepeno rješenje je u pobijanom dijelu nejasno i neprovodivo, jer nije dana bilo kakva identifikacija imovine koja čini ostatak eventualne likvidacione mase, pa je nejasno o kojoj imovini se radi, a ne može se prenijeti nešto za što nije utvrđeno da stvarno postoji („eventualni ostaci likvidacione mase“).

Zbog toga, predmet odlučivanja u ovakvom postupku ne može biti „eventualni ostatak likvidacione mase“, a ako likvidaciona masa realno egzistira potrebno je odlučiti o toj specificiranoj imovini, sa identifikacionim oznakama na osnovu kojih se može izvršiti upis u odgovarajuće evidencije, tim više što su, prema priloženom prepisu posjedovnog lista, na likvidacionom dužniku upisane nekretnine (zemljište).

S obzirom da je sud blagovremenost i urednost dostavljanja cijenio doslovnom primjenom odredbi Zakona o registraciji poslovnih subjekata, ne uzimajući u obzir odredbe drugih relevantnih propisa navedenih u ovom obrazloženju, a naročito člana II/2 Ustav BiH, te člana 6. i Protokola 1. EK, iz navedenih razloga potrebno je ukinuti prvostepeno rješenje od 20.10.2017. godine u pobijanom dijelu koji se odnosi na „eventualne ostatke likvidacione mase“ (stav IV izreke) i predmet vratiti prvostepenom sudu na ponovni postupak u tom dijelu.

U ponovnom postupku sud će otkloniti nedostatke na koje je ukazano ovim rješenjem, te će cijeneći i ostale žalbene navode, pravilnom primjenom procesnog i materijalnog prava, donijeti pravilnu i na zakonu zasnovanu odluku, dajući za to valjane razloge.

Na osnovu navedenog primjenom člana 68. tačka v) Zakona o registraciji poslovnih subjekata i člana 235tačka 3. ZPP doneseno je rješenje kao u izreci.

(Iz rješenja Višeg privrednog suda u Banjoj Luci broj 61 0 L 010900 18 Pž od 29.05.2018. godine).